

Diplomová práce

Evaluace aktivit geoparku Broumovsko

Studijní program:

N0532A330043 Aplikovaná geografie a regionální rozvoj

Autor práce:

Bc. Monika Svobodová

Vedoucí práce:

Mgr. Emil Drápela, Ph.D.
Katedra geografie

Liberec 2024

Zadání diplomové práce

Evaluace aktivit geoparku Broumovsko

Jméno a příjmení:

Bc. Monika Svobodová

Osobní číslo:

P22000640

Studijní program:

N0532A330043 Aplikovaná geografie a regionální rozvoj

Zadávací katedra:

Katedra geografie

Akademický rok:

2023/2024

Zásady pro vypracování:

Cílem diplomové práce je evaluace aktivit Národního geoparku Broumovsko. Práce je rozdělena do dvou větších celků. Teoretická část se zabývá představením geoparků v národním a evropském měřítku, geoturismu a samostatného geoparku Broumovsko. Analytická část je věnována evaluaci aktivit, které se týkají šetrného využívání daného území z hlediska turismu, ale také vzdělávání, prezentace a spolupráce s jinými institucemi. Výsledné zhodnocení proběhne na základě rozhovorů, dotazníkového šetření a pozorování autora. Do hodnocení bude zahrnuta SWOT analýza.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování práce:

tištěná/elektronická

Jazyk práce:

čeština

Seznam odborné literatury:

BAJER, A., 2014. Geoparky ČR: Možnost ochrany geodiverzity. Brno: Mendelova Univerzita. ISBN: 978-80-7509-018-8.

DOWLING, R., NEWSOME, D., 2006: Geotourism: The Tourism of Geology and Landscape. Oxford. ISBN 0-7506-6215-8.

FIALOVÁ, D., 2011: *Geopark – místo ochrany a prezentace geologických i kulturních hodnot*. Geografické rozhledy, roč. 21, č. 5. ISBN

KOPECKÝ, J., KÖPPL, P., 2012. *Geopark Broumovsko: První kroky*. Broumov: MAS Broumovsko

Vedoucí práce:

Mgr. Emil Drápela, Ph.D.

Katedra geografie

Datum zadání práce:

27. září 2023

Předpokládaný termín odevzdání: 24. dubna 2024

L.S.

prof. RNDr. Jan Pícek, CSc.
děkan

doc. Mgr. Hynek Böhm, Ph.D.
garant studijního programu

V Liberci dne 5. října 2023

Prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci jsem vypracovala samostatně jako původní dílo s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím mé diplomové práce a konzultantem.

Jsem si vědoma toho, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci nezasahuje do mých autorských práv užitím mé diplomové práce pro vnitřní potřebu Technické univerzity v Liberci.

Užiji-li diplomovou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti Technickou univerzitu v Liberci; v tomto případě má Technická univerzita v Liberci právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Současně čestně prohlašuji, že text elektronické podoby práce vložený do IS/STAG se shoduje s textem tištěné podoby práce.

Beru na vědomí, že má diplomová práce bude zveřejněna Technickou univerzitou v Liberci v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů.

Jsem si vědoma následků, které podle zákona o vysokých školách mohou vyplývat z porušení tohoto prohlášení.

Poděkování

Touto cestou bych ráda poděkovala vedoucímu diplomové práce panu Mgr. Emilu Drápelovi, Ph.D. za vedení, spolupráci a cenné rady při konzultacích. Dále bych ráda poděkovala všem osloveným aktérům, kteří si vyhradili čas na potřebné rozhovory. Poslední poděkování věnuji rodině a přátelům, kteří mě podporovali po celou dobu studia.

Anotace

Jádrem diplomové práce je celkové zhodnocení dosavadní činnosti Geoparku Broumovsko. Práce je rozdělena do dvou větších celků. Úvod teoretické části tvoří představení geoturismu v rámci udržitelného cestovního ruchu a následné představení světových a českých geoparků, jakožto hlavních reprezentantů geoturismu. Navazující kapitola přibližuje samotný Geopark Broumovsko, jeho vymezení, geologickou charakteristiku a potenciál v oblasti cestovního ruchu. Praktická část je zpracována na základě sběru dat metodou polostrukturovaných rozhovorů s vybranými aktéry v území, prostřednictvím kterých byly analyzovány jednotlivé aktivity geoparku. Výsledky jsou vyhodnoceny pomocí SWOT analýzy, která slouží jako podklad pro návrh na zvýšení kvality aktivit zprostředkované geoparkem.

Klíčová slova: Národní geopark Broumovsko, aktivity, geoturistika, evaluace, geologie, geotop, udržitelný cestovní ruch

Annotation

The core of the thesis is the overall evaluation of the current activities of the Broumovsko Geopark. The thesis is divided into two larger units. The introduction of the theoretical part consists of the introduction of geotourism in the framework of sustainable tourism and the subsequent introduction of world and Czech geoparks as the main representatives of geotourism. The following chapter introduces the Broumovsko Geopark itself, its definition, geological characteristics and potential in the field of tourism. The practical part is based on the data collection method of semi-structured interviews with selected actors in the area, through which the individual activities of the geopark were analysed. The results are evaluated by means of a SWOT analysis, which serves as a basis for a proposal to improve the quality of activities mediated by the geopark.

Keywords: National Geopark Broumovsko, activities, geotourism, evaluation, geology, geotope, sustainable tourism

Obsah

Seznam obrázků.....	10
Seznam tabulek.....	11
Seznam použitých zkratk	12
Úvod	13
1 Geoturismus v rámci udržitelného cestovního ruchu	14
1.1 Zásady geoturismu	15
2 Geoparky	16
2.1 Světová a evropská síť geoparků	17
2.2 Síť geoparků v České republice	19
3 Národní geopark Broumovsko	21
3.1 Charakteristika	21
3.2 Historie.....	22
3.3 Potenciál cestovního ruchu	23
3.3.1 Geologie a reliéf.....	23
3.3.2 Zvláště chráněná území	26
3.3.3 Kulturní, historické a architektonické památky	27
3.3.4 Pěší turistika	28
3.3.5 Cykloturistika.....	29
3.3.6 Zimní turistika	29
3.3.7 Horolezecká turistika.....	30
3.3.8 Dopravní obslužnost a infrastruktura	30
3.4 Činnost geoparku	31
4 Metodologie výzkumu	32
5 Evaluace aktivit Geoparku Broumovsko	33
5.1 Vzdělávání a popularizace	33
5.1.1 Exkurze a prohlídky	33
5.1.2 Popularizace v oblasti kulturních a historických památek	36
5.2 Propagace směrem k veřejnosti	37
5.2.1 Webové stránky	37
5.2.2 Brožury a letáky	39
5.2.3 Články, sociální sítě a reklamní materiály	40
5.2.4 Veletrhy a výstavy	41

5.3	Rozvoj turistické infrastruktury	42
5.4	Věda a výzkum	44
5.5	Spolupráce v oblasti cestovního ruchu	45
5.6	Spolupráce v oblasti ochrany přírody	47
5.7	Spolupráce v oblasti regionálního rozvoje.....	51
5.7.1	Cestovní ruch v obcích.....	51
5.7.2	Vliv geoparku na cestovní ruch.....	52
5.7.3	Budoucí spolupráce	53
5.8	Udržitelný cestovní ruch.....	56
5.9	Překážky v rozvoji geoparku	59
6	Výsledky evaluace.....	62
6.1	Silné stránky.....	62
6.2	Návrhová část.....	63
6.2.1	Okruh priorit – Rozvoj turistické infrastruktury	63
6.2.2	Okruh priorit – Vědecká a výzkumná činnost.....	64
6.2.3	Okruh priorit – Posílení místní identity.....	64
6.2.4	Okruh priorit – projektová činnost.....	64
6.2.5	Okruh priorit – financování geoparku.....	65
	Závěr	66
	Seznam použitých zdrojů.....	68
	Seznam příloh	76
	Přílohy.....	77

Seznam obrázků

Obrázek 1: Rozvojový rámec geoparku.....	17
Obrázek 2: Logo Evropské sítě geoparků	18
Obrázek 3: Logo UNESCO a Globálních geoparků UNESCO	18
Obrázek 4: Logo národního geoparku v ČR	19
Obrázek 5: Síť českých národních geoparků	20
Obrázek 6: Území Národního geoparku Broumovsko.....	21
Obrázek 7: Logo Národního geoparku Broumovsko.....	22
Obrázek 8: Logo Broumovsko – regionální produkt	22
Obrázek 9: Geologické složení Geoparku Broumovsko.....	25
Obrázek 10: Neznámější kulturní dominanta oblasti – Broumovský klášter.....	27
Obrázek 11: Exkurze po Broumovských stěnách s odborným průvodcem Ing. Stanislavem Staříkem v roce 2020.....	34
Obrázek 12: Mapa na webových stránkách geoparku s vybranými kategoriemi	38
Obrázek 13: Brožura propagující Národního geopark Broumovsko jako celek.....	39
Obrázek 14: Ukázka jedné ze stran brožury, která je věnována slínovci písčitému	40
Obrázek 15: Propagační leták	40
Obrázek 16: Informační panel Naučné stezky Lom Rožmitál u Broumova.....	43
Obrázek 17: Zámek Adršpach, potenciální lokalita pro vybudování domu přírody.....	49
Obrázek 18: Cedule s QR kódem pro zakoupení online vstupu do Adršpašských skal, umístěná v obci Petříkovice ze směru od Trutnova	58

Seznam tabulek

Tabulka 1: Pět základních principů geoturismu.....	15
Tabulka 2: Vybraná kritéria, která musí národní geoparky splňovat.	19
Tabulka 3: Vybrané geotopy na území geoparku.....	25
Tabulka 4: Seznam PR a PP v oblasti CHKO Broumovsko	27
Tabulka 5: Vybrané kulturní a historické lokality na území geoparku. Do seznamu jsou zařazeny rozhledny a přírodní vyhlídková místa, která jsou hojně navštěvovanými turistickými lokalitami.....	28
Tabulka 6: Vybrané turistické stezky na území geoparku s typem zaměření	29
Tabulka 7: Vybrané cyklotrasy vedoucí přes území geoparku a jejich charakteristika	29
Tabulka 8: Seznam respondentů polostrukturovaných rozhovorů.....	32
Tabulka 9: Příklad předem připravených otázek pro starostu Vladimíra Provazníka.....	32
Tabulka 10: Charakteristika vybraných programů.....	35
Tabulka 11: Seznam veletrhů a výstav, kterých se geopark zúčastnil v období od roku 2018 do roku 2020.....	41
Tabulka 12: Souhrnné výsledky sčítání z pyroelektrických senzorů na žlutém turistickém značení v lokalitě Vlčí rokle.....	59
Tabulka 13: SWOT analýza aktivit Geoparku Broumovsko	62

Seznam použitých zkratek

AOPK	Agentura ochrany přírody a krajiny
ČGS	Česká geologická služba
ČHS	Český horolezecký svaz
ČR	Česká republika
ČSS	Česká speleologická společnost
DSO	Dobrovolný svazek obcí
EGN	European Geoparks Network (Evropská síť geoparků)
EVL	Evropsky významná lokalita
GGN	Global Geoparks Network (Globální síť geoparků)
CHKO	Chráněná krajinná oblast
KČT	Klub českých turistů
MAS	Místní akční skupina
MZCHÚ	Maloplošná zvláště chráněná území
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
NP	Národní park
NPP	Národní přírodní památka
NPR	Národní přírodní rezervace
PL	Polsko
PP	Přírodní památka
PR	Přírodní rezervace
QR	Quick Response (rychlá odezva)
SDMB	Společnost pro destinační management Broumovska
SOU	Střední odborná škola
SŠ	Střední škola
SWOT	Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats (Silné stránky, slabé stránky, příležitosti, hrozby)
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (Organizace spojených národů pro vzdělání, vědu a kulturu)
USA	United States of America (Spojené státy americké)
ZŠ	Základní škola

Úvod

V současné době je cestovní ruch jedním z nejrychleji rostoucích odvětví na světě. Dynamický nárůst s sebou přináší vážné obavy ohledně dopadů na životní prostředí, a proto se čím dál tím více odborníků, ale i laiků z řad veřejnosti, zajímá o udržitelný cestovní ruch, který ochraňuje autenticitu turistických destinací, a zároveň poskytuje ekonomické výhody v daných oblastech. Mnohá pozornost je proto v rámci snahy o trvale udržitelný rozvoj věnována alternativním oblastem cestovního ruchu, mezi které spadá i geoturismus.

Klíčovým faktorem jsou v rámci tohoto šetrného způsobu cestování právě geoparky, které se snaží propojit své aktivity v rámci geologického vzdělávání, ochrany geodiverzity a ekonomického i komunitního rozvoje. Od začátku století byla zaznamenána expanze geoparků po celém světě, a to především na evropském a asijském území. Nicméně, i přes existenci různých sítí geoparků, zůstává pro mnohé pojem geopark a jeho přínosy předmětem nepochopení a nejasností.

Úvodní kapitola teoretické části předkládané práce je zaměřena na rešerši dostupné literatury zabývající se geoturismem v rámci trvale udržitelného cestovního ruchu, geoparky ve světovém i evropském měřítku, a geoparky ČR. Účelem této části rešerše je představit celkový koncept geoturismu a geoparků, včetně jejich významů a principů, které nejsou doposud v dostatečné míře sdíleny s veřejností. Další část teoretického rámce se zaměřuje na možnosti turistického využití území Národního geoparku Broumovsko, který je zvolen jako základní objekt zkoumání v této práci.

Hlavním cílem diplomové práce je identifikovat a zhodnotit dosavadní aktivity Národního geoparku Broumovsko. Tento relativně mladý národní geopark má jako významná lokalita, z hlediska geologického a kulturního, příležitosti, jak poskytnout návštěvníkům a místním obyvatelům inspiraci k prozkoumání a porozumění daného území. Dosažení hlavního cíle práce je založeno na analýze jednotlivých aspektů činnosti geoparku, včetně vzdělávání a popularizace, propagace, rozvoje turistické infrastruktury, vědy a výzkumu či spolupráce s místními aktéry. Praktická část je založena především na kvalitativním výzkumu.

V závěrečné části práce jsou aktivity geoparku shrnuty pomocí SWOT analýzy na základě výše zmíněných dílčích analýz. Jsou zde identifikovány klíčové aktivity a nedostatky. Dle SWOT analýzy jsou formulovány návrhy na doporučení pro zkvalitnění budoucí činnosti geoparku.

1 Geoturismus v rámci udržitelného cestovního ruchu

V období před začátkem 18. stoletím byl cestovní ruch záležitostí jednotlivců, s tím, že od začátku 19. století začal být evidován vzrůstající trend v počtu nových turistů. Již v tomto období se začal utvářet nový cestovní ruch, který můžeme označit jako předchůdce éry overturismu (Šíp, Kopačka a Štěpánek 2001). Začátkem 90. let minulého století se životní prostředí stalo významným tématem jak ve společenském, tak i politickém kontextu po celé Evropě (Horner a Swarbrooke 2003). Jak uvádějí Zelenka a Pásková (2012), udržitelný cestovní ruch je způsob cestování, který se snaží minimalizovat dlouhodobé škodlivé dopady na přírodu, kulturu a sociální prostředí. Koncept se snaží o zachování ekologické stability, kulturní autenticity a sociální rovnováhy (Zelenka a Pásková 2012). Problémem ve světě se stala narůstající tendence využívání krajiny jako hlavního zdroje cestovního ruchu. Krajina začala procházet transformací, neboť se stala pro návštěvníky hlavním turistickým bodem (Pásková 2009).

Termín geoturismus představuje relativně nový koncept v oblasti abiotické přírody a je úzce vázán na udržitelný cestovní ruch. Poprvé byl definován ke konci minulého století, jakožto typ cestování respektující autentičnost původního místa (Jary a kol. 2018). Milošová a kol. (2014) konstatují, že pojem zahrnuje zejména aktivní objevování přírody a kultury v rámci získání poznatků o zajímavostech v oblasti geologie a geomorfologie. Tento typ cestovního ruchu nezahrnuje pouze geologické a geomorfologické aspekty, ale také přímou geochranu a propagaci geotopů (Milošová a kol. 2014). Dowling (2013) dodává, že by měl geoturismus rozvojově prosperovat na základě hlubokého porozumění identitě a charakteru konkrétní lokality a její místní komunity.

Nutno zmínit rozdílné chápání termínu, neboť od samotného počátku se význam porozumění pojmu značně lišil napříč státy. Odborníci Velké Británie a Austrálie chápali geoturismus v úzkém slova smyslu jako cestovní ruch zaměřený na geologii. Naopak v USA společnost National Geographic definovala geoturismus jako geografický cestovní ruch (Dowling a Newsome 2006). Bez ohledu na to, jak je geoturismus charakterizován nebo definován, přítomnost předpony "geo" v něm odkazuje na geologii a geomorfologii. Termín "turismus" pak představuje objevování, poznávání a interakci s geologickými zajímavostmi (Dowling 2009).

Dowling (2013) zdůrazňuje podstatný rys geoturismu, kterým je možnost návštěvy lokality kdekoliv, kde se vyskytuje geologická zajímavost – ať již v přírodní či zastavěné oblasti. Jedná

se o klíčový rozdíl mezi geoturismem a ostatními formami cestovního ruchu založeném na přírodě. Dowling (2010) zmiňuje silné vazby na ekoturistiku, dobrodružnou a kulturní turistiku. Avšak za synonymum nelze považovat ani jeden ze zmíněných typů cestovního ruchu.

1.1 Zásady geoturismu

Geoturismus je propojen několika klíčovými prvky. Aspekty společně formují podstatu jeho současné podoby a zahrnují různé vzájemně propojené složky, jež jsou nezbytné pro jeho fungování. Geoturismus je založen na pěti hlavních principech, které mají zásadní význam. Tři principy jsou rozhodující pro to, aby mohl být cestovní ruch považován za geoturismus. Jedná se o geologický základ, udržitelnost a edukaci v geologii (Dowling 2010). National Geographic (2024) zahrnul mnoho dalších principů, např: integritu místa, rozmanitost trhu či využití půdy.

Tabulka 1: Pět základních principů geoturismu. Zdroj: vlastní zpracování dle Dowlinga (2010).

Princip	Význam
Geologický základ	Nejpodstatnějším rysem je zakotvení v geologii, a tudíž zaměření se na všechny geologické jevy a procesy, které formovaly a stále formují naši planetu. Věnování pozornosti geologické struktuře a její vzájemné propojení s ostatními aspekty krajiny je klíčové pro efektivní plánování geoturistických aktivit v daném regionu (Dowling 2010).
Udržitelnost	Zachování přírodní krajiny, kulturního dědictví, estetické přitažlivosti a místní kultury (National Geographic 2014). Zabezpečení geologických lokalit a jeho přilehlého okolí (Dowling 2010).
Edukace v geologii	Místní obyvatelé objevují své vlastní tradice a kulturní dědictví, přičemž si uvědomují, že to, co považují za běžné a samozřejmé, může pro návštěvníky z jiných míst představovat zajímavý a atraktivní prvek (Tourtellot 2016). Ginting, Rahman a Sembiring (2017) uvádějí důležitost poskytnutí návštěvníkům vzdělání, aniž by byla omezena zábavná stránka turistické aktivity.
Lokální Prosperita	Geopark inspiruje místní malé podniky a občanské skupiny k navazování partnerství s cílem šířit povědomí o lokalitě a poskytovat autentické zážitky. Pomáhá rozvíjet region nejen na základě přírody, historie a kultury, ale také na podpoře lokálních potravin, nápojů a řemesel (National Geographic 2014). Podnikatelé v oblasti cestovního ruchu se snaží využívat lokální pracovní síly, nabízené služby, produkty a dodavatelské řetězce (Tourtellot 2016). Zařadit také můžeme celkové zlepšení kvality života místních obyvatel (Pásková 2015).
Turistická spokojenost	Snaha o spokojenost návštěvníků zajišťující trvalý zájem o geologickou lokalitu (National Geographic 2024). Jedním z nejúčinnějších způsobů, jak získat pozornost laického publika pro geologii, je představit jí spojitost geologie s přírodou, historií a kulturou (Tourtellot 2016).

2 Geoparky

Farsani a kol. (2012), Carvalho a Rodriguez (2009) se shodují, že hlavními představiteli a inovátory geoturismu jsou geoparky, jež Fauzi a Misni (2016) považují za inovativní ochranu přírody. MŽP (2024a) definuje geopark jako geograficky souvislé území, na němž probíhají aktivity formou vzdělání, osvěty a turistiky, s cílem posílit vědomí o geologickém dědictví krajiny. Dle Fauzi a Misni (2016) vznikla koncepce geoparků na základě nerespektování přírody. Cílem geoparků je podle nich zachování hodnot geologického dědictví, které se může uplatňovat v jakékoliv zemi na světě.

Krajina geoparku je charakteristická výraznou geologickou rozmanitostí v podobě skalních měst, archeologických a paleontologických nalezišť, vulkanických jevů či bývalých dolů a lomů (Fialová 2012). Obecně lze tyto geologické jednotky označit jako geotopy (Zelenka a Pásková 2012). Je důležité upřesnit, že geoparky zahrnují také složky geomorfologie a ekologie (Zelenka a kol. 2014).

Významnou složku současně představuje kulturní a historické dědictví. Leč je posláním geoparku dohlížet na přírodní a kulturní hodnoty, jeho podstata je založena na podpoře udržitelného rozvoje s pomocí místních obyvatel, kteří se aktivně zapojují do činností geoparku (Vystoupil a Šauer 2008). Celkovým smyslem je pak snaha o objasnění a prohloubení vědomostí veřejnosti, na základě poznání krajiny, která ovlivňuje život a kulturu v širokém okolí (Čtveráková a Pásková 2017). Geoparky jsou zpravidla prostorově rozlehlé oblasti s pevně určenou hranicí a zahrnují lidská obydlí tak, aby byly k dispozici vhodné podmínky pro udržitelný rozvoj (Zelenka a Pásková 2012). Zároveň by měly být lokalizovány pouze ve venkovských oblastech (Halim a Ishak 2017).

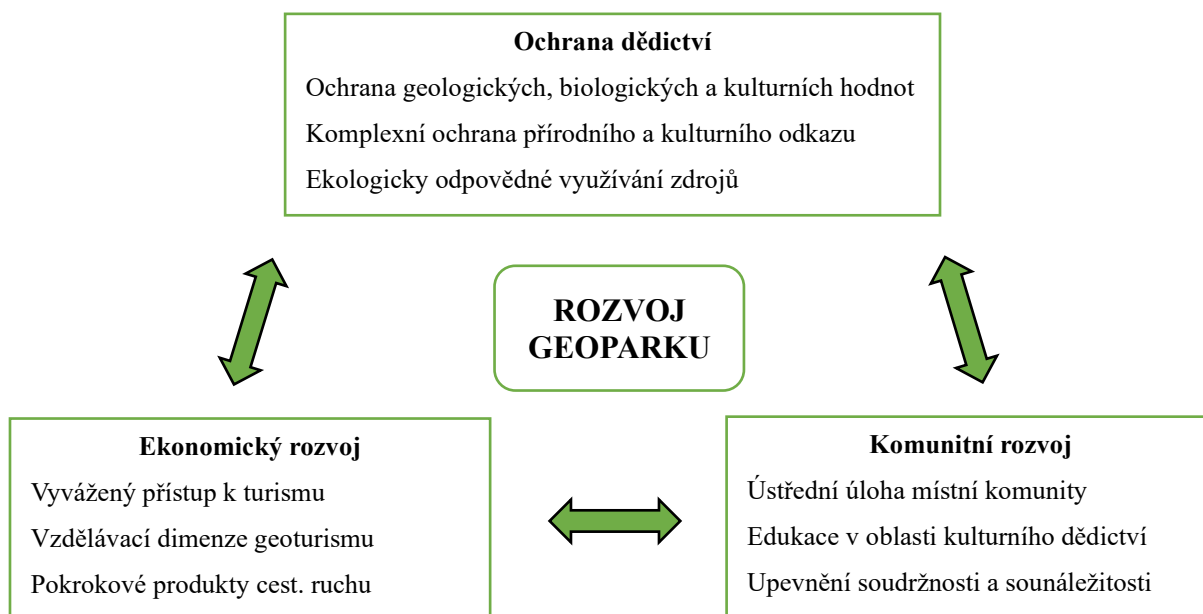
Zouros a McKeever (2009) poskytují dlouhý výčet aktivit, které geoparky poskytují. Mezi ně patří například budování tematických geologických muzeí a interpretačních center, pořádání výstav, poskytování geoturistických informací popisujících turistické aktivity nabízené geoparkem (informační centra, stezky, akce), organizování geoturistických aktivit v rámci poznávání geologických lokalit a jejich okolí, pořádání konferencí s tematickým zaměřením na místní dědictví aj.

Zájem o vznik geoparku v daném území by mělo projevit zejména obyvatelstvo, které si je vědomo zajímavých prvků ve svém okolí. Žádoucí je navázat spolupráci s místními muzei, skanzeny nebo správou CHKO (Fialová 2012). Halim a Ishak (2017) prohlašují zapojení místní komunity do ochrany dědictví ve spolupráci s dalšími zúčastněnými stranami jako klíčové,

na základě vysokého potenciálu ovlivnění hodnot, postupů a celkového chování ve prospěch udržitelnosti.

V rámci zákonodárné moci je nezbytné, aby měl geopark vymezen subjekt, kterým může být například občanské sdružení. Tento subjekt zpracovává projekt, na jehož základech dochází k realizaci stanovených cílů geoparku, jimiž jsou především vědecké výzkumy, podpora rozvoje geoturismu a vzdělávání průvodců (Fialová 2012).

Obrázek 1: Rozvojový rámec geoparku – důležitost v kladení důrazu na vyváženost mezi zmíněnými pilíři.
Zdroj: vlastní zpracování dle Fauzi a Misni (2016).

2.1 Světová a evropská síť geoparků

V rámci diskuse v roce 2000, která se zaměřovala na socioekonomické výzvy v geologicky významných venkovských oblastech a možnosti jejich řešení, došlo k historickému okamžiku při podepsání dohody delegáty ze čtyř evropských lokalit. Tímto aktem vznikla oficiálně Evropská síť geoparků (EGN), která položila základy pro vytvoření prvních evropských geoparků: francouzského, řeckého, německého a španělského (McKeever a Zouros 2005).

EGN momentálně sdružuje 94 geoparků v 28 evropských zemích. Hlavním posláním této instituce je zhodnotit provoz a služby jednotlivých členů ve snaze o propagaci evropských geoparků jako symbolu spojeného s vysokou kvalitou v oblasti geoturismu. Mezi hlavní úkoly orgánů správy geoparku spadá formulování organizační struktury, popis operací a aktivit svých členů a definování akčního plánu zaměřeného na otázky, jako je identifikace a evaluace dědictví v daném regionu, posouzení prvků přírodního a kulturního dědictví a infrastrukturní opatření.

Dále podpora podnikání v lokalitě a aktivity související s geoturismem a dalšími relevantními aspekty (EGN 2024a).

Obrázek 2: Logo Evropské sítě geoparků. Zdroj: EGN (2024b).

První mezinárodní konference věnovaná geoparkům se uskutečnila v roce 2004 v Pekingu. Během této události byla přijata Pekingská deklarace, která zdůraznila potřebu chránit geologické dědictví. Z této deklarace vzešla Globální síť geoparků (GGN) pod záštitou organizace UNESCO. V souladu s Madonskou deklarací bylo následně stanoveno, že se každý evropský geopark samovolně připojuje k této celosvětové síti a jeho statut je pravidelně revidován během inspekčních kontrol každé čtyři roky (MŽP 2024b).

Globální geopark UNESCO spojuje své výjimečné geologické dědictví s širokým spektrem přírodního a kulturního bohatství konkrétní oblasti. Jeho klíčovým záměrem je rozšířit povědomí a prohloubit porozumění hlavním výzvám, kterým čelí současná společnost. To zahrnuje udržitelné využívání zemských zdrojů, snižování dopadů klimatických změn a minimalizaci přírodních rizik. V tuto chvíli existuje celkem 195 různých geoparků v 48 zemích světa (UNESCO 2024).

Obrázek 3: Logo UNESCO a Globálních geoparků UNESCO. Zdroj: UNESCO (2023).

S podporou UNESCO a možnostmi kooperace s partnery GGN nabývají národní geologické lokality významu a prestiže nejen v rámci národního kontextu, ale také v globálním měřítku. Mohou také profitovat výměnou znalostí a odborných dovedností s dalšími členy globální sítě (Patzak 2009).

ČR má doposud v GGN jediného zástupce, a to geopark Český ráj, který se stal členem v roce 2005. Je to tak jediné české území, které figuruje coby certifikovaný národní, evropský i globální geopark (MŽP 2024b).

2.2 Síť geoparků v České republice

Až poté, co byl Geopark Český ráj začleněn do EGN (viz kapitola 2.1), začala být formována Síť národních geoparků v ČR (Vystoupil a Šauer 2008). Jak uvádí Fialová (2012), na nejnižší úrovni posloupnosti sítí jsou umístěny národní geoparky. Samotné geoparky vznikají díky dobrovolné spolupráci různých aktérů v konkrétním území s pomocí orgánů státní ochrany přírody (AOPK 2024a). Usilovat o členství může každé území s význačným geologickým odkazem (Národní geoparky 2024).

Pravomoc vyhlášení národního geoparku je svěřena MŽP v rámci odborného posouzení a doporučení členů Rady národních geoparků. Rada představuje nejpodstatnější poradní a hodnotící orgán v rámci sítě a sestává z reprezentantů různorodých institucí (Fialová 2012). MŽP (2024a) dodává, že jsou geoparky vyhlášovány na základě směrnice MŽP ČR č. 6/2007.

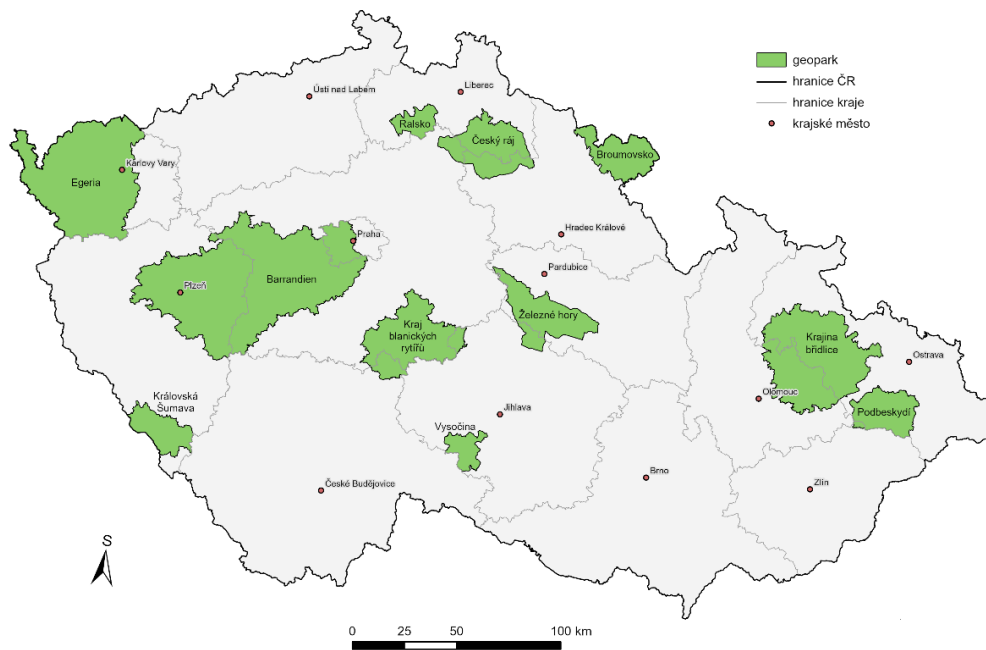

Obrázek 4: Logo národního geoparku v ČR. Zdroj: AOPK (2024a).

Tabulka 2: Vybraná kritéria, která musí národní geoparky splňovat. Zdroj: vlastní zpracování dle ČGS (2024a).

Kritéria národních geoparků
Existence pod vedením právnické osoby (ta podporuje ochranu, prezentaci a propagaci dané lokality na základě geoturismu).
Posílení soudržnosti obyvatelstva – usnadnění internalizace s přírodním a kulturním odkazem oblasti.
Podpora edukace, vědeckého výzkumu a angažování se v ochraně přírody.
Spolupráce s lokálními firmami a českými geoparky.
Podpora rozvoje využívání geologického materiálu jako tradičního materiálu v oblasti.
Navázání spolupráce s lokálními podniky, aktivní podněcování vzniku nových činností v rámci geologie.
Zákaz obchodování s geologickým materiálem.

V současnosti se na území ČR nachází 11 národních geoparků, jimiž jsou: Barrandien, Broumovsko, Český ráj, Egeria, Kraj blanických rytířů, Krajina břidlice, Královská Šumava, Podbeskydí, Ralsko, Vysočina a Železné hory (ČGS 2024b). Na podzim 2020 byla založena Asociace geoparků ČR. Toto společenství představuje významnou platformu pro účinnou spolupráci mezi domácími, tak i zahraničními geoparky. Za iniciátory můžeme označit Národní geoparky Ralsko, Železné hory a Český ráj. Na procesu založení se však podílely i další geoparky, mezi které patří i Národní geopark Broumovsko (MŽP 2024a).

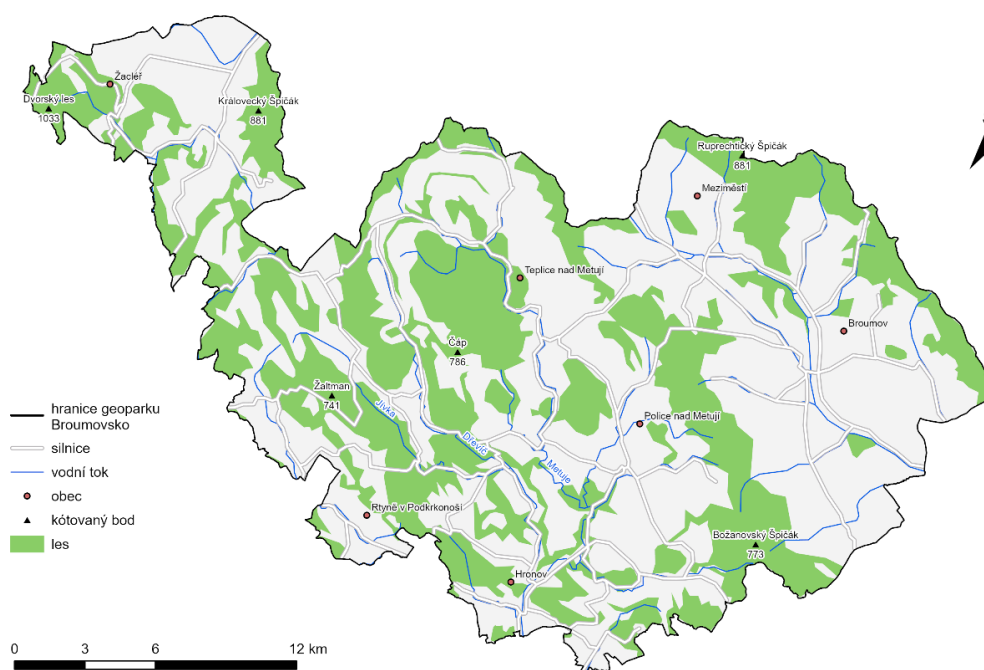

Obrázek 5: Síť českých národních geoparků. Zdroj: autor (2024, vlastní zpracování – ArcČR 500, AOPK ČR).

3 Národní geopark Broumovsko

3.1 Charakteristika

Národní geopark Broumovsko se nachází v severovýchodní části Královéhradeckého kraje, v okresech Trutnov a Náchod. Na severu a východě je území ohraničeno státní hranicí s Polskou republikou (Kopecký a kol. 2015). AOPK (2024a) uvádí, že plocha geoparku je rozlehlejší než plocha CHKO Broumovsko. Celková rozloha činí 570 km² (AOPK 2024a). Území je dle geomorfologického členění tvořeno podcelky Meziměstské, Polické a Žacléřské vrchoviny (Geopark Broumovsko 2024a). Na území geoparku se nachází více jak 25 měst a obcí (Novobilský 2019). Za největší, dle počtu obyvatel, můžeme označit města Broumov, Hronov a Žacléř.

Obrázek 6: Území Národního geoparku Broumovsko. Zdroj: autor (2024, vlastní zpracování – ArcČR 500, AOPK ČR).

Pro geopark, především pro jeho centrální část, jsou typická skalní města tvořená křídovými pískovci. Celé území je tvořeno kontinentálními uloženinami s nálezy vulkanických zkamenělin z období permu (AOPK 2024a). Kopecký a kol. (2015) zmiňují geologickou rozmanitost území, i v porovnání se sousedními, stavbou geologicky jednoduchými, Krkonošemi. Soulad krajiny podporují stavby ve stylu baroka, postavené ve velké míře z lokálních hornin. Motto geoparku je definováno tak, aby bylo zřejmé jeho poslání, tedy zprostředkování spojení mezi krajinou a aktivitami obyvatelstva. Motto zní „Geopark Broumovsko – krajina pískovce a barokních památek“ (Stařík 2023).

Národní geopark Broumovsko je spravován Společností pro destinační management Broumovska (AOPK 2024a). Je držitelem 4 certifikátů, včetně titulu národní geopark. Dále se jedná o certifikát Kategorizace organizací destinačního managementu, stupeň I. Českého systému kvality služeb a členství v organizaci Sdružení turistických oblastí České republiky (Geopark Broumovsko 2024b).

V roce 2019 bylo vytvořeno nové logo geoparku, které má svojí barvou představovat lesní krajinu na Broumovsku. Vytvořeno bylo v rámci programu Rozvoj cestovního ruchu a geoturistiky v regionu Středních Sudet, na kterém spolupracuje česká i polská strana. Zjednodušené grafické znázornění loga vykresluje hlavní rys oblasti, tedy Broumovské stěny (Brandejs 2019).

Obrázek 7: Logo Národního geoparku Broumovsko. Zdroj: Region Broumovsko (2024a).

Regionální značka Broumovsko a její produkty jsou pod záštitou SDMB (Broumovsko regionální produkt 2024). Značka tudíž není produktem geoparku, avšak návštěvníkům umožňuje nákup zboží s „duší“ regionu. Za nejznámější produkty lze označit Benediktinské oplatky.

Obrázek 8: Logo Broumovsko – regionální produkt. Zdroj: Region Broumovsko (2024a).

3.2 Historie

Zásadním impulsem pro vznik geoparku byla v podzimních měsících roku 2011 Broumovská vrchovina, která se vyznačuje nejpestřejšími geologickými jevy na nynějším území geoparku. O dva roky později, v roce 2013, byl zahájen projekt s názvem Geopark Broumovsko – První kroky. Finanční podpora byla tehdy poskytnuta z Evropského fondu pro regionální rozvoj Euroregionu Glacensis. Na základě tohoto projektu byly úspěšně vypracovány geologické brožury a vytvořeny první webové stránky, které vědecky popisovaly

40 geologických lokalit na Broumovsku. Každá z lokalit byla označena pomocí deskriptivních tabulek obsahující QR kódy (Geopark Broumovsko 2024c).

Dále proběhly první odborné výpravy geoturistických skupin vedené zkušenými průvodci. V Broumovském klášteře byla zpřístupněna výstava s názvem Infobod: Krajina, pískovec a člověk, orientovaná na přírodovědně-geologická témata (Geopark Broumovsko 2024c).

Na základě žádosti geoparku mu byl v roce 2014, Radou národních geoparků, udělen status kandidátského geoparku. Pod záštitou MŽP ČR došlo k oficiální certifikaci Národního geoparku Broumovsko v dubnu roku 2018 (Geopark Broumovsko 2024c).

3.3 Potenciál cestovního ruchu

Oblast Broumovska disponuje významnými přírodními lokalitami s různorodým terénem. Zahrnuje CHKO a bohaté kulturní dědictví v podobě historických památek a lidové architektury. Díky těmto faktorům má oblast potenciál být vyhledávaným cílem turistů, což může pozitivně ovlivnit ekonomický rozvoj regionu (Region Broumovsko 2007). S tím se ztotožňuje Stařík (2021), který doplňuje, že s ohledem na geografickou polohu v těsné blízkosti polských hranic je předpokládáno, že má oblast vysoký potenciál využití atraktivity turisty ze zahraničí. Neméně důležitou složku cestovního ruchu tvoří horolezecký cestovní ruch, neboť oblast představuje jedny z nejatraktivnějších přírodních lezeckých cest v ČR.

DSO Broumovsko (2022) konstatuje, že je zároveň důležité zajistit ochranu a kvalitu životního prostředí. Vzhledem k nárokům CHKO Broumovsko je klíčové předejít nadměrnému shlukování návštěvníků na nejvyhledávanějších místech.

3.3.1 Geologie a reliéf

Broumovská krajina se v Českém masivu vyznačuje jedinečným charakterem, který spočívá v pestrosti geologického složení a variabilitě terénu (Kopecký a kol. 2015). Území geoparku z velké části koinciduje s celkem Broumovské vrchoviny. Podle geomorfologického členění ČR jsou součástí geoparku 3 geomorfologické podcelky: Meziměstská vrchovina s Javořimi horami a Broumovskou kotlinou, Polická vrchovina s Polickou křídovou pánví a Žacléřská vrchovina s Jestřebími a Vraními horami. Nejvyšší bod, Dvorský les, se tyčí do výšky 1 033 m n. m. (Geopark Broumovsko 2024a). Jedná se o oblast Rýchor, která již náleží geomorfologickému podcelku Krkonošské rozsochy. Nejnižší bod se nachází na hladině řeky Stěnavy v obci Otovice, v nadmořské výšce 350 m (Geopark Broumovsko 2024a).

Začátek geologického vývoje oblasti můžeme zařadit do období před 350 miliony lety, tedy do období karbonu. Od tohoto období je díky silám přírody zachováno do současné doby velké množství sedimentárních a vulkanických hornin (Kopecký a kol. 2015). Až 60 % plochy CHKO Broumovsko je tvořeno horninami a sedimenty prvohorního a druhohorního stáří (Enwi web 2007).

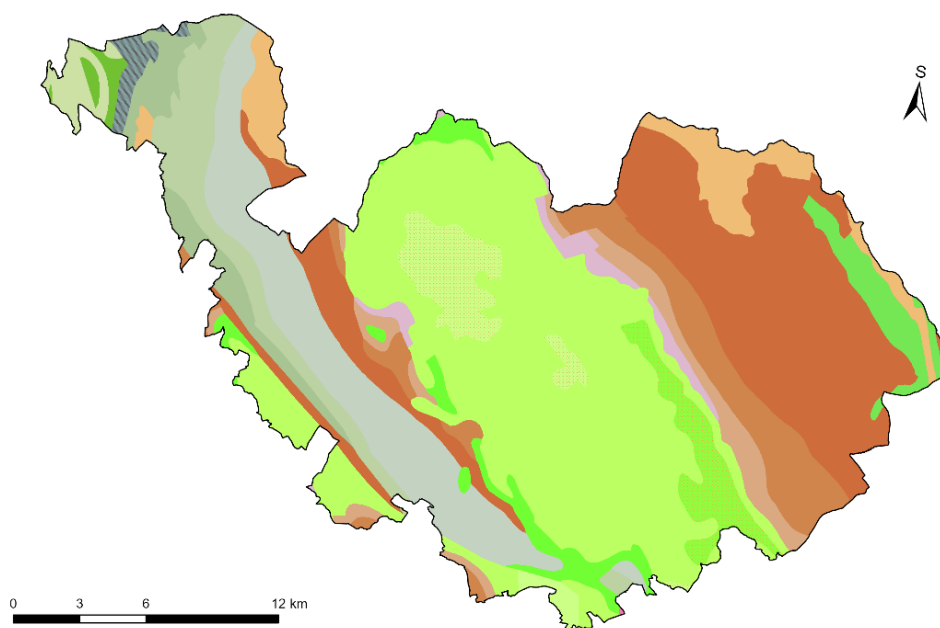
Zemský povrch centrální části geoparku, tedy i CHKO, je tvořena pískovci a opuky, které vznikly usazením křídového moře. V těchto horninách můžeme shledat zkameněliny organismů, přičemž nejběžnější jsou fosilie mořských mlžů a hlavonožců (AOPK 2024b). Křídové horniny vytvářejí nejvýraznější skalní erozní scenérie, které poutají pozornost většiny návštěvníků (Migoń a Pijet-Migoń 2020). Masarykova univerzita (2024) uvádí reliéfní a enviromentální rozdíl mezi jemnozrnným vápnitým sedimentem a odolným nevápnitým kvádrovým pískovcem. Nejproslulejší geologické útvary v oblasti, Adršpaško-teplické skály, jsou tvořeny právě druhou zmiňovanou horninou. Geopark Broumovsko (2024a) dodává, že pískovcové skalní věže v lokalitě jsou nejvyššími svého typu v Evropě a jejich vrcholové partie jsou staré přibližně 89 milionů let. Řadí se tak k nejmladším horninám v oblasti.

Horniny nejstaršího prvohorního původu jsou stavebním materiálem pro Jestřebí hory. Vyznačují se červenou barvou a tvoří mimo jiné rovinatou agrární krajinu v bezprostředním okolí hor. Jestřebí hory prokazují prvohorní život v podobě zkamenělin, kterými jsou například kordaity, kapradiny, plavuně a stromové přesličky (AOPK 2024b).

Sopečné horniny, zejména ryolitové tufy a trachyandezity z časného permského období, se vyskytují podél česko-polské hranice v úzkém pásu, který je povětšinou široký méně než 3 km (Migoń a Pijet-Migoń 2020). Javoří hory jsou také budovány horninovou výplní z dob permu, díky tehdejší sopečné činnosti (AOPK 2024b).

Horninové podloží v oblasti Žacléřska pochází z období karbonu, permu a triasu. Jedná se o sedimenty ze souší, ale také z vodního prostředí (nivy a jezera). Opomenout nesmíme ložiska černého uhlí a pozůstatky vulkanismu (Kopecký a kol. 2015). Prkenný důl v Žacléři nabízí podklad sedimentárních slepenců z paleozoika a metamorfované horniny (zelené břidlice) se stářím přibližně 450-500 milionů let. Jedná se o jedny z nejstarších hornin v regionu (Geopark Broumovsko 2024a).

- hranice geoparku Broumovsko
- vápnité jílovce, slínovce, méně jílovité vápence
- jílovce, pískovce, slepence, dolomity
- sladkovodní, brakické a mořské jílovce, dolomitické a arkózové pískovce, slepence, dolomity
- rudé kalovce (prachovité jílovce), pískovce, arkózy, slepence
- rudé i šedé kalovce (prachovité jílovce), pískovce, arkózy, slepence, uhelné sloje
- ryolity, dacity, jejich tufy, nejvyšší anchimetamorfované
- rudé i šedé kalovce (prachovité jílovce), pískovce, arkózy, slepence, uhelné sloje
- šedé i rudé kalovce (prachovité jílovce), prachovce, pískovce, slepence, uhelné sloje
- slabě metamorfované siliciklastické sedimenty, místy vložky mramoru a metavulkanitů
- jílovce, prachovce, pískovce, slepence
- amfibolity, granátické amfibolity
- převážně šedé kalovce (prachovité jílovce), pískovce, arkózy, slepence, uhelné sloje
- křemenné pískovce, jemnozrnné jílovité pískovce až prachovce
- křemenné a arkózové pískovce, dílem jílovité nebo vápnité

Obrázek 9: Geologické složení Geoparku Broumovsko. Zdroj: autor (2024 – vlastní zpracování, GeoČR500 ČGS, AOPK ČR).

Tabulka 3: Výbrané geotypy na území geoparku. Zdroj: vlastní zpracování dle Geoparku Broumovsko (2024d, 2024e, 2024f, 2024g, 2024h).

Lokalita	Obec	Geomorfologie	Podloží	Charakteristika
Mořská transgrese	Teplice nad Metují	Polická vrchovina	trias, křída	Známky po záplavě pevniny mořem v období svrchní křída
Lom Rožmitál	Broumov	Meziměstská vrchovina	perm	Nálezy minerálů a fosilií
Kryštofovy kameny	Rtyně v Podkrkonoší	Žacléřská vrchovina	karbon	Slepence a arkózy tvořící tvary mrazových srubů
Lom Vižňov	Meziměstí	Meziměstská vrchovina	perm	Bývalý lom na těžbu ignimbitů
Údolí Ledhujky	Police nad Metují	Polická vrchovina	křída	Křídové opuky a zkameněliny z období druhohor

3.3.2 Zvláště chráněná území

Chráněná krajinná oblast Broumovsko

Území nacházející se v severovýchodním cípu ČR, známé jako Broumovský výběžek, spadá celou svou plochou pod CHKO Broumovsko. Oblast má rozlohu 430 km² a vyhlášena byla dne 1.5. 1991. Lesy lemující hranici ČR a Polska, skýtají rozsáhlá pískovcová města a bludiště, kde jednotlivé skalní útvary dosahují výše až 80 metrů a svým magickým vzezřením, reliéfem a unikátností přitahují tisíce turistů. Bezespору nejznámější lokalita, Adršpašsko-teplické skály, je chráněna jako NPR a stejnému statutu se těší i méně populární, nicméně neméně významné Broumovské stěny. Jedinou NPP v oblasti jsou Polické stěny (AOPK 2024c).

V celém CHKO Broumovsko se pak nachází 11 MZCHÚ, jež jsou tvořené skalními a lesními komplexy. Jejich celková rozloha tvoří 7,5 % rozlohy CHKO. Třebaže je jejich počet ve srovnání s dalšími chráněnými oblastmi relativně nízký, obě NPR i NPP se svou rozlohou řadí k největším v ČR (AOPK 2024d).

Národní přírodní rezervace

Oblast Adršpašsko-teplických skal, zvláště chráněna od roku 1933, má z geomorfologického hlediska značný význam. Je formována kvádrovými pískovci z období mezozoika, jejichž unikátní reliéfní formy poskytují příznivé podhorské klimatické podmínky pro faunu a flóru (AOPK 2024e).

Broumovské stěny, zvláště chráněné od roku 1956, představují unikátní entitu, vytvořenou pseudokrasovými reliéfními tvary v kvádrových pískovcích z období křídové perrody. Nacházejí se zde rozsáhlé skalní stěny, věže, soutěsky a jeskyně, které hostí charakteristické druhy rostlin a živočichů. Díky svému významu pro biodiverzitu byla oblast prohlášena za EVL (AOPK 2024f).

Národní přírodní památka

Polické stěny byly stejně jako Broumovské stěny vytvořeny pseudokrasovými tvary v kvádrových pískovcích ve stejném geologickém období. Rovněž skýtají rozmanité útvary od komplikovaně strukturovaných hřbetů po soutěsky a jeskyně. Stěny se staly předmětem zvláštní ochrany roku 2009 po oddělení z NPR Broumovské stěny (AOPK 2024g).

Tabulka 4: Seznam PR a PP v oblasti CHKO Broumovsko Zdroj: vlastní zpracování dle AOPK (2024d).

Přírodní rezervace	• Farní stráž • Křížová cesta • Ostaš
Přírodní památka	• Borek • Kočičí skály • Mořská transgrese • Šafránová stráž • Pískovcové slouky

3.3.3 Kulturní, historické a architektonické památky

Na území geoparku se nachází velké množství architektonických pokladů z barokního období. Kulturní bohatství bylo ovlivněno především 800letým působením řádu benediktínů. I přes to, že byla značná část památek po 2. světové válce poničena, povedlo se je zachránit, a nyní slouží k původním účelům či jako prostředek cestovního ruchu. Za nejnámější barokní památku můžeme označit komplex Broumovského kláštera a skupinu tzv. 9 kostelů. Jedná se o venkovské kostely postavené v 1. polovině 19. století. Jejich unikátnost spočívá jak v jejich historii, tak v architektonickém slohu (Bureš 2016).

Obrázek 10: Neznámější kulturní dominanta oblasti – Broumovský klášter. Zdroj: Autor (12.2. 2024).

Oblast sčítá další desítky kostelů a kaplí s mimořádnou uměleckou hodnotou. Výrazným rysem jsou v zastavěných územích i volné krajině kříže a sochy postavené z místního pískovce (Region Broumovsko 2024b). Důležitou roli v rámci historie představuje Měděný důl Bohumír a Hornický skanzen Žacléř, kteří jsou jakýmsi živým obrazem minulosti, ukazujícím, jak lidé v oblasti žili a pracovali v dobách, kdy těžba byla významným prvkem jejich každodenního života. Oblíbenými turistickými lokalitami zůstávají mimo jiné postavené rozhledny a přírodní vyhlídková místa.

Tabulka 5: Vybrané kulturní a historické lokality na území geoparku. Do seznamu jsou zařazeny rozhledny a přírodní vyhlídková místa, která jsou hojně navštěvovanými turistickými lokalitami. Zdroj: vlastní zpracování dle Regionu Broumovsko (2024f).

Klášter Broumov	Klášter pocházející z 1. poloviny 13. století. Několik staletí měl duchovní, hospodářskou a vzdělávací funkci. Součástí areálu je knihovna sčítající 17 tis. cenných svazků knih (Klášter Broumov 2024).
Klášter v Polici nad Metují	Stavba byla vybudována v roce 1213 jako gotický klášter. Barokní přestavba započala roku 1672 a trvala necelých 100 let (Město Police nad Metují 2024).
Kostely, kaple	Kostel sv. Petra a Pavla Broumov, Kostel sv. Michaela archanděla Verněřovice, Kostel sv. Jiří a Martina Martínkovice, Kostel Všech svatých Heřmánkovice, Kostel sv. Barbory Otovice, Kostel sv. Václava Broumov, Kostel Panny Marie Sněžné na Hvězdě, Kaple Panny Marie Růžencové Suchý Důl a mnoho dalších (Region Broumovsko 2024b)
Křížové cesty	Křížová cesta se soudní bránou Suchý Důl, Křížová cesta Stárkov (Region Broumovsko 2024b)
Zámek Adršpach	Zámek z 15. století, který nabízí návštěvníkům mimo prohlídku samotné historie budovy také horolezecké muzeum (Obec Adršpach 2024).
Zámeček Bischofstein	Stavba nejprve sloužila jako tvrz, která byla roku 1622 přestavena na zámeček sloužící jako sídlo pro biskupa a hradecké kanovníky (Region Broumovsko 2024c).
Muzea	Horolezecké muzeum Adršpach, Muzeum stavebnice Merkur, Muzeum Broumovska, Stará škola – Dřevěnka (Region Broumovsko 2024d)
Měděný důl Bohumír v Jívce	Důl představuje relativně novodobou historii v porovnání s jinými doly regionu. Těžba zde započala až po vypuknutí průmyslové revoluce, přesněji v roce 1853 (Důl Jan Šverma 2024).
Hornický skanzen Žaclěř	Skanzen přestavěný z Dolu Jana Šverny nabízí prohlídku těžních jam, které jsou zapsány na seznamu kulturních památek ČR (Geopark Broumovsko 2024ch).
Rozhledny, vyhlídková místa	Rozhledna Čáp, Rozhledna na Rumprechtickém Špičáku, Rozhledna Žaltman, Vyhlídka na Hvězdě, Vyhlídka na Křížovém vrchu, Rozhledna Eliška aj. (Region Broumovsko 2024e).

3.3.4 Pěší turistika

Na území nalezneme kompaktní síť různých typů stezek, vhodnou pro pěší turistiku, která propojuje klíčové lokality regionu. Značení turistických stezek umožňuje výlety pro všechny věkové kategorie, od zkušených turistů po seniory. Atraktivita turistických stezek spočívá v nabídce zajímavého terénu, vzácných živočišných a rostlinných druhů, geologických lokalit a hojných kulturních památek, jak již bylo zmíněno v předešlých kapitolách (Region Broumovsko 2024g).

Největší frekvence turistů prochází stezkami v NPR Broumovské stěny a Adršpašsko-teplické skály. Tyto rezervace sice disponují náročným terénem, ale díky stezkám je příroda dostupná až ke skalním vyhlídkovým místům, na základě vybudovaných žebříků a schodů (Region Broumovsko 2024g).

Tabulka 6: Výbrané turistické stezky na území geoparku s typem zaměření. Zdroj: vlastní zpracování dle Regionu Broumovsko (2024g, 2024h, 2024ch).

Stezka	Typ
Od pramene k prameni kolem vody Metuje	geoturistická
Z Broumova na Hvězdu	Turistická
Skály Bischofstein	Naučná
Výhlídková hřebenovka po Javořích horách	geoturistická
Teplickým skalním městem	Naučná
Dolní Adršpach	Turistická

3.3.5 Cykloturistika

Přírodní a kulturní atraktivity oblasti jsou odráženy v propojení tras pro cyklisty. Hlavními křižovatkami cyklotras můžeme označit města Broumov, Meziměstí a Teplice nad Metují (Region Broumovsko 2007). Cyklisté mohou po celém území využít více než 25 tras, které vedou jak po silnicích, tak po specializovaných cestách (Region Broumovsko 2018).

Trasy jsou označeny podobným způsobem jako v příhraničních oblastech sousedního Polska, nicméně stále splňují normy KČT. Na trasách jsou pro cyklisty k dispozici odpočinková místa, vybavená informačními panely s mapou oblasti a informacemi týkající se atraktivit, popřípadě poskytovaných služeb v dané lokalitě (Chalupy Broumovsko 2024). Region Broumovsko (2018) uvádí několik mezinárodních cyklotras mezi ČR a PL. Patří mezi ně např. Mezinárodní cyklistická trasa Stolové hory nebo Mezinárodní cyklistická trasa Ściany.

Tabulka 7: Výbrané cyklotrasy vedoucí přes území geoparku a jejich charakteristika. Zdroj: vlastní zpracování dle Bike resortu Broumovsko (2024a, 2024b, 2024c, 2024d).

Cyklotrasa	Obtížnost	Délka
Adršpach – Mieroszów – Broumov	lehká	24 km
Vambeřická cesta	lehká	12 km
Meziměstí – Buková hora	střední	25 km
Police nad Metují – NP Góry Stołowe	těžká	47 km

3.3.6 Zimní turistika

Centrální část oblasti nabízí pro příznivce zimních sportů dva lyžařské areály a dva lyžařské vleky. Jedná se o Skiareál Kamenec v Teplicích nad Metují, Lyžařský areál v Janovičkách, Lyžařský vlek Nebíčko v Polici nad Metují a lyžařský vlek v Radvanicích (Region Broumovsko 2024i). Okrajová část území disponuje většími lyžařskými centry, jimiž jsou Skiareál Petříkovice a Prkenný důl v Žacléři.

Sít' tras pro běžecké lyžování se rozkládá na desítkách kilometrů, které protínají různé části oblasti. Trasy jsou propojené, což umožňuje návštěvníkům naplánovat si různé délky výletů. Kromě toho jsou k dispozici i ucelené běžecké okruhy, které začínají a končí na stejném místě. Nejvyhledávanější lokality se nacházejí v Machově, Teplicích nad Metují, Polici nad Metují a jejich okolí (Region Broumovsko 2024j). Vyhledávanou lokalitou je také město Žacléř, které ve svém okolí nabízí rozsáhlou síť upravených běžeckých tras. Jednou z možností je například využití tras vedoucích ke Krkonošské magistrále (Město Žacléř 2024).

3.3.7 Horolezecká turistika

AOPK (2024h) konstatuje, že oblast Broumova nabízí pro vyznavače horolezectví jednu z nejzajímavějších lezeckých lokalit v Evropě, a disponuje několika tisíci variant lezeckých cest. Horolezecká turistika v oblasti vedla v minulosti k řadě problémům, zvláště k ohrožení skalních ekosystémů, sešlapům a erozi, z důvodu využívání magnesia. V současnosti je lezení přísně regulováno a vyžaduje souhlas AOPK ČR (Stařík 2021). ČHS na svých oficiálních webových stránkách přesně popisuje podmínky, pro každou lokalitu zvlášť, které musí lezci při svých aktivitách dodržovat.

3.3.8 Dopravní obslužnost a infrastruktura

Intenzita a rozložení dopravních spojení na území geoparku jsou podstatně ovlivněny fyzickogeografickými charakteristikami regionu. Výrazné reliéfní rysy území, posílené přítomností státní hranice, vedou k nižší dostupnosti periferních oblastí (Region Broumovsko 2007).

Regionem Broumova vedou 2 silnice druhé třídy. Konkrétně se jedná o silnice II/303: Náchod – Hronov – Police nad Metují – Broumov – PL a silnici II/302: Wałbrzych (PL) – Meziměstí – Broumov – Klodzko (PL). Ty jsou propojeny hustou sítí cest třetí třídy. U regionu Žacléřsko se již objevuje komunikace první třídy I/16 Řevničov – Mělník – Mladá Boleslav – Jičín – Trutnov – Lubawka (PL). Komunikace druhé třídy II/300 propojuje silnici I/14 se Žacléřem a hraničním přechodem Královec – Lubawka (PL) (Novobilský 2019).

Problémem nadále zůstává dopravní situace v adršpašské oblasti, kde především v letních měsících dochází k zablokování komunikace z důvodu husté dopravy. Počátkem roku 2020 byla vypracována studie odborem územního plánování Královehradeckého kraje, ve které jsou představeny dlouhodobé vize a cíle. Studie nabízí v několika bodech návrhy, jak turistické přetížení v adršpašské oblasti redukovat. Presentované návrhy je možné dělit do tří základních

skupin – vylepšení momentální dopravní infrastruktury, a to zejména s důrazem na využití potenciálu, který skýtá železniční dráha a snaha o rozproštění návštěvníků do relativně opomíjených částí CHKO Broumovsko. V exponovaném období pak snaha o motivaci k vícedennímu pobytu (Šindlerová, Felcman a kol. 2020).

Železniční a autobusová doprava je zajišťována integrovanou regionální dopravou Královéhradecka a Pardubicka. Problémem zůstává nedostatek přímých dopravních spojení, které by oblast propojily s většími městy. Mezi významná spojení můžeme zařadit autobusovou linku mezi městy Meziměstí a Wałbrzych (PL), která jezdí čtyřikrát denně. Oblastí procházejí 2 železniční linky, konkrétně trať mezi Týništěm nad Orlicí a Otovicemi (026). Dále pak trať 047, spojující Trutnov s Teplicemi nad Metují (Region Broumovsko 2018).

3.4 Činnost geoparku

Stařík (2021) v Koncepti cestovního ruchu DSO Broumovsko 2021-2028 popisuje Geopark Broumovsko jako klíčový faktor pro rozvoj cestovního ruchu v daném území, zejména v oblasti nových turistických aktivit – geoturistice. Geopark se snaží geologické prvky prezentovat a interpretovat především na základě webových stránek a informačních panelů v daných lokalitách. Za zásadní lokality zmiňuje Geopark Vnitrosudetská pánev Vižňov a naučnou stezku Lom Rožmitál u Broumova. Geopark Broumovsko (2024i) doplňuje, že další aktivitou geoparku jsou exkurze s odborným výkladem, obvykle poskytované ve spojení s průvodcovskými službami specializovaného geologa.

V praktické části práce jsou detailněji popsány a analyzovány všechny aktivity, kterými se Geopark Broumovsko zabývá. Jedná se o komplexní pohled na to, jakým způsobem geopark funguje a jaké jsou jeho hlavní aktivity a úspěchy, které mají význam pro daný region.

4 Metodologie výzkumu

První využitou metodou výzkumu byly polostrukturované rozhovory s aktéry působícími na území geoparku. Celkově se zapojilo 7 respondentů, kteří mají v rámci území odlišné role. Dotazování probíhalo individuálně po dobu od 20 do 90 minut. Pro každého z respondentů byly předpřipraveny otázky, které poskytly základní rámec rozhovoru. Zaměřeny byly především na aktivity geoparku a spolupráci s místními aktéry. Vzhledem k polostrukturované formě byla možnost reagovat na odpovědi respondentů a odchýlit se od základních otázek podle toho, jak se rozhovory vyvíjely. Postupně tedy došlo k detailnějšímu porozumění dané problematice. Získaná data byla podrobně analyzována a zpracována do kapitol dle jednotlivých aktivit. Jedná se tudíž o výzkum kvalitativní, který je charakterizován jako emergentní. Výzkumník je v rámci tohoto typu výzkumu přirovnáván k detektivovi, neboť je vyžadována systematická interpretace informací, díky nimž jsou výsledkem objektivní závěry (Hendl 2005).

Tabulka 8: Seznam respondentů polostrukturovaných rozhovorů. Zdroj: vlastní zpracování

Ing. Stanislav Stařík	Manažer SDMB a ředitel Geoparku Broumovsko
Ing. Petr Kuna	Zástupce vedoucí Správy CHKO Broumovsko
Mgr. Jiří Škop	Starosta města Police nad Metují
Arnold Vodochodský	Starosta města Broumov
Vladimír Provazník	Starosta obce Malé Svatoňovice
Bc. Lucie Zákravská	Projektová manažerka areálu Dolu Jana Švermy v Žacléři
Aleš Vaníček	Starosta města Žaclěř

Tabulka 9: Příklad předem připravených otázek pro starostu Vladimíra Provazníka. Zdroj: vlastní zpracování

Starosta obce Malé Svatoňovice	• Jak byste popsal cestovní ruch v Malých Svatoňovicích? • Podílel/podílí se Geopark Broumovsko v obci na nějakém projektu/aktivitě? • Jaký vliv má geopark na rozvoj cestovního ruchu v obci? • Víte o aktivitách geoparku v jiných oblastech Broumavska? • Máte jako obec do budoucna zájem o projekt realizovaný geoparkem? • Myslíte, že má geopark nějaké překážky při realizaci svých aktivit/projektů?

Na základě analýzy veškerých dílčích aktivit byl začleněn empirický výzkum metodou SWOT analýzy, která se zaměřuje na identifikaci silných a slabých stránek, příležitostí a hrozeb. Tato metoda byla zvolena z důvodu poskytnutí uceleného hodnocení současné činnosti a budoucích perspektiv geoparku. SWOT analýza následně sloužila jako podklad pro vytvoření návrhu optimalizace aktivit geoparku.

5 Evaluace aktivit Geoparku Broumovsko

Následující část práce je rozdělena do několika kapitol, které reflektují různé oblasti činnosti geoparku. Každá kapitola je věnována konkrétnímu tématu a je založena na výsledcích e-mailové korespondence a rozhovorů, které slouží jako zdroj informací pro popis a zhodnocení jednotlivých aktivit. Pro lepší přehlednost a usnadnění orientace v textu jsou u každé použité přímé citace uvedeny iniciály jmen osob s číslem. Tento postup je zvolen pro umožnění snadnější identifikace konkrétní citace v přílohách na samotném konci práce.

5.1 Vzdělávání a popularizace

Popularizace a vzdělávání je jednou z aktivit, na kterých stojí úspěch geoparků. Geopark Broumovsko se zasazuje o efektivní popularizaci a edukaci aktivním zapojením návštěvníků do poznání geologických fenoménů, které oblast nabízí.

5.1.1 Exkurze a prohlídky

Mezi hlavní aktivity geoparku v rámci vzdělávání a popularizace patří exkurze a prohlídky, které jsou vedené zkušenými průvodci. *„Geopark Broumovsko je teda zaměřenej na takovou tu popularizaci hlavně formou komentovanejch exkurzí a geovýletů. Takže každej geopark využívá toho, co má k dispozici. A my to máme zaměřený na ty exkurze, případně prohlídky a programy. I pro školy a zájmový skupiny. Z čehož potom samozřejmě vyplyne zase více méně nějaká tematická komentovaná exkurze, prohlídka“* (SS¹). *„Pan Stařík dělá vycházky, kdy provází zájemce o geologii a přírodu a má několik cílových vycházek. Jednak do těch nejznámějších lokalit, ale právě i do lokalit, které si spíš vychutná už někdo, kdo se o geologii už zajímá víc. Vodí lidi i do takových těch míst, kam turisti běžně nejezdí, takže třeba na Jestřebí hory“* (PK³).

To, že exkurze a prohlídky jsou nejsilnější a nejpopulárnější činností geoparku, dokládá i povědomí starostů obcí o těchto aktivitách. Někteří starostové jsou si této skutečnosti vědomi více, někteří méně. *„Pro mě se to trošku stírají ty aktivity, protože my vždycky se dozvídáme o aktivitách geoparku na jednání správní rady destinační společnosti. A já pak úplně ne správně si zapamatuju, jestli jde o aktivitu geoparkovou nebo jde o aktivitu, která patří přímo destinačce. Ale vnímám, že probíhají nějaký komentovaný prohlídky na některých lokalitách. Třeba v Adršpachu. Vím, že byla v Lomu Rožmitál“* (JŠ⁴). *„Akorát vím, že se dělají různé výlety těch lidí, co mají zájem. Pan Stařík je odborník a ukazuje věci, který jsou s tím spojený“* (AV⁴). *„Já vím, že se ten geopark soustředí hlavně na to Broumovsko, takže k tomu tam nějaký*

informace trošku máme, ale málo, protože Broumov je od nás daleko a my jsme na kraji“ (VP⁴). Nicméně, existuje i výjimka, a tou je starosta města Žacléř, který si není vědom žádných aktivit, které na území geoparku probíhají. To však neznamená, že by exkurze a prohlídky neexistovaly nebo neměly značný význam, neboť Hornický skanzen v Žacléři uvádí právě jednu z exkurzí. „Na tom Bohumírovi, jak tam je rudná žíla, tak tam pan Stařík právě z toho geoparku občas dělal nějaký exkurze“ (LZ⁵).

Pozitivem exkurzí je, že si zájemci mohou vybrat libovolný čas, který jim vyhovuje, a program lze tedy dohodnout individuálně. Flexibilita umožňuje účast na exkurzích prakticky každému, a to bez ohledu na jeho omezené časové možnosti. *„Teď je to nastavený vlastně už od loňského roku. Každý měsíc je jedna celodenní víkendová pro veřejnost. Potom v době prázdnin máme každé tejdén geologicky zaměřenou komentovanou prohlídku Adršpašských skal. Buď je to přímo s geologem, jako semnou, nebo s domluveným geoprůvodcem. No a pak jsou to případně tematický programy pro školy a zájmové skupiny, a tam zase je to víceméně na klíč“ (SS²). „Samozřejmě to je i na objednávku v jiných termínech. Mimo prázdniny i ty školní skupiny si to mohou objednat kdykoliv“ (SS³).*

Zájem a následný počet osob na exkurzích můžeme označit jako vhodný. *„Na víkendových akcích, který jsou každý měsíc, když to zprůměrujem, tak plus minus mezi patnácti a dvaceti. V podstatě stejný množství ty komentovaný prohlídky Adršpašských skal s geoprůvodcem“ (SS³).* V případě, že je hlavním záměrem exkurze nabídnout účastníkům osobní zážitek se zajímavými odbornými informacemi, menší skupina bývá často vhodnější. V menším počtu má každý jednotlivec větší příležitost k aktivní účasti, kladení otázek a zapojení se do diskuzí s průvodcem. Kromě toho, pokud je místo exkurze omezené prostorem (např. vyhlídková plošina), menší skupina umožňuje minimalizaci přetížení a zajištění příjemné atmosféry pro všechny účastníky.

Obrázek 11: Exkurze po Broumovských stěnách s odborným průvodcem Ing. Stanislavem Staříkem v roce 2020. Zdroj: Stanislav Stařík (2020).

Geopark má v rámci vzdělávání připravené 4 programy, na kterých spolupracuje s dalším subjektem. „V těch výukových programech spolupracujeme s Maiwaldovou akademií vzdělávacího a kulturního centra Broumov, kde vlastně ty kolegyně připravují vyložené ty výukové programy pro školy. Od mateřských škol až po střední. A ve spolupráci s nima nabízíme defacto čtyři výukové programy. Jeden se nazývá Pískovec a člověk a je to zaměřený vlastně na těžbu i využití pískovce na Broumovsku. Potom je program Geo geo geopark, ten vysvětluje význam, funkci a atraktivitu geoparku. Potom je tam program zaměřený na vodu, protože je to jako jedno z klíčových témat Broumovska. Hlavně teda konkrétně polské křídové pánve. A pak máme takovej univerzální program jak pro školy, tak pro zájemce z řad veřejnosti, a to je Život skrytý v kamenech. To je zaměřeno na geologickou historii Broumovska a paleontologii“ (SS⁴).

Tabulka 10: Charakteristika vybraných programů. Zdroj: Maiwaldova akademie (2024), Geopark Broumovsko (2024j, 2024k).

Vzdělávací program	Zájemová skupina	Zaměření v rámci oboru	Cíl
Pískovec a člověk	2. stupeň ZŠ, SŠ a SOU	Geologie, přírodopis, dějepis	Pochopení proměn ve vztahu mezi člověkem a pískovcem v oblasti stavitelství.
Geo geo geopark	2. stupeň ZŠ, SŠ a SOU	Geologie, přírodopis, dějepis	Pochopení proměn území v geologickém kontextu.
Život skrytý v kamenech	Děti a rodiče	Geologie	Objevování místních hornin a zkamenělin.

Zájemci mají možnost využít nejen existujících programů, ale také mají možnost požádat o vytvoření nového konceptu, který bude přesně odpovídat jejich potřebám a zájmům. Pokud mají zájem o jiné zaměření v daném oboru či preferují jinou lokalitu s odlišným významem, je geopark schopen vypracovat nový individuální program na míru. „Je to o dohodě. Konkrétní případ: třídní exkurze z Vysoké školy báňské, tak jsme se s tím vedoucím domluvili, jaká témata by je zajímali. Podle toho já navrhuju vhodnou lokalitu a trasu. Případně se to váže, když ten školní výjezd má dohodnutý ubytování, aby to nebylo organizačně náročné, tak aby to bylo v blízkosti jejich ubytování. Tak to mám zrovna objednávku na týdenní pobyt, že budou v Bučnici v autokempu. Od pondělka do pátku chtějí geoturistický vycházky komentované do nějakých patnácti kilometrů. Je to tematicky odlišený. Jedna je zaměřená na vodu, jedna na pískovce a jedna dokonce na Jestřebí hory“ (SS⁵). Tímto způsobem je možné se lépe zaměřit na potřeby zájemců a poskytnout jim přesně to, co hledají.

Geopark hodnotí svou aktivitu ve formě exkurzí a prohlídek velmi pozitivně. S postupem času zaznamenává rostoucí zájem, především ze stran škol. Pozitivní zpětná vazba naznačuje,

že jsou exkurze pro účastníky přínosné a geopark úspěšně naplňuje svůj cíl v rámci vzdělávání, které přispívá k většímu povědomí o geologii. „*Využívají toho hlavně školy a zájmové skupiny. Například dvakrát po sobě jsme tu měli geoklub z Plzně. Potom pravidelnou spoluprací mám s laboratoří DATEL pro talentované děti. Většinou jsou to děti z Litoměřicka, ze severu Čech. Je to výsledek marketingových aktivit ze čtyřletého projektu, kdy bylo cejtit, že až po těch letech urputného snažení, ten zájem začíná sám. Lidé mají zájem a zasílají poptávky*“ (SS⁵).

5.1.2 Popularizace v oblasti kulturních a historických památek

Jak již bylo zmíněno (viz kapitola 2), geoparky mají za úkol prezentovat a interpretovat kulturní dědictví v oblasti. Bohatý kulturní a historický aspekt byl jedním z kritérií pro vznik Geoparku Broumovsko. Samotný geopark si je vědom významu, který mají kulturní a historické prvky pro celkovou identitu území. „*Ty památky, který tam jsou, jsou úzce vázaný s geologií, protože všechny stavby tam byly postaveny z těch místních materiálů, takže především z pískovce. To se samozřejmě dá využívat v té geoparkové interpretaci bohatství, vlastně geologického i architektonického, který se tam nachází. A dobře se tam tímto způsobem vysvětluje ten rozvoj celkové té krajiny, kde ta geologická stavba a ty geologický materiály, který se tam vyskytují, tak přímo vlastně ovlivnili to, co se tam začalo budovat: kostely, statky broumovského typu*“ (SS¹⁰).

I přesto, že si je geopark vědom svého kulturního dědictví, zaměřuje se na tuto oblast pouze prostřednictvím zmiňovaných exkurzí a prohlídek. „*Zatím je to zaměřeno na tu přírodu. Ale třeba ty trasy geoparkovejch akcí, těch komentovanéj prohlídek a výletů, tak dost často ta kombinace a trasa vlastně přibližuje, jak ty přírodní zajímavosti, tak ty stavby, kolem kterých procházíme*“ (SS¹¹).

Momentálně se geopark neangažuje v žádných dalších aktivitách v oblasti vzdělávání a popularizace kulturních a historických památek. Mimo exkurze a prohlídky, které nabízí, neexistují žádné další programy či akce zaměřené na jejich prezentaci a interpretaci. Tento omezený záběr činností může brzdit plné využití potenciálu území a omezuje možnosti návštěvníků lépe poznat bohatou historii a kulturu oblasti. Například v Broumově se nachází mnoho významných kulturních staveb. „*Za dominanty považuju určitě klášter a máme tady kostel svatého Václava v kopečku. To je jeden z kostelů, kvůli němuž údajně vznikla 30tiletá válka. Je tady morový sloup, opevnění. Máme tady fresku na kostelním náměstí, kde je gymnázium, tam je freska strašně stará. Jsou tam rozkreslený postavy a v té době to nebylo*

běžný. Je to jedinečný. To jsou věci, který jsou pro lidi, který trochu žijou historií, jedinečná věc. Těch věcí máme hrozně moc, ale málokdo o tom ví“ (AV²).

5.2 Propagace směrem k veřejnosti

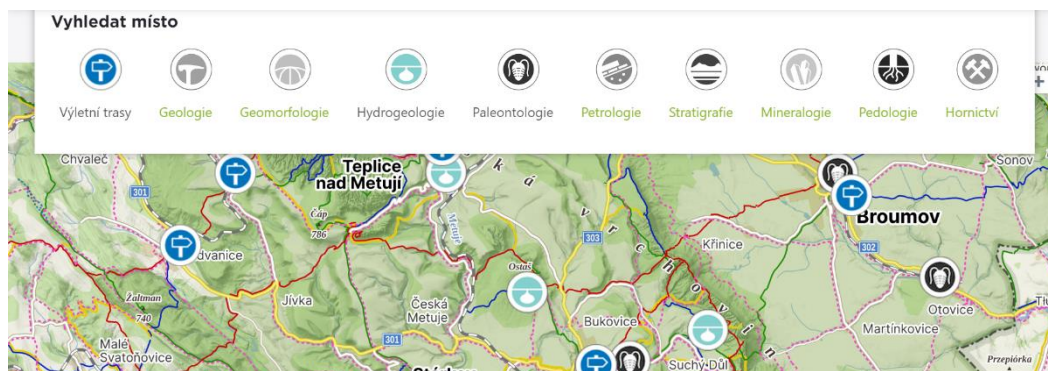
Propagace představuje jednu z klíčových aktivit geoparku, který disponuje různými prostředky pro šíření povědomí o své existenci a atraktivitách. Využívá multifunkční strategii, která zahrnuje širokou škálu nástrojů, včetně online médií. Komplexní a cílená propagace umožňuje geoparku oslovit různé cílové skupiny a zvýšit povědomí o svém výskytu a akcích, jak mezi místními obyvateli, tak i mezi potenciálními návštěvníky z jiných regionů. *„Z našeho pohledu ty aktivity byly primárně namířeny na zviditelnění geologických a geomorfologických hodnot Broumovska. Vytvořili webový stránky, brožurky a propagační materiály tohoto typu“ (PK²).*

5.2.1 Webové stránky

Vzhledem k absenci vlastního turistického centra geoparku jsou pro návštěvníky hlavním zdrojem informací primárně webové stránky www.geopark.broumovsko.cz. Stránky jsou navrženy s moderním designem a poskytují uživatelům snadnou a přehlednou orientaci. Vyjma češtiny jsou dostupné i v polském jazyce, aby mohli informace získat i polští turisté, kteří Broumovsko navštěvují v hojném počtu. Stránky obsahují komplexní informace spojené s geoparkem, a poskytují tak veškeré potřebné informace týkající se akcí, geoturistiky, geoprogramů, zajímavostí geoparku a také ubytování v oblasti. *„Webový stránky, to jsou základ, na kterým to stavíme tím, že nejsou terénně vyznačený ty naučný stezky, tak se využívají ty webovky hodně jako takovej komplexní informační kanál. Takže tam jsou všechny ty geotopy, kterých je teď kolem osmdesáti. Zahrnutý jsou i historický technický památky, třeba Měděnej důl Bohumír nebo Hornickéj skanzen Žacléř. Na těch webovkách jsou samozřejmě zprávy, jednak aktuality na téma geologie, přírodní prostředí a ekologie, tak se tam snažím informovat o akcích, který už proběhly, včetně fotodokumentace. A samozřejmě kalendář akcí“ (SS²⁰).*

Důležitou součástí webových stránek představuje mapa, která prezentuje 10 klíčových kategorií, jmenovitě: výletní trasy, geologii, geomorfologii, hydrogeologii, paleontologii, stratigrafii, mineralogii, pedologii a hornictví. Návštěvníci webu si mohou vybrat konkrétní kategorii dle svého zájmu, s čímž se na mapě následně zobrazí všechny relevantní lokality spojené s danou kategorií. Po kliknutí na jakoukoliv lokalitu na mapě jsou uživatelé přesměrováni do sekce geologických lokalit, kde je detailně popsána charakteristika vybrané

lokality. Mapa umožňuje návštěvníkům plánovat svou trasu individuálně, s ohledem na specifické zajímavosti, které je zajímají, a které území geoparku nabízí.

Obrázek 12: Mapa na webových stránkách geoparku s vybranými kategoriemi. Zdroj: vlastní výstřižek pořízený z Geoparku Broumovsko (2024a).

Webové stránky dále poskytují zajímavý obsah v podobě odkazů na videa, která slouží k propagaci oblasti. Přibližují uživatelům webu atraktivitu a jedinečnost geoparku prostřednictvím audiovizuálního materiálu. Jednou z mnoha dalších výhod webových stránek je interpretace informací, která je formulována tak, aby byla srozumitelná i pro osoby bez odborných znalostí v oboru geologie. Tento přístup umožňuje širokému spektru uživatelů, včetně laiků, porozumět obsahu a využít informace k lepšímu pochopení geologických a přírodních aspektů geoparku. Celkový design webových stránek odpovídá ostatním webům provozovaným SDMB, což zajišťuje konzistentní uživatelský zážitek napříč všemi platformami. Tato integrace umožňuje efektivní propojení informací a může vést k posílení celkového zájmu o destinaci. „*Ta destinačka vlastně spravuje tři weby. Jeden je broumovsko.cz, pak geopark.cz a bikeresort.broumovsko.cz. Ty jsou vzájemně propojené. Takže tím vlastně rozšiřujeme ten záběr, že to, co se hodí, tak se zobrazuje na jednotlivých vybraných webovkách. V podstatě ta cykloturistika je propojena s geoparkem, tím, že tam máme tipy na trasy, které jsou zaměřeny geologicky*“ (SS²⁰).

Samotný geopark hodnotí své webové stránky, společně s exkurzemi (viz kapitola 5.1.1), jako jednu z neúspěšnějších aktivit od dob jeho vzniku: „*Z pohledu podle toho, co máme v nabídce, jsou to ty komentované exkurze. To je ten klíčový produkt s webovými stránkami, které jsou velice pozitivně hodnoceny, jak institucema a jinýma geoparkama. Ten překlad odborné geologie do klasické češtiny se mi při tom daří. Lidi to hodnotí a oceňují. A proto mám v podstatě velkou skupinu trvalých zájemců o ty komentované exkurze. Šíří se i zvěsti o Broumovsku mezi těma školama, který se začínají ozývat samy. Asi máme někde dobrý*

reference. Defacto ten cyklus těch prohlídek a geoexkurzí, tak to asi. A ty publikace, to dává hodně“ (SS³⁶).

5.2.2 Brožury a letáky

Geopark disponuje dvěma propagačními brožurami a jedním letákem. Na Broumovsku jsou dostupné v informačních centrech. Jsou také k dispozici ke stažení na webových stránkách geoparku.

První z brožur je zaměřena na Národní geopark Broumovsko jako celek. Brožura je koncipována tak, aby poskytovala stručné a přehledné informace. Namísto dlouhých textů jsou informace prezentovány prostřednictvím bodů, což usnadňuje čtenářům rychlou orientaci. První strana obsahuje přehled aktivit, které geopark nabízí. Následující strany jsou rozděleny dle geologických oblastí: Skalní města a Polická křídlová pánev, Javoří hory a Broumovská kotlina, Jestřebí hory a Žacléřsko. Každá z těchto oblastí je v bodech doplněna seznamem zajímavostí. Poslední dvoustrana se věnuje možnostem návštěvy historických pískovcových památek, nabídkám ubytování, gastronomie a služeb pro cyklisty v oblasti. Všechny strany obsahují QR kódy, které umožňují rychlý přístup k relevantním informacím na webových stránkách www.broumovsko.cz. Tato webová stránka poskytuje ucelené a podrobné informace, které doplňují obsah brožury a umožňují návštěvníkům získat další cenné informace o oblasti.

Obrázek 13: Brožura propagující Národního geopark Broumovsko jako celek. Zdroj: Autor (10.3.2024).

Druhá z brožur se specializuje na horniny v geoparku. První stránky obsahují geologickou mapu geoparku a základní informace o charakteristice hornin a způsobu dělení dle jejich vzniku. Následující strany brožury jsou věnovány detailnějším popisům 20 vybraných hornin, které se na území geoparku vyskytují. O každé z těchto hornin jsou poskytnuty následující informace: typ horniny, stáří, minerálním složení, stratigrafie a lokalita, kde se mohou návštěvníci s danou horninou setkat. Tato brožura umožňuje zájemcům detailně porozumět

geologickému složení oblasti a celkově lépe si uvědomit její geologické bohatství. Všechny informace jsou prezentovány jednoduše, aby je mohl pochopit i ten, kdo nemá hlubší znalosti v oboru geologie. Obdobně jako v první brožuře, i zde jsou součástí QR kódy, které slouží jako prostředek k propojení s webovými stránkami geoparku.

Obrázek 14: Ukázka jedné ze stran brožury, která je věnována slínovci písčitému. Zdroj: Autor (10.3. 2024).

Obě brožury jsou esteticky atraktivní, s jednoduchou orientací a fotodokumentací, která má nejen estetickou, ale i informativní hodnotu, čímž mají za cíl zaujmout čtenáře a přinést jim přehledný a vizuálně atraktivní pohled na území geoparku. Propagační leták je pak věnován geoparkovým fenoménům. Obsahuje stručné popisy zajímavých lokalit, které jsou doplněné jejich souřadnicemi a fotografiemi.

Obrázek 15: Propagační leták. Zdroj: Autor (26.3. 2024).

5.2.3 Články, sociální sítě a reklamní materiály

Propagace je také realizována prostřednictvím vydávání článků v turistických novinách Broumovska, které vychází dvakrát do roka, vždy v období léta a zimy. „Několik let je víceméně téměř v každém čísle Broumovských novin minimálně jeden článek na nějakou tematiku geoparku, takže je to podle toho, co se hodí, jaký je období. Zaměřený jsou tam tipy na geovýlety a na informace o tom, co se děje v síti národních geoparků“ (SS²¹). V ostatních článcích uvádí geopark odkazy na oficiální webové stránky, které podporují šíření povědomí o geoparku.

„Články, který jsou publikovatelný v novinách regionálních i celonárodních, tak tam jsou odkazy buď na tu nějakou konkrétní památku nebo celkově na stránky geoparku“ (SS²¹).

Součástí marketingové strategie jsou pro geopark sociální sítě, které jsou pod záštitou SDMB. „Pro geopark využíváme facebookový a instagramovaný účet Broumovsko, které jsou spravované destinačkou. Po certifikaci geoparku jsme zamýšleli, jestli i geoparku založit ty účty, ale došli jsme k tomu, že to je nesmysl, protože ty zaběhlý broumovský účty byly rozjetý a logicky to bylo výhodnější. Jednou za dva týdny se přidává něco geoparkovýho“ (SS²³). Platformy umožňují sdílet důležité aktivity a události, které mohou přispět k oslovení širší veřejnosti.

Přilákat pozornost se geopark snaží i většími propagačními materiály. „Máme na pár místech bannery 1x2 m. Jsou na přístupových komunikacích u Teplic nad Metují a před Policí ve směru od Náchoda“ (SS²²). Z hlediska propagace bychom mohli konstatovat, že by bylo přínosné, aby se tyto materiály rozšířily mimo daný region. Je značná šance, že by to přispělo ke zvýšení povědomí o geoparku ve vzdálenějších regionech. V roce 2019 probíhala propagace geoparku právě mimo oblast Broumovska, a to ve městě Hradec Králové, kde se objevila reklama na trolejbusích městské hromadné dopravy (Geopark Broumovsko 2019).

5.2.4 Veletrhy a výstavy

Jako komunikační nástroje využívá geopark účast na veletrzích cestovního ruchu a výstavách, převážně však na prvních zmíněných. Většiny veletrhů se účastní pod záštitou SDMB, která prezentuje celé území, včetně geoparku. Ten tedy představuje jednu z atrakcí, kterou destinační společnost nabízí. Jelikož manažer destinační společnosti, Ing. Stanislav Stařík, zastává také roli ředitele geoparku, pracuje na jejich propagaci zároveň. Podle zjištění se geopark neúčastní mnoha výstav, s výjimkou Putovních výstav, naposledy v Hornickém skanzenu Žacléř. „Co jsme měli, tak jsou Putovní výstavy o těch geoparcích. Naposled minulý rok. Jak to bude letos, to zatím ještě nevíme“ (LZ⁵).

Tabulka 11: Seznam veletrhů a výstav, kterých se geopark zúčastnil v období od roku 2018 do roku 2020. Zdroj: vlastní zpracování dle Geoparku Broumovsko (2018, 2019) a SDMB (2020).

Událost a místo konání	Typ události	Rok konání
Holiday World (Praha)	Veletrh	2018
Euroregion Tour (Jablonec nad Nisou)	Veletrh	2018
For Bikes (Praha)	Veletrh	2018
GO a Regiontour (Brno)	Veletrh	2019
Holiday World (Praha)	Veletrh	2019
Infotour a Cykloturistika (Hradec Králové)	Veletrh	2019
Euroregion Tour (Jablonec nad Nisou)	Veletrh	2019

For Bikes (Praha)	Veletrh	2019
GO a Regiontour (Brno)	Veletrh	2020
ITF SlovakiaTour (Bratislava)	Veletrh	2020
Holiday World & Region World	Veletrh	2020
Międzynarodowe Targi Turystyki i czasu wolnego (Vratislav)	Veletrh	2020
Putovní výstava Národní geoparky (Hradec Králové)	Výstava	2020
Putovní výstava Národní geoparky (Žacléř)	Výstava	2020

5.3 Rozvoj turistické infrastruktury

Geopark se v současné době nikterak nepodílí na rozvoji turistické infrastruktury. Bez adekvátních finančních prostředků není schopen investovat do výstavby laviček, naučných stezek či informačních panelů, které by zlepšily celkový zážitek návštěvníků. *„Zatím jsme nic takového nebudovali, protože to je hodně široký téma fungování geoparku. Samo se to neudělá a lidi potřebují být nějak zaplacený. V tomhle zatím ten systém geoparků trochu pokulhává“* (SS¹²). Nejedná se o nezáměr ze strany geoparku, avšak naráží na reálné překážky v rozvoji turistické infrastruktury. V budoucnosti by ovšem měl zájem o vytvoření lepších podmínek pro návštěvníky. *„Geopark Broumovsko je mladej geopark, tak v podstatě k tomu budování vlastních stezek a nějaké té infrastruktury, tak k tomu se teď teprve dostáváme ve spolupráci s jednotlivěma obcema, správou CHKO, vlastníkama pozemků a podobně“* (SS¹²).

I přesto, že geopark sám žádnou naučnou stezku nevybudoval, díky úsilí a iniciativě jiných subjektů, se v oblasti stezky i s informačními panely nachází. *„Naučný stezky vybudovaný přímo geoparkem od jeho vzniku nejsou žádné. Využíváme ty, který tam už existují. Taková nejzajímavější a nejvíc navštěvovaná je Naučná stezka Rožmitál u Broumova. Potom Naučná stezka Teplickýma skalama“* (SS⁷). Všechny geologické lokality v území jsou turistům přístupné, avšak ne všechny jsou součástí značených tras KČT. *„Ty geoturistický trasy, který doporučujeme a jsou tematicky zaměřené, tak samozřejmě se využívá značených cest, protože v přírodních rezervacích by se nemělo chodit mimo značené trasy. Aby ta geoturistická trasa měla nějakou vazbu, tak jsou samozřejmě i úseky, který nejsou součástí turisticky značených cest“* (SS⁶).

Obrázek 17: Informační panel Naučné stezky Lom Rožmitál u Broumova. Zdroj: Autor (16.3. 2024).

Samotné budování turistických stezek geoparkem může být v budoucnosti obtížné z důvodu charakteru terénu a vlastnictví pozemků. „V tom budování tras se v terénu objevují komplikace, že třeba Broumovsko je hodně farmářská oblast. Ty pozemky jsou hodně ohrazený ohradníky. A průchodnost krajiny se pak snižuje. Je to téma, který je tam řešený, takže dřív byly i nějaký konflikty. Zaběhlý trasy přebíhaly přes pastviny a byly problémy. Je to téma nějaký rok zpátky, co se tam tahle problematika řešila. Takový ty nejhřavější případy se nějakým způsobem vysvětlily a vyřešily“ (SS⁶). S obdobnou situací se geopark setkal právě nedávno. „Zrovna teď přemýšlím konkrétně o nové tematické trase a zjišťuju, že nejsem schopnej ty všechny geologický lokality, který bych chtěl zahrnut, průběžně propojit. Buď tam cesty nevedou, nebo jsou tam přehrazený komunikace. I na takový komplikace se tam naráží“ (SS⁶).

Jedinou významnou aktivitou v oblasti turistické infrastruktury byla před několika lety tvorba QR kódů na geologicky významných lokalitách (viz kapitola 3.2). „Provedli i to, že na zajímavých lokalitách terénních, který se nám po společném jednání nejevily jako ohrožený v případě další propagace, tak tam umístili malý tabulky s QR kódy, kde si ty návštěvníci mohli ten QR kód vyfotit, a z mobilu se dozvěděli hodně informací o geologických zajímavostech té konkrétní lokality. Takových lokalit byly řádově desítky. Využili k tomu podklad, který měla správa CHKO zpracovaný“ (PK²).

Do turistické infrastruktury v území můžeme dále zařadit venkovní geologické expozice. Obdobně jako naučné trasy jsou geoparkem využívány a propagovány, avšak nevznikly na základě iniciativy geoparku. Expozice vznikly ještě před jeho samotným vznikem. „Využívají se ještě venkovní geologický expozice, ze kterých taková nejrozsáhlejší je Vnitrosudetská pánev Vižňov. Potom je geologická expozice u Základní školy Žacléř. Byla velmi pěkná venkovní expozice v Polici nad Metují, ale tam si potřeboval někdo před dvěma lety vyřešit svoje mindráky, takže to prostě totálně zničil“ (SS⁸).

Součástí rozvoje turistické infrastruktury by měla být dále dostatečná údržba, do které by měla být zahrnuta pravidelná údržba stezek, turistických cest a geologických lokalit. Ať již v podobě úpravy tras, tak v odstraňování možných přírodních překážek. Pravidelnost údržby může být klíčová pro zachování atraktivity území. I v tomto bodě geopark nevykládá dostatečné úsilí. *„Dalším balíčkem je úprava těch geologických lokalit. Jsou to místa, která často zarůstají náletovými křovinami nebo je tam nějaká vegetace, kterou bychom potřebovali pravidelně sekat, aby to bylo hezčí. Prostě by se dala ta místa upravit do esteticky hezčí polohy, podoby. Třeba zpřístupnit a nějakým způsobem udržovat pěšinky. A ty lokality by byly poté více navštěvované a staly by se pak zajímavější třeba pro návštěvníky“* (PK⁶).

Celkově lze aktivitu v rozvoji turistické infrastruktury popsat pouze jako poskytování informací návštěvníkům pomocí moderních technologií, převážně prostřednictvím QR kódů, a zpřístupněním informací na webových stránkách. Ostatní prvky jako naučné stezky, lavičky a informační tabule nebyly budovány přímo geoparkem. I přesto, že geopark neinvestuje finance do tradičních turistických zařízení, jeho přístup alespoň z nějaké části zajišťuje, že mají návštěvníci dostatek zdrojů a možností, jak poznat a prozkoumat geologické bohatství dané oblasti (viz kapitola 5.2).

5.4 Věda a výzkum

Na základě rozhovorů dochází v rámci vědy a výzkumu k nesrovnalostem v tvrzení samotného geoparku a CHKO. Geopark uvádí tvrzení: *„Probíhá u nás vulkanologický výzkum. Ohledně výzkumu nějakýho regionálního společně s CHKO. Děláme vulkanologii a paleontologii“* (SS²⁴). Zatímco zástupce za CHKO na otázku ohledně spolupráce na společném výzkumu odpověděl následovně: *„Já si myslím, že přímo s geoparkem ne. Já si myslím, že provádí vlastní výzkumnou aktivitu“* (PK⁸). I přes nesrovnalosti ve vyjádření je zřejmé, že se jednalo o výzkum. *„Takže třeba při výkopových pracích v Polici nad Metují a jeho blízkém okolí jsme zajišťovali hmotnou i fotografickou dokumentaci. Sbírali jsme tam zkameněliny a ty vzorky, který jsou některý špičkový, máme připravený pro vytvoření nějaké geologické expozice“* (SS²⁹).

Většina geoparků spolupracuje v oblasti vědy a výzkumu s vysokými školami a vědeckými institucemi. Geopark Broumovsko uvedl pouze jednu spolupráci se zmíněnými subjekty. *„S vysokou školou New Mexico Highlands University, tam jsem spolupracoval jako místní průvodce. To byl výzkum přes ČGS, kde kolega Rappich dlouhodobě spolupracuje s tím Novým Mexikem v oblasti vulkanologie. Současně do toho je zapojena Wroclawská univerzita a Polská*

geologická služba. Jedná se o výzkum vulkanitů v oblasti našich Javoříč hor a z polské strany je nazývají jako Suché hory. To započalo už před Covidem, ty první terénní práce. Pak to na dva roky uhaslo. A vloni to bylo obnoveno. Letos by měli zase přijet na nějaký terénní odběry“ (SS²⁵).

Za další odbornou činnost lze považovat vytvoření mikroskopických snímků, ke kterým je potřeba interpretace výsledků a porozumění zkoumaného materiálu. „*Nebo hezkej výzkum, kterej vytvořil právě geopark, tak je taková publikace o horninách Broumovska. Zahrnuje to teda celý geopark. To si vlastně nechal pan Stařík zpracovat fotografickou dokumentaci hornin plus mikroskopický snímky*“ (PK⁸).

V této oblasti se geopark dále zaměřoval spíše na poskytování odborných rad a znalostí nežli na samotné výzkumy. „*Jinak s ČGS, to se mi sice s nima trošku přetřhla nit, ale dřív v rámci přípravy certifikace, tak to bylo intenzivnější, že jsem vlastně s nima spolupracoval na evidenci a dokumentaci těch významných lokalit, na které má ČGS vytvořené databáze. Tenkrát jejich data nebyly nejpřesnější, co se týká lokalizace, rozsahu těch památek. Takže to jsem s nima tam dělal. Nějaké lokality jsme tam ještě doplnili. Pak mi na to nějak přestal zbývat čas. Měl jsem i vlastní přístup do jejich databáze, abych mohl dělat sám editace, teď bohužel jsem to dlouho nedělal*“ (SS²⁴).

Na základě rozhovorů bylo zjištěno, že geopark neprovádí jinou vědeckou činnost než tu, která je výše uvedena. Ve srovnání s jinými geoparky můžeme aktivity v rámci vědy a výzkumu považovat za nedostatečné. Toto zjištění je překvapující vzhledem k vysokému potenciálu a zájmu o vědecký výzkum v této oblasti. Ambice v rámci podpory a rozvoje těchto aktivit by mohly napomoci k posílení postavení geoparku jako významného centra vědeckého výzkumu, nejen v oblasti geologie. „*Samozřejmě ty aktivity v oblasti výzkumu tady na Broumovsku, zejména v těch skalách, tak je tady velkej zájem o výzkum v oblasti neživé přírody. Ať už jde o geologii, geomorfologii, tektoniku. V podstatě, jak vznikly skály a skalní města, tak to si myslím, že je o to velký zájem. Jak z Akademie věd ČR z Ústavu struktury a mechaniky hornin, tak i jsou zde výzkumy zaměřené na seismiku. Velký zájem je z Polska v rámci geomorfologického výzkumu. I z Univerzity Karlovy. Základní výzkum tady provádějí zájmové organizace, zejména ČSS*“ (PK⁸).

5.5 Spolupráce v oblasti cestovního ruchu

V současné době je jediným zaměstnancem Geoparku Broumovsko jeho ředitel, Ing. Stanislav Stařík. To znamená, že je zodpovědný za řízení a správu všech aktivit geoparku. „*Je*

to daný tím, že vlastně geopark je provozovanej destinační společností, což je neobvyklej model v Čechách“ (SS¹⁴). Nicméně SDMB nebyla u vzniku samotného geoparku. Stávající chod se začal uplatňovat až v pozdějším období. „Bývalá starostka Broumova, paní Ručková, byla u zrodu geoparku a destinačka ještě nebyla. Takže tam vlastně byla zaangażovaná MAS. Pak vlastně po založení byly roky takové stagnace, i při tom prvním projektu, protože v podstatě nebyl nikdo, kdo by se hodil na funkci požadovanýho geologa a celkově manažera geoparku. To se podařilo až v roce 2017. Aktivita se rozjely až od roku 2017 díky čtyřletému česko-polskému projektu, kde polovina byla zaměřena na rozvoj geoturistiky v regionu Středních Sudet. Tam, že to bylo zaměřeno na marketingový aktivity, tak se podařilo pravděpodobně dostat do širšího podvědomí“ (SS¹⁹).

Ing. Stařík zmínil, že propojenost mezi subjekty má svá pozitiva i negativa. *„Pozitiva to má v tom, že je tam jednotnost a soulad nějakých záměrů geoparku a destinační společnosti, takže vlastně ty aktivity se doplňují. Na rozdíl třeba od Geoparku Český ráj, kde geopark a destinační společnost jsou defacto konkurenti a moc si nerozumí. V podstatě dost často oba vymýšlí stejnou aktivitu a plynou z toho nedorozumění“ (SS¹⁶).* Již zmíněné marketingové aktivity zaznamenávají pozitivní výsledky v rámci spolupráce. Klíčovou roli zastává propagace, při které je geopark prezentován jako nedílná součást oblasti Broumova (viz kapitola 5.2). Tímto se snaží zvýšit povědomí o destinaci jako o celku. Oba subjekty mají za cíl úspěšně propagovat oblast, tedy přilákat nové turisty, a tím přispět ke vzniku nových pracovních příležitostí pro místní obyvatele tak, aby byla turistická oblast navštěvována po celý rok.

„Máme sponzory destinačky a částečně je tímhle způsobem podporovanej i místníma subjektama. I kdyby vlastně sme to směřovali tak, že by byl nějaký sponzor, co by chtěl podporovat geopark, tak to musí jít přes smlouvu s destinační společností. V tomhle pohledu je to pozitivum“ (SS¹⁸). Podpora od stejných partnerů může následně přispět ke zvýšení efektivity marketingových aktivit a rozšíření sítě kontaktů.

Jediným negativem v rámci spolupráce bylo označeno získávání finančních prostředků. *„Negativa můžou být vázaný na ten systém financování, že vlastně v jinejch regionech je to jednodušší na vysvětlení při žádostech na tu finanční podporu od krajských úřadů. Vlastně ty dvě instituce žádají jako dva samostatný subjekty. A my, když to máme dva v jednom, tak se to tváří, jakože ta instituce dostala podporu a nebere se v potaz to, že jsou to dva subjekty. Geopark je produktem destinačky, když se to tak vezme. Z tohoto pohledu to má snazší Český ráj, protože se rozkládá na území třech krajů a má podporu od všech třech. Příspěvek je*

několikanásobně vyšší než u nás“ (SS¹⁶). Právě spolupráce se SDMB může částečně pomoci kompenzovat nedostatek finančních prostředků od kraje a přinést nové příležitosti pro rozvoj geoparku.

5.6 Spolupráce v oblasti ochrany přírody

Geoparky a CHKO mají obvykle podobné cíle, kterými jsou ochrana přírody, podpora udržitelného rozvoje a popřípadě vzdělávání veřejnosti o významu přírody a krajiny. Spolupráce mezi Geoparkem Broumovsko a CHKO Broumovsko není v současné době považována za zásadní, avšak již proběhly aktivity, které naznačují možnou cestu ke vzájemnému propojení. *„Jelikož jsme zatím svýma aktivitama nezačali nijak zasahovat do přírody, tak jsme zatím v přátelských vztazích, především se zástupcem paní vedoucí, panem Kunou, který má právě na starost oblast geologie. Tak s ním si myslím, že si rozumíme. Společně jsme dělali i nějaký akce, jak už popularizační, tak výzkum“ (SS²⁹).*

Mezi subjekty dochází k pravidelné výměně aktualizovaných informací. To je klíčové pro posílení ochrany přírody. *„Tím, že máme dobrý vzájemný vztahy a kontakty, že se předávají informace například o uhníždění vzácných druhů ptáků tomu panu Staříkovi, tak není problém. Takže on pak ví, že do některých lokalit nebude směřovat ty vycházky“ (PK⁷). „Výzkumy, které tady probíhají, dělají většinou pracovníci univerzit nebo Akademie věd ČR. S těmi my jsme v kontaktu. A ty výsledky si pak sdělujeme a předáváme i s geoparkem“ (PK⁸).*

Ve vztahu geoparku a CHKO zatím nedošlo k žádným problémům, jelikož aktivity prováděné geoparkem nejsou nijak omezující a neovlivňují zásady ochrany přírody, které CHKO prosazuje. *„Zatím je to tak, že ty aktivity, který vyvíjí geopark, ať už v tý rovině marketingu nebo toho průvodcování, tak jsou spíš vítány, protože jsou to aspoň nějaký odborný informace pro ty lidi. Tam kde se ty aktivity rozběhly tak si myslím, že to nevádí z hlediska ochrany přírody“ (PK⁷). Samotný geopark si je vědom, že by mohlo dojít k narušení vzájemných vztahů, pokud by jeho aktivity měly větší dopad na okolní prostředí a ochranu přírody. „Já předpokládám, že kdybychom se pustili do budování nějakých těch nových naučnejch stezek, tak potom bychom tam na nějaké komplikace mohli narazit. Ty terénní aktivity ve formě exkurzí jsou zatím naprosto přehlednutelné a neprojevují žádné dopady, i když jsou organizované v oblastech, do kterých se CHKO, pokud možno neoficiálně, snaží omezovat turisty. V rámci území CHKO jsou vydělený místa. Atršpašsko-teplický skály, kam se to povolilo. Prostě počítá se s tím využitím turistikou. Jelikož je CHKO a AOPK přikryto MŽP, z jakýchsi historických setrvačností se stará o ochranu živé přírody, takže zvířat a rostlin.*

Dlouhou dobu nebyla neživá příroda považována za přírodu, tak z určité setrvačnosti to takto probíhá na správách CHKO doposud. V rámci teda ochrany zvířat, konkrétně velkých šelem jsou na území CHKO Broumovsko vyděleny tři migrační koridory velkých šelem, a to jsou zalesněný pruh na severu Javořích hor, pak v prostředku ten pruh polické křídové pánve a na jihu zalesněný pruh Jestřebích hor. To jsou zrovna místa s dostatečnou koncentrací zajímavých geologických lokalit. V těchto místech tvořit nové naučné stezky bychom asi narazili. Tyhle jednotlivý komentovaný prohlídky zatím nikomu nevadí. Něco masivně dělat, tak bychom asi moc nepochodili“ (SS²⁹). S tímto názorem se ztotožňuje i zástupce za CHKO. „Samozřejmě kdyby se tady objevilo deset průvodců v rámci geoparku a ty aktivity se rozvinuly do intenzivnější činnosti, tak už bychom mohli dojít k nějakému problému, protože bychom si ty informace nestihli předávat. Ale tak jak to zatím probíhá, tak je to bez problému. Oni třeba vodí lidi do těch geologických lokalit mimo CHKO, do lokalit dolování černého uhlí. A jenom dobře, že to někdo odborně podá. Z našeho pohledu tam není žádný problém“ (PK⁷). „V podstatě my jsme s tím obeznámeni a není zatím žádný konflikt. Že to jsou prostě místa, kde i když přijde o pět set lidí ročně víc, tak se v podstatě nic neděje“ (PK⁴).

Spolupráce, která by mohla v budoucnu proběhnout, by se měla týkat založení návštěvnického centra. Jedná se o návrh, který vznikl již v minulosti. Toto centrum se stává pro geopark cílem, který chce v rámci své činnosti v nejbližší době naplnit. „Chceme najít vhodnou lokalitu na vybudování stálé expozice geoparku. Takže prostě nějaký to návštěvnický centrum“ (SS³⁷). Návrh na zřízení návštěvnického centra byl již diskutován, avšak ke konkrétní realizaci nedošlo. Objekt měl být součástí Zámku Adršpach. „Přitom tam máme rozjednaný, že by byl zájem o geologicky zaměřenou expozici. Visí to ve vzduchu a jde i o to, že defacto je požadováno v rámci Síť českých geoparků, aby geopark měl svoje návštěvnický centrum, ve stylu dům přírody nebo něco takovýho. A to někdy před pěti lety bylo téma, že se jednalo o vybudování domu přírody přímo v Adršpachu, ale z jakéhosi důvodu z toho sešlo. A tam jde o to, že dům přírody je budován AOPK. Takže to je ochránářská záležitost. V mnoha regionech právě vybudovanýho domu přírody využívají i geoparky, pokud se to kryje. Nebo v případě existence geoparku rozhodlo AOPK o vybudování v tom místě, a geopark má možnost se do toho zakomponovat. Jelikož před pěti lety byl dům přírody odložen úplně nebo dočasně, tak my v podstatě žádné takové návštěvnické centrum, kde by se dala vybudovat stálá expozice Geoparku Broumovsko, zatím nemáme“ (SS²⁸).

Obrázek 18: Zámek Aadršpach, potenciální lokalita pro vybudování domu přírody. Zdroj: Autor (16.3. 2024)

Zástupce CHKO Broumovsko popsal návrh na zřízení návštěvnického centra a vyjádřili své obavy ohledně jeho realizace v nejbližší době. I přesto, že uznává potenciál projektu a jeho přínos, momentálně nevidí dostatečné možnosti pro jeho zrealizování. „Nedá se to vyloučit, ale ta pravděpodobnost je výrazně menší, než byla před těmi osmi, deseti lety, kdy se o tom intenzivně hovořilo. Pravdou je, že agentura má svoji strategii ohledně domů přírody a měla představu, že v každé chráněnce bude dům přírody. A zdá se, že v některých chráněnkách toto budou suplovat spíše informační body, které vybudují provozovatelé těch lokalit nebo obce. Takže teď se chystá nový informační bod v Teplicích nad Metují a vstup do Teplických skal. Je to menší, je to jinak koncipovaný než dům přírody, ale vlastně vznikne tady nový objekt na tom vstupu. To, co mělo vzniknout v Aadršpachu, to bylo koncipováno jako nějaký celorepublikový koncept domu přírody a mělo to být svým způsobem velké. Ale trochu si myslím, že nám nevyšlo to, že jsme nenalezli vhodného partnera, který by to byl ochoten realizovat. Bylo to hodně rozjednáno s Lesy ČR, ale ty se dostaly do poněkud nekomfortní situace, že budou platit něco, co samy příliš neovlivní. Změnily se tam podmínky. V současné době si myslím, že Lesy ČR nemají zájem vytvořit tady ve spolupráci s agenturou dům přírody. Snažili jsme se oslovit obec, ale zatím si myslím, že ani na té obci, i přes dobrou spolupráci, nejsou podmínky pro to, aby táhla takhle velký projekt“ (PK⁵).

Geopark si je vědom, že z vlastních finančních prostředků není schopen zrealizovat projekt návštěvnického centra a potřebuje k tomu podporu ze strany CHKO. „Nejsou na to peníze, není žádný investor, který by do toho vstoupil. Ideální by byl projekt stavby domu přírody, což by zainvestovalo AOPK, a geopark by se tam k tomu připojil. Je to asi nejideálnější varianta, protože sám geopark, ve smyslu destinační společnost, pro stavbu nesežene žádný projekt a investora. Jak pro rekonstrukci, tak pro vybudování expozice geoparku jako samostatně“ (SS³⁷). Projekt návštěvnického centra se zcela nezrušil, ale pouze odložil.

Správa chráněné oblasti by měla zájem o realizaci plánu, ale současně se potýká s komplikacemi ohledně kapacity zaměstnanců a finančních prostředků, jak již bylo nastíněno. „Ale zatím je to tak, že koncepce se nezměnila. Máme tam i jako získaný pozemek pro ten účel i územní plán. Pokud bychom měli dostatek prostředků, energie, lidí, mohli bychom v Adršpachu vybudovat takovýhle návštěvnický středisko nebo dům přírody. Ale v současné době, ve stávající situaci, tak jak je na tom agentura personálně zejména a rozpočtově, tak si myslím, že je to nereálný. Takže je to takovej uspanej záměr, kterej bude možná spát tak dlouho, že pak bude muset doznat koncepčních změn, protože se změní podmínky. Ale tohle teda je můj osobní názor. Neznám oficiální názor agentury“ (PK⁵).

V otázce domu přírody zazněly odlišné názory o obci Adršpach, jako o lokalitě, kde by měla stálá expozice vzniknout. „Původně byla spekulace o tom, že je Adršpach přeplněnej, aby to nelákalo ještě víc návštěvníků, a nakonec se to ukázalo jako úplně zcestnej pohled. Naopak domy přírody mají v té své expozici poukazovat na požadavky lidí v rezervaci, v té přírodě, takže jsem to i sám viděl na Šumavě, že je to pěknou názornou formou ukázaný, jak se chovat, než člověk vstoupí do té přírody“ (SS²⁸). „Domy přírody ukazují, že jsou prvky návštěvnické infrastruktury, která je schopná sama o sobě generovat návštěvnost. V místě, který dneska silně trpí overturismem, a který samo může za určitých situací generovat a zvyšovat návštěvnost toho místa, který má už teď problémy s dopravou a parkováním, tak může být do jisté míry kontroverzní“ (PK⁵).

I přesto, že mají subjekty odlišný pohled, shodují se v tom, že ideální variantou by bylo vyhledat novou lokalitu pro zrealizování projektu. „Ta myšlenka je dobrá, dům přírody stavět tam, kde jsou lidi. Lidi nějakým způsobem seznámit s hodnotami toho území, ale je teda trošku otázka, jestli zrovna v tom hotspotu a v tom místě, který je přetížený turistikou, a kde je dneska návštěvnost z osmdesáti procent polská klientela. Jestli je to teda pořád možný vzít tu původní koncepci. Myslím, že bychom museli upravit tu koncepci. Přizpůsobit stávající situaci nějak, třeba i tím, jak to bude provedeno jazykově nebo zvážit to, že by ten dům přírody mohl být i někde jinde“ (PK⁵). Geopark Broumovsko navrhl pro umístění domu přírody konkrétní lokalitu. „Samozřejmě ideální si myslím, že by to bylo v Broumově, tam ale není kde“ (SS³⁷).

5.7 Spolupráce v oblasti regionálního rozvoje

5.7.1 Cestovní ruch v obcích

Pro obce v oblasti je cestovní ruch důležitým prvkem rozvoje a prosperity. Tento fakt potvrzuje starosta města Police nad Metují, který zdůrazňuje význam turismu pro místní ekonomiku. „V rámci sezóny je to samozřejmě velké, velmi významné hybatel ekonomiky v regionu i tady v našem městě, protože spousta podnikatelů je tady zaměřených na cestovní ruch. My na to máme nějaké atraktivity, typu Muzeum Merkur, Muzeum Papírových modelů, plus samozřejmě ty atraktivity přírodního charakteru, který jsou v okolí města. Ať už to jsou ty pískovcové města, terén vhodnej pro cykloturisty. Vnímáme ho jako pozitivně, jsme za něj rádi. Rádi podporujeme aktivity v tom cestovním ruchu, ať už je jejím nositelem kdokoliv. Sami se snažíme být aktivní a přinášet nějaký vylepšování“ (JŠ¹).

Cestovní ruch v oblasti se nevztahuje pouze k přírodním lokalitám, ale nabízí také kulturní zážitky, které přispívají k rozvoji. Potvrzují to starostové Malých Svatoňovic a Broumova. „Cestovní ruch je u nás celkem důležitý a frekventovaný. Jezdí k nám spousta turistů, protože zde máme Muzeum Bratří Čapků, tak především do něj. Je zde i infocentrum, které hodně turistů navštěvuje. A samozřejmě odsud vedou potom ty turistické trasy, a to především na rozhlednu Žaltman, která patří taky pod Malé Svatoňovice. A v podstatě je to takový výchozí bod do Jestřebích hor“ (VP¹). „Snažíme se ty turisty lákat sem, na svůj region, ne jenom do těch slavných Adršpašských skal. Rozlišujeme turisty na výletníky a turisty. Ty turisté nám tady nechají víc peněz, a to je pro nás taky důležitý. Máme ty infocentra a ty působí pak regionálně. Máme ho na náměstí a tam dávají prospekty na atraktivity na Broumovsku, ne jenom na Adršpašský skály. Na Broumovsku jsou třeba kostely, který jsou teďka jako soubor kulturní národní památkou. Máme tady Broumovský stěny, které jsou defacto ještě takový nepoznaný. Dělají se projekty, kdy se otevrou kostely a v létě jednou za týden se dělá nějaká akce. Třeba vážná hudba. Přijedou sem turisté, kteří přijedou třeba jen za tou hudbou. Jedou cíleně, ale pak poznají, že tam mají třeba dál co poznávat“ (AV¹).

Město Žacléř se v rámci cestovního ruchu zaměřuje především na své přírodní bohatství. „Cestovní ruch v Žacléři je na výrazném vzestupu, zájem je relativně velký, jak o návštěvu, tak zejména o pořízování nemovitostí (nákup bytů, domů, i výstavba domů). V zimě máme dva lyžařské areály a upravujeme běžkařské trasy jak na Rýchorách, tak v lokalitě Bobr. Hlavně se ale orientujeme na cykloturistiku a turistiku, sezóna je výrazně delší“ (AVA¹). Návštěvníci preferují převážně přírodní scenérie, což je patrné i v případě návštěvnosti Hornického

skanzenu v Žacléři. „U nás ta návštěvnost zas tak velká není, že máme třeba čtyři až pět tisíc návštěvníků za rok. To je tady ve skanzenu. Na Měděném dolu Bohumír byl teďka velký propad, takže minulý rok to bylo lehce přes dva tisíce lidí“ (LZ¹).

Celkově lze konstatovat, že i přesto, že je region součástí periferie, nabízí z hlediska cestovního ruchu mnoho zajímavostí, které jsou klíčové pro regionální rozvoj. „Broumovsko je považovaný za relativně chudší region, ale významný z hlediska turistické návštěvnosti. Asi se podle těch informací, které se k nám dostávají, dá říct, že převažuje nějaká turistika jednodenní, protože ta návštěvnost je největší v Adršpašsko-teplických skalách, a tam převažuje ta jednodenní turistika“ (PK¹).

5.7.2 Vliv geoparku na cestovní ruch

V minulosti nenavázal geopark s obcemi spolupráci v rámci žádného projektu či akce, jež by aktivně přispěly k regionálnímu rozvoji. Ani do budoucna prozatím neexistuje žádný záměr. „My jsme se vlastně přihlásili do toho geoparku, protože zasahujem menší částí naší obce do CHKO Broumovsko, což je ta část Odolova, ty Jestřebí hory. V podstatě my jsme se tam přihlásili, že kdyby byli nějaký dotační příležitosti nebo projekty pro nás, tak bychom je využili. Nicméně zatím do současné doby jsme ničeho nevyužili. Zatím nám ani nebylo nabídnuto něco, co bychom nějak společně mohli vytvořit“ (VP²). „Vím jen, že k nějaké spolupráci došlo. Myslím, že nebyla nijak zásadní a v současné době prakticky neprobíhá“ (AVA³). Někteří ze starostů nemají povědomí o projektech, které by na území jejich obcí byly prováděny pod záštitou geoparku. „Jako úplně ve městě si teď nevybavuju. Jestli u nás konkrétně ve městě se něco plánuje ani nevím“ (JŠ²). „Já se přiznám, že tohle je pro mě neznámé pole a nechci si vymýšlet“ (AV³).

Starostové Žacléře a Malých Svatoňovic konstatují, že geopark nemá žádný vliv na turistický ruch na území jejich obcí. Starosta města Broumov není schopen vliv geoparku posoudit. „Máme to spojený, máme společnost pro destinační management. Máme tam turismus, geopark tak i projekt skalní města. To jsou projekty nadregionální a sháněj peníze pro různý projekty. Ale přiznám se, jakej má dopad geopark přímo na turismu, to netuším. Já ty čísla neznám“ (AV⁴). Starosta Police nad Metují je jediný, kdo je přesvědčen, že geopark přispívá k rozvoji turistického ruchu obce. „Ale jo, já věřím tomu, že nějaký turisti prostě to území navštívěj, právě protože je to geopark, má to ten punc toho, že tady opravdu najdou kvalitní lokace, kde prostě ten zájem se potká s tím zájmem, co tady můžou vidět.

Prostě ta intenzita toho, jak jsem si to představoval, když nám to bylo prezentovaný před třeba deseti lety, když se s tou myšlenkou přišlo, tak jsem od toho očekával trochu víc“ (JŠ¹¹).

Celkový pohled přináší CHKO, které vliv geoparku na cestovní ruch celé oblasti považuje jako bezvýznamný. *„Nejsem schopný to posoudit. Já si myslím, že do určitý míry ano, ale ve srovnání s jinými vlivy je to zanedbatelné. Ty jiný vlivy jsou třeba... Byl Covid, lidi nikam nemohli a chodili do přírody, chodili do míst, kam jindy lidi nechodí. Dělali často činnosti, který my neradi vidíme. Obecně hodně ty věci souvisej s úplně jinejma věcma, než s tím, že tady je nějaký geopark, a že je to území nějak propagováno. Obecně už tak má dlouhodobě značku CHKO a teďka nově geoparku, ale pořád si myslím, co nejvíc táhne, se odvíjí od toho, jak jsou na tom lidi ekonomicky. A co bych řekl, že u lidí narůstá pobytů v přírodě a vyhledávají krásná místa. A hodně si myslím, že v tomhle tom dělá to, že lidé mohou sdílet na sociálních sítích svoje zážitky a to, že skály a skalní města jsou mimořádně atraktivní esteticky. Nejsou obvyklý v naší krajině tady střední Evropy, takže tu krásu si lidi pamatují“ (PK⁴).*

5.7.3 Budoucí spolupráce

V nadcházejících letech by starostové měli zájem o projekty ve spolupráci s geoparkem. Mají příležitosti, které by rádi využili k realizaci projektů ve svých obcích. Například v Polici nad Metují by se mohlo jednat o vytvoření naučné stezky v lokalitě Kovářova rokle. *„Určitě bychom jako partneři byli. Máme tady to informační centrum, máme lidi, kteří by mohli nějaký ty akce, projektiky participovat. Problém u nás je ten, že přímo nemáme ve městě atraktivitu, který ten geopark propaguje jo. Všechny skály s výjimkou Kovářovi rokle, tak ty ostatní jsou třeba Machov, Žďár. Takže tam je problém tenhle, že když už mám nějakou lokalitu, tak zas není přístupná turistům. To jsou třeba tady ty skalní stěny kolem polickýho nádraží, což je významná lokalita, kterou ochranáři hodně jako chrání. My jsme tam plánovali takovou propojovací naučnou stezku, v části, kde by to bylo i bezpečný pro ty turisty, protože tam dochází k padání těch skal, a je tam možnost to propojit na Bezděkov. A to se jim nelíbilo, nechtěli to zpřístupňovat. To je ten problém, kdy tady máme něco, co máme možnost ukázat, tak CHKO pro to pochopení nemá. Ale kdyby pan Stařík přišel, že by tou Kovářovou roklí mohla procházet nějaká naučná stezka, která by nějakou formou zvýraznila naše skály, tak bychom se tomu nebránili, třeba i s nějakou menší finanční podporou v tom území“ (JŠ¹²).*

Stejný zájem projevuje také obec Malé Svatoňovice. *„Určitě ano. My pro ty turisty vlastně vyhledáváme nějaký takovýhle příležitosti, abychom jim nabídli co nejvíc. A když je možný ukázat něco v tom terénu, tak to vlastně rádi uděláme. Tady je to třeba pod tou rozhlednou Sluj*

loupežníka Lotranda, takže to je taky geologický útvar, protože je to přirozená skála. Takže tam bychom v budoucnu rádi něco udělali. Samozřejmě na tom pohoří se toho najde mnohem víc. Je tady vlastně soustava bunkrů, které samozřejmě ti vojenští historici nebo ti milovníci navštěvují. A my třeba v současné době máme připravený projektík zase na nějaký důlní díla, takže bychom chtěli rozšířit naučnou stezku po těchto hornických dílech nebo památkách. Takže to je vlastně věc, která z mého pohledu je potřeba taky říkat, protože Malé Svatoňovice jako takové vznikly a rozšířily se do té podoby a velikosti jako je dneska, kvůli tomu hornictví, protože jinak by tady zřejmě byla malá osada, ve které by bylo pár zemědělců. Vlastně díky nalezišti černého uhlí došlo k tomu, že ta obec je dnes v těchto rozměrech a vlastně je tady toho spousta, co se dá ukázat na tom hornictví“ (VP⁵).

Starosta města Broumov poznamenává, že samotná obec by se v budoucnu přímo nepodílela na žádném projektu, neboť všechny činnosti obce v rámci cestovního ruchu probíhají přes destinační společnost. *„Město s tímhle nedělá vůbec nic. Od toho máme tu servisní destinačku. Jejím cílem není něco tvořit přímo, ale spíš propagovat. Možná nabízí vytvářet nové věci, třeba nějaký aplikace na kola. Nevytvářejí třeba cyklostezky, ale spíš pomáhají propagovat, dělat jméno toho místa. Cílí přímo na to Broumovsko. Vydává třeba noviny, kde jsou popsány různé aktivity“ (AV⁶).* S tímto tvrzením se ztotožňuje i starosta Police nad Metují, který by měl zájem o realizaci potenciálních projektů. *„My jako obec jsme v kontaktu přes destinačku a myslím si, že pokud geopark pak něco dělá, třeba nějaké aktivity sám, tak kontaktuje informační centrum spodem. Ta obec je ve zvláštním postavení vůči té aktivitě, vůči té platformě toho geoparku“ (JŠ⁵).*

Město Žacléř by o spolupráci s geoparkem zájem nemělo. *„Záleželo by na povaze projektu, sami nic iniciovat nebudeme“ (AV⁶).* *„Pokud jde o spolupráci s námi, jsme zcela jiná lokalita, a tak spolupráce může být jen okrajová“ (AVA⁷).* Starosta nesdílí pozitivní postoj k začlenění města do území geoparku. Hornický skanzen v Žacléři by měl zájem o spolupráci s geoparkem, avšak sdílí totožný názor jako starosta města. *„Prostě když se to propaguje v rámci Geoparku Broumovsko tak lidi nenapadne, že to je i Žacléř. On třeba si myslí, že ty lidi sem ten geopark nedokáže přitáhnout. Proto mně se ani nelíbilo, že tady budeme mít tu kartu toho hosta. Hlavní slovo má ale pan ředitel. Minulý nebo předminulý rok tady vznikla nová destinačka Krajina pod Sněžkou. Tak já jsem spíš pro tu spolupráci s nima. A ten Bohumír, tam bych brala, že to bude prostě v rámci toho Broumovska. Řekněme, že já jsem stejného názoru jako pan starosta Vaníček“ (LZ⁸).* Jak vysvětlil samotný geopark, město je do území geoparku zařazeno z důvodu geologické návaznosti. *„Žacléř má úzkou geologickou spojitost s Broumovskem, a to*

si nikdo neuvědomuje. Je to každému jedno. Je to prostě přes tři kopce daleko a neberou to, že by se tam měl používat název Broumovsko. Aby to logicky zapadalo v rámci Vnitrosudetské pánve, která jde na českém území od Žacléře po Hronov“ (SS²⁷).

Mnozí starostové v minulosti vyjádřili nesouhlas se vznikem geoparku a začleněním jejich obcí do území geoparku. Nicméně v současné době se tato problematika stala méně významnou a většina obcí jí již nepřikládá značný význam. „*Co je Broumovsko to je jasný, co je Policko to je jasný. Což už bylo takový problémový, že Police se nepovažuje za Broumovsko, protože to už je Policko a je to jinej kraj. A jdeme ještě dál a narazíme na Jestřebí hory. Tam v prvopočátku vymezení geoparku bylo nějaký nedorozumění a nepochopení, ale řekněme, že v dnešní době si většina tamních zvykla. Je to o jednotlivých lidech, kdo se celkově zajímá o obec a okolí. Ten, kdo si udělá čas mezi svými povinnostma a občas se projde po území obce, tak prostě je to ideální přístup, a je radost s takovým člověkem spolupracovat. Pokud nějaká instituce systematicky nějaký památky na území jejich obce popularizuje a prezentuje lidem zajímavou formou, tak je to pro ně jen dobře“ (SS²⁶).*

V minulosti se obce obávaly, že geopark bude fungovat ve stejném duchu jako CHKO. „*Dlouhou dobu tady panovala obava, hlavně na úrovni malých obcí, že ten geopark bude další platforma na úrovni správy CHKO, že to bude nějaký negativum, který jim bude komplikovat život. Což se už tehdy když se to zakládalo, tak tehdy ještě paní Ručková jim říkala, že samozřejmě že ne, že to má úplně jiný zacílení. Což v té praxi se to potvrzuje, že jde spíš o propagaci těch témat souvisejících s tou geologickou stavbou toho území (JŠ⁶).*

Geopark uvedl, že spolupráce s obcemi je obtížná zejména z důvodu funkčního období zastupitelstev. „*Problematikou je výměna starostů a zastupitelů v krátkém období. Teď je dobrá spolupráce s Adršpachem, prozatím s technickými službama. Je snaha nějakým reprezentativním způsobem využít zámek v Adršpachu, kde sice jsou nějaký muzejní expozice, ale je to takový z předminulého století“ (SS²⁸).* Jak popsal starosta Broumova, zastupitelstvo města například o propagaci geoparku formou reklamy nejeví zájem. „*My máme třeba problém vyvěsit banner, kterej má destinačka jako reklamu na území, tak u nás jsou zastupitelé proti tomu, protože to považují za vizuální smog. Takže když je někde nějaká plachta, tak my tou kritikou části zastupitelstva nemáme skoro nic. Pro mě je to spíš úsměvný, že v území, pro který děláme reklamu na to území už je pozdě, protože my sem potřebujeme dostat vícedenní turisty z jinejch regionů a nevidim v tom moc smysl“ (JŠ¹⁰).*

5.8 Udržitelný cestovní ruch

Geopark se snaží podporovat trvale udržitelný rozvoj především formou propagace méně známých lokalit. „V rámci destinačky je účelem propagovat Broumovsko a jeho atraktivitu v mimosezonách, aby se to roztáhlo. Cílem destinačky je zajistit kvalitní celoroční destinaci, aby hoteliéři a ubytovatelé nemuseli zavírat, protože se neuzíví. Prostě nabídnout turistům i mimo sezonu atraktivitu, aby sem začali jezdit celoročně a starousedlíci neodcházel. Aby vznikly pracovní místa, který je užíví po celý rok. V tomhle směru se snaží i geopark. Cílem je psát články, který lákají do geoparku na vybraný geologický zajímavosti v mimosezoně. V zimě je tu plno míst s ledovejma zajímavostma, třeba ledopády. Vypichuju tyhle zajímavosti, co můžou lidi vidět. V mimosezoně od podzima do jara je to období vhodnější pro mnohý lokality, který jsou jinak uschovaný v lese. V tomhle ohledu je geopark zapojen do regulace té návštěvnosti“ (SS³²). Hlavní sezonu v oblasti uvádí CHKO. „Převažuje u nás pořád ta sezona duben až říjen, nebo spíš květen až září. Zimní sezona, podobná jako je v Krkonoších, tak to tady není“ (PK¹).

Adršpašské skály, nejnavštěvovanější v oblasti, se již několik let nachází v situaci, kdy musí čelit náporu velkého množství turistů. Dle CzechTourism (2023) tuto lokalitu navštívilo v roce 2022 přes 400 tisíc turistů a je tudíž nejnavštěvovanějším přírodním turistickým cílem v ČR. Velké procento návštěvnosti tvoří především polští turisté. „Nárůst návštěvníků z Polska, zejména v Adršpachu, je zcela mimořádný. Ještě před pětadvaceti lety tady bylo návštěvníků z Polska málo. Po vstupu do Schengenu se návštěvnost výrazně zvýšila. Dneska je to žádaná klientela, a přestože to jsou řekněme obchodníci a vyjednávají o ceně, je to dnes klientela, která žíví tady region. To je způsobeno tím, že se v Polsku zlepšila ekonomická situace za posledních pětadvacet let“ (PK⁴). V boji proti overturismu geopark volí strategii, na jejímž základě nejsou skály v Adršpachu propagovány. „Třeba Adršpašsko-teplické skály jsou největší atraktivitou geoparku a já sem je nikde nepropagoval v rámci geoparku. Takže prostě na webovkách jsou zařazený mezi ostatní geologický lokality, který tvoří třeba desetimetrová skalka, takže je to tam vedle sebe“ (SS³²). „Přes padesát procent návštěvníků Adršpašských skal tvoří návštěvníci z Polska. A myslím, že to nejsou lidi, kteří by se primárně dozvěděli o tom území z webových stránek geoparku, ale dozívají se o tom jinak. Oni tyhle lokality propagují i velký hráči na trhu s turistikou, což je CzechTourism a organizace v oblasti cestovního ruchu“ (PK⁴). Podle CHKO nemá geopark dostatečný vliv, aby zcela zabránil overturismu v lokalitě. „Mohou to trochu usměrnit. Ale myslím, že nejsou hlavním hráčem, který to ovlivní. Hlavní hráči jsou někde úplně jinde a nevím, do jaké míry jsou ti velcí hráči

schopni to ovlivnit. Ty věci souvisejí s tím růstem blahobytu, s tou celospolečenskou situací ve střední Evropě. S tím, jak se teď vybuduje dálnice, tak to může zase znamenat skokový nárůst v tom regionu. Geopark může možná působit spíš k tomu, že může vychovávat ty lidi. A ty lidi, když budou znát ty hodnoty, který jsou na první pohled skryté, tak si toho území mohou vážít víc a můžou si tu informaci potom sdělovat nějak mezi sebou. A i když neosloví všechny ten geopark, tak ty lidi si to nějak řeknou, že tady je něco vzácnýho a mělo by se to tady chránit. Není to jen naše hřiště, kam si jdeme zahrát a bezohledně si tady vylezeme, kde chceme“ (PK⁹). Právě dům přírody (viz kapitola 5.6) by mohl pomoci vzdělávat návštěvníky v rámci ohleduplného chování k přírodě.

V minulých letech docházelo v okolí Adršpašských skal k dopravním kolapsům. Kvůli odstaveným vozidlům vznikaly problémy s průjezdy po komunikaci. Především v době, kdy byl dopravní provoz natolik hustý, že policisté museli na křižovatce před obcí Adršpach ze směru od Trutnova odklánět dopravu přes Radvanice do Teplíc nad Metují, což je přibližně o 12 km delší trasa. Pro místní obyvatele či majitele bylo v některých letních dnech nemožné se přes nápor turistů do Adršpachu dostat vlastním vozem. Mnohdy byla dopravní situace natolik závažná, že docházelo k dopravním zácpám mezi samotnými obcemi, Adršpachem a Teplícemi nad Metují. Proto byl v roce 2021 zaveden rezervační systém pro online nákup parkovacích míst a vstupenek do skalního města. Kapacita vstupu je v současnosti omezena na 4 000 návštěvníků denně, což podle otevírací doby areálu od 8:00 do 18:00 hodin znamená umožnění vstupu 400 osobám za hodinu. Rezervaci je možné zajistit na oficiálních webových stránkách Adršpašských skal na konkrétní vybraný den a hodinu. Hlavním cílem zřízení rezervačního systému byla minimalizace přetížení skalního města. „*Jak má všechno svůj význam a všechno se mění v rámci těch subjektů v regionu, tak před rezervačním systémem bylo to období katastrofický. Členové destinačky pomáhali směřovat zácpy polských výletníků a rozdávali se letáčky, jedte tudy a jinudy. To bylo období, kdy obec Adršpach a její zastupitelé neměli moc vůli to řešit. Bylo cejtit, že si nebudou odhánět platicí návštěvníky. To bylo cejtit, i když to nebylo vyřčeno. Tenkrát o rezervačním systému, kterej by to reguloval a omezoval ten příjezd, nechtěli slyšet. Až pak se změnou v technickejch službách i obci začali vidět, co se tam reálně děje. Dal se dohromady návrh toho systému. Před těma čtyřma lety se to spustilo a ten efekt je jasnej. A samozřejmě, že tuhle tu věc podporovala i destinačka, tak samozřejmě se vytvořila tahle současná dobře fungující spolupráce“ (SS³⁵).*

Obrázek 19: Cedule s QR kódem pro zakoupení online vstupu do Adršpašských skal, umístěná v obci Petřikovice ze směru od Trutnova. Zdroj: Autor (16.3. 2024).

Celkově je systém hodnocen velice pozitivně. „Rezervační systém hodnotím pozitivně. Jsou tam ty křivky, jak několikrát za rok tam byly špice až kdo ví kam, tak teď je to zahlazený, ta křivka návštěvnosti“ (SS³³). Myšlenku zavedení online vstupenek geopark podporoval, avšak se na jeho zavedení nepodílel. „To byla destinačka. Marketingově to bylo jedno z druhým. Přímo jako geopark ne“ (SS³⁴). Hlavním hybatelem k vytvoření systému byla správa chráněné oblasti. „My ten overturismus za správu CHKO a AOPK ČR řešíme dlouhodobě od stavby většího parkoviště. Někdy od roku 2000. Za tu dobu tam je prostě významný nárůst návštěvnosti a my za CHKO jsme iniciovali a dávali podněty provozovateli prohlídkového okruhu, aby zavedl rezervační systém, tak jako se to podařilo koncem devadesátých let v Punkevních jeskyních. A my jsme dlouhodobě naráželi na nepochopení, nebo později na připomínky technickýho rázu, že to je značně komplikované a nemožné. A myslím si, že geopark v tomhle zopakoval myšlenky, který tady byly dlouhodobě vlastně od CHKO. Ale myslím si, že v tom nějakou intenzivní aktivitu nevyvíjel. Že se to povedlo, bylo pod dlouhodobým tlakem CHKO“ (PK¹⁰).

Obavy ohledně rezervačního systému tkvěly především v prodeji vstupenek. Návštěvníci, kteří si zakoupí vstupenky do Adršpašských skal mohou bez omezení projít přes propojovací stezku Vlčí roklí do Teplických skal a naopak. To by mohlo znamenat, že celkový počet návštěvníků v Adršpašských skalách zůstane stejný, pouze nebude využit hlavní vchod z Adršpachu. Tyto obavy se však vyvrátily na základě získaných dat. „Samozřejmě lidi, který mají na starosti Teplický skály nám říkali, že si myslí, že velká část lidí, která se nedostane do Adršpachu pak projde přes Teplice, že to je dobrý, že jim to přihrává zisk. Tak asi takhle, my dlouhodobě podporujeme to, aby Adršpašsko-teplický skály a ideálně všechny skály na Broumovsku, minimálně Adršpašsko-teplický skály, byly jedna destinace s jedním provozovatelem nebo s jedním systémem rezervace vstupu. Bohužel v Teplicích na to zatím neslyší a těžko je do toho nutit. To, jak jste říkala, to sem slyšel opakovaně, ale čísla mluví proti tomu. My máme Vlčí roklí umístěn sčítač návštěvníků, který nám udává i směr

toho průchodu. V tomto ohledu je překvapující i pro nás, že převažuje počet průchodů z Adršpachu do Teplic, a ne z Teplic do Adršpachu. Spiš to vypadá, že tím že má Adršpach pětkrát větší návštěvnost než Teplice, tak taky prostě tam je ten větší rozptyl z toho místa“ (PK¹¹).

Tabulka 12: Souhrnné výsledky sčítání z pyroelektrických senzorů na žlutém turistickém značení v lokalitě Vlčí rokle. Zdroj: Zahradník a kol. (2023).

Kódový název směru Popis směru	VCBR01 IN Teplice nad Metují	VCBR01 OUT Dolní Adršpach
Celkem průchodů:	74 481	50 881
Zastoupení směru:	59,4 %	40,6 %
Ø Denní:	204,1	139,4
Ø Prac. dny (PPN):	155,7	112,5
Ø Nepr. dny (PNN):	311,8	199,4
PNN/PPN:	2,0	1,8
Ø Hodinový:	8,5	5,8
Maximum návštěvnosti:	1074 (so 18.6.2022)	597 (so 6.8.2022)
Ø Maximum během dne:	ZČ:12:00-12:59, LČ:12:00-12:59	ZČ:13:00-13:59, LČ:13:00-13:59

5.9 Překážky v rozvoji geoparku

Geoparky mohou čelit řadě překážek, které mohou ovlivnit jejich aktivity a celkový rozvoj. Na základě rozhovorů bylo identifikováno několik potenciálních překážek, které by mohly rozvoj geoparku omezit. V rámci odpovědí na otázky byla jako možná překážka určena existence CHKO v území. Myšlenka zazněla od starosty města Broumov: „*Jelikož je to území chráněný, tak to může mít svoje plusy i mínusy. Vzhledem k tomu, že jsme v CHKO Broumovsko, tak to může mít svoje omezení*“ (AV⁷). S tímto názorem se neztotožňuje starosta města Police nad Metují, Mgr. Jiří Škop, který je přesvědčen, že myšlenka geoparku je naopak CHKO plně podporována. Zde musíme zdůraznit, že samotné CHKO není pro geopark překážkou v žádné z oblastí, jak již bylo vysvětleno v kapitole 5.6.

Naopak starosta Police nad Metují zaznamenává problém, a tedy i překážku v nedostatku personálu. „*Na jednu stranu je to velká myšlenka a velká záležitost, když to člověk porovná s těmi geoparky ve světě. Na druhou stranu tady to má na starosti jeden člověk, takže co ten jeden člověk může stihnout za aktivity, aby to propagoval to území, aby i ty místní lidi vnímali, že to je něco, co jim právě přivádí i turisty a vnímali to pozitivně*“ (JŠ⁶). „*Je tam právě otázka, jak se tomu můžou věnovat další zaměstnanci destinačky. Kdyby se dělala nějaká konference na téma geoparku, tak si asi pomůžou nějak navzájem, ale není to pak na nějaký týdenní bázi, kdy by se tomu opravdu někdo věnoval a byla by nějaká publikační činnost a takovéhle věci. Pak se mi téma geoparku hodně shoduje, aby téma geoparku nesla v území spíš instituce typu CHKO, než aby to byla soukromá iniciativa*“

v podstatě nějakých hráčů v území, který se na tom dohodli, že to bude jako zajímavý. Jsou to spíš myšlenky v hledání takovýho toho ideálu“ (JŠ⁸).

V souladu s předchozím vyjádřením, i zástupce CHKO považuje nedostatek zaměstnanců jako potenciální překážku a přidává jako další problematický faktor finance. *„Já si myslím, že geopark naráží podobně jako my na kapacitní možnosti. To, jaký finanční prostředky získá a jak je personálně nastaven znamená, že vytváří nějaký balíček aktivit, a že ten balíček aktivit by mohl být třeba i širší, ale holt v rámci rozpočtu a personálních možností víc dělat nemůže. Takže možná, že by mohl nabídnout více vycházek a uměl by to zpropagovat“ (PK⁶).* Problematika financí byla ve výsledcích dotazů zmiňována opakovaně. *„Tak překážkou může být to, že nezíská dotaci na nějaký záměr, který se připraví. Což je hlavní překážka většinou“ (VP⁸).* *„Možná přes nějaký dotační projekty se podaří nějakou část peněz najít, ale u těch projektů je problém to financování. Žádná obec nemá nikdy určený peníze a nemůžeme pomáhat platit geopark“ (JŠ⁷).* *„Finance vždycky chybí. Možná čtyři, pět let zpátky, když tady byl pan Stařík, tak chtěl tady ponechat kousek lomu u areálu, aby si lidi mohli najít nějaký zkameněliny a bylo by to pod hlavičkou geoparku, ale z toho prostě sešlo, protože nebyly peníze“ (LZ⁹).* Zde je uveden konkrétní příklad, který odráží realitu praktického fungování geoparku. Jeho zájem se střetl s finančním omezením, které znemožnilo realizaci požadované aktivity. Tvrzení samotného geoparku potvrzuje, že tyto překážky jsou skutečné. *„Finance to je základ. S tím bojujeme všechny geoparky v Čechách. Některý víc, některý míň. Mají memoranda s krajskýma úřadama, takže takový nějaký drobný peníze mají geoparky možnost získat. V našem případě to nepokryje mzdu jednoho člověka ani na půl roku. S tím, co se nabízí v geoparku, co by se dalo dělat, bych byl možnej zaměstnat docela intenzivně další 3 až 4 lidi. Ale nejsou na to peníze“ (SS¹³).*

Geopark aktivně hledá způsoby, jak získat finanční prostředky prostřednictvím dotačních projektů. Tyto projekty však často představují náročný proces, který vyžaduje pečlivou přípravu a administrativní úsilí. *„Ve většině případů se to honí přes různé projekty. Geoparky, který jsou při hranicích s Polskem a Německem, tak využívají INTERACT. Dost jsou využívány visegrádské možnosti, protože tam se jedná o menší projekty, ale zase ten proces je nejjednodušší. Třeba v rámci INTERECTU musí být návrhy detailně zpracované. Pak jsou celkem přísné podmínky pro dokládání realizace. U těch menších visegrádských projektů jsou v podstatě jednoduché žádosti a nezabere tolik toho času to úřadování. Ty zkušenější geoparky využívají evropský a norský fondy, ale zase třeba u Železných hor byl geopark založen soukromou společností. Ta organizace je taková, že vlastně pracovníci, kteří mají na starost*

aktivity geoparku, tak jsou zaměstnanci soukromé společnosti Vodní zdroje Chrudim. A u většiny geoparků je problém, že nemají na mzdy zaměstnanců a Železný hory to tím mají vyřešený“ (SS¹⁷).

Během rozhovorů zazněla zajímavá myšlenka týkající se dotačních projektů, která zdůrazňuje, že by geopark neměl svou strategii příliš zaměřovat na získávání samotných dotací. Místo toho by měl vyhledávat alternativní způsoby financování, které by mu poskytly větší stabilitu a nezávislost. *„Většinou se připravují všechny ty projekty, které jsou v tom území uskutečněny v návaznosti na ty dotační příležitosti. Nebývá to tak, že by se něco připravilo a počítalo se jen s financováním těch dotčených orgánů, nebo těch subjektů, který jsou vlastně v tom geoparku. V dnešní době se počítá, že bude nějaká ta dotace. Což z mého pohledu není vždycky ideální, protože já jsem třeba ještě předsedou Svazku obcí Jesťřebí hory a jsem zvyklý dělat ty projekty, který nejsou financovaný někde z dotačních prostředků, ale umíme je financovat i sami. Spoléhat se i na nějaké svoje finanční prostředky, a nejen počítat s dotacema. Takže si myslím, že kdyby to ten geopark takhle dělal a sdružil ty obce a zaštitil to projektově, tak si myslím i to by se dalo realizovat“ (VP⁸).* Spolupráce s jinými obcemi se ukazuje jako relevantní strategie, neboť většina dotazovaných obcí projevuje zájem o hlubší spojení s geoparkem, než jaké dosud existuje (viz kapitola 5.7).

Zástupce CHKO také zmiňuje možnou překážkou zaměření geoparku pouze na geologii, což může odradit mnoho lidí. Geologie jako taková nemusí být pro všechny atraktivní, a tudíž by mohlo být obtížné nalákat širší veřejnost k účasti na aktivitách, především na exkurzích a prohlídkách. *„Prostor pro procházky tady je, nevím, do jaké míry by lidi zajímala jenom geologie. Já si myslím, že obecně je tohle trošku omezující, že ty geoparky jsou hodně nastavený primárně na geologii, ale ti lidi mají rádi všeobecně výklad o přírodě. Třeba se zaměřením na geologii. Ale třeba rozhodně vítají, když to není jenom o geologii. Kdyby podobné aktivity mohla nabízet chráněnka, tak si myslím, že najdeme zájemce, a že jim budeme nabízet komplexní výklad o přírodě“ (PK⁶).* CHKO dále upozorňuje na potenciální překážky spojené s nedostatečnou péčí o geologické lokality (viz kapitola 5.3).

Na základě rozhovorů je patrné, že hlavní překážkou jsou pro geopark finance. Jejich nedostatek má vliv na počet zaměstnanců, kteří mohou ovlivnit celkový chod a aktivity geoparku. Omezené zdroje ovlivňují nejen běžné provozní náklady, ale také investice do infrastruktury, ochrany přírodních hodnot a propagace geoparku jako turistické lokality.

6 Výsledky evaluace

Tabulka 13: SWOT analýza aktivit Geoparku Broumovsko. Zdroj: vlastní zpracování na základě kvalitativního výzkumu.

SILNÉ STRÁNKY (S)	SLABÉ STRÁNKY (W)
• Geologické exkurze a prohlídky • Propagace (webové stránky, brožury, sociální sítě, veletrhy, publikované články) • Spolupráce se SDMB	• Nedostatečná popularizace a vzdělávání v rámci kulturních hodnot • Neangažovanost v rozvoji turistické infrastruktury • Nedostatečná aktivita v rámci vědy a výzkumu • Nedostatečná kapacita zaměstnanců • Nevalný vliv na cestovní ruch v jednotlivých obcích • Absence zapojení místního obyvatelstva a firem
PŘÍLEŽITOSTI (O)	HROZBY (T)
• Spolupráce s institucemi v rámci vědy a výzkumu • Realizace projektů s CHKO Broumovsko • Vybudování návštěvnického centra • Spolupráce na realizaci projektů s obcemi • Začlenění do aktivit oblasti orientované mimo geologickou vědu • Zefektivnění úsilí při snížení počtu turistů v nejnavštěvovanějších lokalitách • Získání finančních prostředků z jiných dostupných zdrojů	• Samospráva (komunální volby, změny starostů a nové obsazení v zastupitelstvech obcí) • Financování geoparku

6.1 Silné stránky

Geologické exkurze a prohlídky: Flexibilita výběru termínu, času a lokality umožňuje zájemcům exkurzí a prohlídek vytvořit individuální program, odpovídající jejich konkrétním požadavkům. Zaznamenaný rostoucí zájem o tuto aktivitu naznačuje její kvalitu a úspěšné šíření informací o činnosti mezi širší veřejností. Vzdělávací programy pro školy a rodiny s dětmi podporují předávání geologických znalostí i nižším věkovým kategoriím. Odborné

exkurze jsou prozatím zajištěny pouze díky přítomnosti geologa Ing. Stanislava Staříka, který zároveň zastává funkci ředitele geoparku.

Propagace: Propagace geoparku se zaměřuje na aktivní oslovení veřejnosti především prostřednictvím webových stránek s pravidelně aktualizovanými informacemi. Porozumění obsahu je umožněno každému uživateli, aniž by byly vyžadovány základní geologické znalosti. Uživatelé mají na stránkách k dispozici přehledovou mapu, která slouží jako interaktivní turistický průvodce. Vzhled stránek je jednotný s ostatními weby, které jsou spravované SDMB. Tato provázanost zajišťuje jednotnost a ucelený pohled na oblast Broumovska. Fyzicky dostupné propagační materiály, brožury, jsou k dispozici v informačních centrech na Broumovsku. Obsahují zajímavé, stručně podané informace s QR kódy a fotodokumentací. Mezi další zásadní propagační nástroje ke zviditelnění využívá geopark publikace v časopisech, sociální sítě spravované SDMB a účast na veletrzích.

Spolupráce se SDMB: Jak již bylo zmíněno výše, ředitel Geoparku Broumovsko je zároveň manažerem SDMB. Tato struktura umožňuje subjektům podílet se na společných projektech (viz propagace). Na základě této skutečnosti je zřejmé, že mezi subjekty není konkurence. Všichni sponzoři geoparku jsou zároveň sponzory SDMB. Celková situace vytváří vzájemně prospěšný vztah.

6.2 Návrhová část

Na základě identifikace slabých stránek, příležitostí a hrozeb ze SWOT analýzy, jsou v této části navrženy kategorie priorit činností geoparku: rozvoj turistické infrastruktury, vědecká a výzkumná činnost, posílení místní identity, projektová činnost a financování geoparku. Každá kategorie priorit představuje hlavní cíle, které je třeba realizovat k maximálnímu zefektivnění činnosti a naplnění významu Národního geoparku Broumovsko. Návrhy dílčích cílů se opírají o poznatky získané kvalitativním výzkumem.

6.2.1 Okruh priorit – Rozvoj turistické infrastruktury

Hlavní cíle:

- Vybudovat lavičky a odpočinková místa pro návštěvníky
- Vybudovat nové naučné stezky (např. Kovářovou roklí)
- Vybudovat informační panely na značených trasách
- Pravidelně udržovat geologické lokality a značené trasy
- Vybudovat návštěvnické centrum geoparku (ve spolupráci s CHKO Broumovsko)

- Vybudovat vlastní geologickou expozici
- Spolupracovat s neziskovými organizacemi s dobrovolnickým hnutím (Brontosaurus aj.)
- Zapojit se do nově vzniklých projektů turistické infrastruktury, jež jsou realizovány jinými aktéry v regionu

6.2.2 Okruh priorit – Vědecká a výzkumná činnost

Hlavní cíle:

- Spolupracovat s českými (Univerzita Hradec Králové, Univerzita Pardubice aj.) i zahraničními univerzitami
- Podílet se na výzkumu ve spolupráci s institucemi, spolky a muzei (např. s Akademií věd ČR, ČSS)
- Zapojit se do výzkumné činnosti CHKO Broumovsko
- Pořádat vědecké konference
- Umožnit absolvování studentských praxí

6.2.3 Okruh priorit – Posílení místní identity

Hlavní cíle:

- Pořádat akce, které svou rozmanitostí osloví všechny věkové kategorie místních obyvatel
- Pořádat akce se začleněním regionálních produktů a řemesel
- Zapojit místní obyvatele do soutěží vytvořených geoparkem
- Informovat místní obyvatele o činnosti geoparku (např. články v obecních novinách a oficiální webové stránkách obcí)
- Spolupracovat s místními firmami a podniky
- Účastnit se regionálních akcí
- Oslovit místní starosty obcí a budovat pozitivní interakce

6.2.4 Okruh priorit – projektová činnost

Hlavní cíle:

- Vytvářet projekty v rámci kulturního dědictví (kulturní prohlídky, exkurze, festivaly)

- Organizovat jarmarky v rámci prezentace místních produktů, tradic a lidových řemesel
- Vytvořit program na dobrovolnickou činnost v geoparku
- Spolupracovat s obcemi na projektech potenciálně zvyšujících vliv cestovního ruchu (výstavy, expozice, dále viz opatření 6.2.1)
- Rozšířit předmět zájmu aktivit o okruh témat spadajících mimo oblast geologie (např. fauna a flóra oblasti)

6.2.5 Okruh priorit – financování geoparku

Hlavní cíle:

- Snaha o získání dotací z programu INTERACT
- Vyhledávat nové postupy k získání trvalé subvence od MŽP
- Vyhledávat inovativní způsoby k získání podpory od Královéhradeckého kraje
- Využít titulu národní geopark a hledat podporu u ostatních geoparků na základě společných projektů
- Začlenit do aktivit obce na území geoparku, a tím získat stálé příspěvky z jejich rozpočtů
- Získat nové sponzory geoparku

Závěr

Cílem diplomové práce bylo zhodnotit aktivity Národního Geoparku Broumovsko. V úvodu teoretické části je na základě rešerše představen pojem geoturismus, jakožto jeden z příkladů trvale udržitelného cestovního ruchu. Navazující kapitola se zabývá pojmem *geopark*, jehož uchopení bylo nezbytné pro další postup práce. Pro úplné zhodnocení činnosti zvoleného geoparku bylo dále nutné přiblížit potenciál cestovního ruchu oblasti. Rešerše poskytuje podstatné informace o možnostech turistického využití přírodního a kulturního dědictví na území geoparku, včetně možných forem turistiky.

Praktická část práce je věnována hodnocení konkrétních aktivit Geoparku Broumovsko, které je založeno na analýzách polostrukturovaných rozhovorů s vybranými aktéry v území. Výsledky analýz poskytly hlubší poznatky o aktivitách a byly zahrnuty do SWOT analýzy, která poskytuje souhrnný pohled na současný stav činnosti geoparku vzhledem k jeho silným, slabým stránkám, příležitostem a hrozbám.

Z provedené evaluace vyplynulo, že geopark disponuje třemi významnými aktivitami. Jednou z nich jsou geologické exkurze a prohlídky, které nabízí návštěvníkům flexibilitu dle jejich preferencí. Dále byla zjištěna účinná propagace především prostřednictvím webových stránek a brožur. Forma oslovení je u každého z příkladů srozumitelná, zajímavá a doplněna kvalitní fotodokumentací, která dokáže potenciální návštěvníky upoutat. Další podstatnou aktivitu představuje spolupráce se SDMB, jejíž je geopark součástí. Spolupráce má výhody zejména pokud jde o sdílení společných cílů a získávání podpory od sponzorů.

V rámci hodnocení byly mnohé aktivity označeny za nedostatečné, či v některých případech nebyly zjištěny vůbec. Tento výsledek naznačuje potřebu zásadních změn, které by měly být implementovány s cílem posílit účinnost a význam geoparku. Proto byla vypracována návrhová část, která se dělí do pěti hlavních okruhů priorit. Okruhy jsou navrženy s ohledem na zjištěné nedostatky, a jejich účelem je představit konkrétní cíle pro budoucí rozvoj.

Nejvíce patrným nedostatkem je rozvoj turistické infrastruktury, kde v současné době není geopark prakticky zapojen do žádných aktivit. Geopark tudíž nedokáže plně využít svůj potenciál a atraktivitu. Dále je zjevná nedostatečná iniciativa v rámci vědy a výzkumu, či absence zapojení místních obyvatel a podniků, a nedochází tak k posílení místní identity. Je potřeba vytvořit nové projekty, které zlepší spolupráci geoparků s místními aktéry. Celkově je v rámci aktivit pro geopark klíčová otázka financí. Finanční prostředky jsou základem

pro všechny zmíněné aspekty, neboť ovlivňují možnost zajištění dostatečného počtu zaměstnanců pro uskutečňování aktivit.

Závěrem lze konstatovat, že geopark některé své aktivity vykonává efektivně, zároveň však ve většině oblastí své činnosti, kterou by měl v rámci svých zásad splňovat, zaostává. Z tohoto zjištění vyplývá určitá potenciální ztráta příležitostí pro rozvoj a posílení vlivu geoparku. Je důležité, aby geopark pravidelně posuzoval a zhodnocoval své aktivity, a zároveň zvažoval jejich relevanci a efektivitu.

Seznam použitých zdrojů

ADRŠPAŠSKÉ SKÁLY, 2024. *Online vstupenky* [online]. [vid. 23. 3. 2024]. Dostupné z: <https://www.adrpasskeskaly.cz/online-vstupenky/>

AOPK, 2024a: *Geoparky* [online]. [vid. 2. 2. 2024]. Dostupné z: <https://nature.cz/geoparky>

AOPK, 2024b. *Horniny a reliéf. Charakteristika oblasti* [online]. [vid. 8. 2. 2024]. Dostupné z: <https://broumovsko.nature.cz/horniny-a-relief>

AOPK, 2024c. *Fakta o Broumovsku* [online]. [vid. 10. 2. 2024]. Dostupné z: <https://broumovsko.nature.cz/charakteristika-oblasti>

AOPK, 2024d. *Maloplošná zvláště chráněná území* [online]. [vid. 10. 2. 2024]. Dostupné z: <https://broumovsko.nature.cz/maloplosna-zvlaste-chranena-uzemi>

AOPK, 2024e. *Národní přírodní rezervace Adršpašsko-teplické skály* [online]. [vid. 10. 2. 2024]. Dostupné z: <https://old.ochranaprirody.cz/lokality/?idlokality=1&hidemenu=1>

AOPK, 2024f. *Národní přírodní rezervace Broumovské stěny* [online]. [vid. 10. 2. 2024]. Dostupné z: <https://old.ochranaprirody.cz/lokality/?idmzchu=30&hidemenu=1>

AOPK, 2024g. *Národní přírodní památka Polické stěny* [online]. [vid. 10. 2. 2024]. Dostupné z: <https://old.ochranaprirody.cz/lokality/?idmzchu=13181&hidemenu=1>

AOPK, 2024h. *Upozornění pro návštěvníky* [online]. [vid. 15. 2. 2024]. Dostupné z: <https://broumovsko.nature.cz/horolezectvi>

BIKE RESORT BROUMOVSKO, 2024a. *Silniční - Z Adršpachu přes Mieroszów do Broumova* [online]. [vid. 13. 2. 2024]. Dostupné z: <https://bikeresort.broumovsko.cz/aktivni-dovolena/cykloturistika/silnicni-z-adrspachu-pres-mieroszow-do-broumova>

BIKE RESORT BROUMOVSKO, 2024b. *Vamberickou cestou na slavný* [online]. [vid. 13. 2. 2024]. Dostupné z: <https://bikeresort.broumovsko.cz/aktivni-dovolena/cykloturistika/vamberickou-cestou-na-slavny>

BIKE RESORT BROUMOVSKO, 2024c. *Z Meziměstí k památníku na Bukové hoře* [online]. [vid. 13. 2. 2024]. Dostupné z: <https://bikeresort.broumovsko.cz/aktivni-dovolena/cykloturistika/z-mezimesti-k-pamatniku-na-bukove-hore>

BIKE RESORT BROUMOVSKO, 2024d. *Z Police nad Metují k rašelištím Národního parku Góry Stolowe* [online]. [vid. 13. 2. 2024]. Dostupné z: <https://bikeresort.broumovsko.cz/aktivni-dovolena/cykloturistika/z-police-nad-metuji-k-raselinistim-narodniho-parku-gory-stolowe>

BRANDEJS, M., 2019. *Nové logo Národního geoparku Broumovsko. Broumovsko Informační bulletin* [online], č. 1 [vid. 6. 2. 2024]. Dostupné z: [https://www.broumovsko.cz/files/editor_uploads/2019_01_bulletin_cz\(3\).pdf](https://www.broumovsko.cz/files/editor_uploads/2019_01_bulletin_cz(3).pdf)

BROUMOVSKO REGIONÁLNÍ PRODUKT, 2024. *Koordinátor značky* [online]. [vid. 6. 2. 2024]. Dostupné z: <https://www.regionalni-znacky.cz/broumovsko/cs/o-nas/>

BUREŠ, P., 2016. Broumovsko – krajina souznění unikátní přírody a architektonických památek. In: *Ochrana přírody* [online]. 1. 11. 2016 [vid. 10. 2. 2024]. Dostupné z: <https://www.casopis.ochranaprirody.cz/z-nasi-prirody/broumovsko-krajina-souzneni-unikatni-prirody-a-architektonickych-pamatek/>

CARVALHO, C. N., RODRIGUES, J., 2009. *New challenges with geotourism* [online]. Idanha-a-Nova Municipality: Geopark Naturtejo da Meseta Meridional. [vid. 30. 1. 2024]. ISBN 978-972-8285-52-4. Dostupné z: <https://www.europeangeoparks.org/wp-content/uploads/2015/09/New-Challenges-with-Geotourism.pdf>

CZECHTOURISM, 2023. *Návštěvnost turistických cílů 2022*. [online]. [vid. 23. 3. 2024]. Dostupné z: https://tourdata.cz/wp-content/uploads/2023/06/CZ_bez_dvoustran.pdf

ČGS, 2024a. *Koncepce národních geoparků* [online]. [vid. 2. 2. 2024]. Dostupné z: <http://www.geology.cz/narodnigeoparky/koncepce-ng>

ČGS, 2024b. *Národní geoparky ČR* [online]. [vid. 2. 2. 2024]. Dostupné z: <http://www.geology.cz/narodnigeoparky>

ČHS, 2024. *Východní Čechy* [online]. [vid. 15. 2. 2024]. Dostupné z: <https://www.horosvaz.cz/skaly-region-13/>

ČTVERÁKOVÁ, I., PÁSKOVÁ, M., 2017. Geoparky a jejich role v ochraně přírody a krajiny. *Ochrana přírody* [online], roč. 9, č. 4, s. 39 [vid. 30. 1. 2024]. Dostupné z: <https://www.casopis.ochranaprirody.cz/zamereno-na-verejnost/geoparky-a-jejich-role-v-ochrane-prirody-a-krajiny/>

DOWLING, R. K., 2009. The Growth of Global Geotourism. In: CARVALHO, C. N., RODRIGUES, J., *New challenges with geotourism* [online]. Idanha-a-Nova Municipality: Geopark Naturtejo da Meseta Meridional. [vid. 30. 1. 2024]. ISBN 978-972-8285-52-4. Dostupné z: <https://www.europeangeoparks.org/wp-content/uploads/2015/09/New-Challenges-with-Geotourism.pdf>

DOWLING, R. K., 2013. *Global Geotourism – An Emerging Form of Sustainable Tourism* [online]. [vid. 25. 1. 2024]. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/272556979_Global_Geotourism_-_An_Emerging_Form_of_Sustainable_Tourism

DOWLING, R. K., NEWSOME, D., 2006. *Geotourism: sustainability, impacts and management*. 1st edition. Oxford: Elsevier Butterworth-Heinemann. ISBN 0-7506-6215-8.

DOWLING, R., K., 2010. *Geotourism's Global Growth* [online]. [vid. 30. 1. 2024]. Dostupné z: https://www.academia.edu/2837412/Geotourism_s_global_growth

DSO BROUMOVSKO, 2022. *Strategický plán rozvoje DSO Broumovsko 2022-2032* [online]. [vid. 6. 2. 2024]. Dostupné z: https://www.dsobroumovsko.cz/e_download.php?file=data/editor/85cs_10.pdf&original=Strategie%20DSO%20Broumovsko.pdf

DŮL JAN ŠVERMA, 2024. *Měděný důl Bohumír* [online]. [vid. 11. 2. 2024]. Dostupné z: <https://www.djs-ops.cz/cinnosti/medeny-dul-bohumir/>

EGN, 2024a. *Meet our Geoparks* [online]. [vid. 7. 2. 2024]. Dostupné z: https://www.europeangeoparks.org/?page_id=168

EGN, 2024b. *Introduction* [online]. [vid. 8. 2. 2024]. Dostupné z: https://www.europeangeoparks.org/?page_id=6

ENWI WEB, 2007. *Geologie CHKO Broumovsko* [online], 6. října 2007 [vid. 8. 2. 2024]. Dostupné z: <https://www.enviweb.cz/66044>

FARSANI, N. T., a kol., 2012. *Geoparks and geotourism: new approaches to sustainability for the 21st century*. Boca Raton: Brown Walker Press. ISBN 978-1-61233-551-3.

FAUZI, N. S., M., MISNI, A., 2016. *Geoheritage Conservation: Indicators Affecting the Condition and Sustainability of Geopark – A Conceptual Review* [online]. [vid. 2. 2. 2024]. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/304907641_Geoheritage_Conservation_Indicators_Affecting_the_Condition_and_Sustainability_of_Geopark_-_A_Conceptual_Review

FIALOVÁ, D., 2012. Geopark – místo ochrany a prezentace geologických i kulturních hodnot. *Geografické rozhledy* [online], roč. 21, č. 3, s. 24–25 [vid. 28. 1. 2024]. Dostupné z: <https://www.geograficke-rozhledy.cz/archiv/clanek/460/pdf>

GEPARK BROUMOVSKO, 2018. *Aktivity 2018* [online]. [vid. 9. 3. 2024]. Dostupné z: <https://geopark.broumovsko.cz/o-nas/aktivity-projektu/aktivity-2018>

GEPARK BROUMOVSKO, 2019. *Aktivity 2019* [online]. [vid. 9. 3. 2024]. Dostupné z: <https://geopark.broumovsko.cz/o-nas/aktivity-projektu/aktivity-2019>

GEPARK BROUMOVSKO, 2024a. *Geopark Broumovsko v kostce* [online]. [vid. 6. 2. 2024]. Dostupné z: <https://geopark.broumovsko.cz/o-geoparku/geopark-broumovsko-v-kostce>

GEPARK BROUMOVSKO, 2024b. *Certifikáty* [online]. [vid. 6. 2. 2024]. Dostupné z: <https://geopark.broumovsko.cz/o-nas/certifikaty>

GEPARK BROUMOVSKO, 2024c. *Historie Geoparku Broumovsko* [online]. [vid. 7. 2. 2024]. Dostupné z: <https://geopark.broumovsko.cz/o-geoparku/historie-geoparku-broumovsko>

GEPARK BROUMOVSKO, 2024d. *Mořská transgrese* [online]. [vid. 8. 2. 2024]. Dostupné z: <https://geopark.broumovsko.cz/detail-74>

GEPARK BROUMOVSKO, 2024e. *Lom Rožmitál u Broumova NS* [online]. [vid. 8. 2. 2024]. Dostupné z: <https://geopark.broumovsko.cz/geologicke-lokality/rozmital-lomy>

GEPARK BROUMOVSKO, 2024f. *Kryštofovy kameny* [online]. [vid. 8. 2. 2024]. Dostupné z: <https://geopark.broumovsko.cz/detail-75>

GEPARK BROUMOVSKO, 2024g. *Lom Vižňov – ignimbrity* [online]. [vid. 8. 2. 2024]. Dostupné z: <https://geopark.broumovsko.cz/geologicke-lokality/lom-viznov-ignimbrity>

GEPARK BROUMOVSKO, 2024h. *Údolí Ledhujky* [online]. [vid. 8. 2. 2024]. Dostupné z: <https://geopark.broumovsko.cz/geologicke-lokality-broumovsko/udoli-ledhujky>

GEOPARK BROUMOVSKO, 2024ch. *Hornický skanzen Žacléř* [online]. [vid. 12. 2. 2024]. Dostupné z: <https://geopark.broumovsko.cz/geologicke-lokality/hornicky-skanzen-zacler>

GEOPARK BROUMOVSKO, 2024i. *Náš tým* [online]. [vid. 16. 2. 2024]. Dostupné z: <https://geopark.broumovsko.cz/o-nas/nas-tym>

GEOPARK BROUMOVSKO, 2024j. *Pískovec a člověk* [online]. [vid. 9. 3. 2024]. Dostupné z: <https://geopark.broumovsko.cz/geoprogramy/pro-zs/piskovec-a-clovek>

GEOPARK BROUMOVSKO, 2024k. *Život skrytý v kamenech* [online]. [vid. 9. 3. 2024]. Dostupné z: <https://geopark.broumovsko.cz/geoprogramy/pro-verejnost/zivot-skryty-v-kamenech>

GINTING, N., RAHMAN, N., V., SEMBIRING, G., 2017. *Tourism Development Based on Geopark in Bakkara Caldera Toba, Indonesia* [online]. [vid. 30. 1. 2024]. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/315301701_Tourism_Development_Based_on_Geopark_in_Bakkara_Caldera_Toba_Indonesia

HALIM, S. A., ISHAK, N. A., 2017. *Examining Community Engagement in Heritage Conservation Through Geopark Experiences from the Asia Pacific Region* [online]. LESTARI: InsUniversiti Kebangsaan [vid. 10. 2. 2024]. Dostupné z: <https://pdfs.semanticscholar.org/0818/7fdbbc59d63e8d081c3802f9c50f1a068bdc.pdf>

HENDL, J., 2005. *Kvalitativní výzkum. Základní metody a aplikace*. 1. vyd. Praha: Portál. ISBN 80-7367-040-2.

HORNER, S., SWARBROOKE, J., 2003. *Cestovní ruch, ubytování a stravování, využití volného času*. 1. přelož. vyd. Praha: Grada Publishing. ISBN 80-247-0202-9.

CHALUPY BROUMOVSKO, 2024. *Cyklotrasy* [online]. [vid. 15. 2. 2024]. Dostupné z: <https://www.chalupy-broumovsko.cz/cyklotrasy>

JARY, Z., a kol., 2018. *Loess documentary sites and their potential for geotourism in Lower Silesia (Poland)* [online]. Open Geosciences [vid. 26. 1. 2024]. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/329274388_Loess_documentary_sites_and_their_potential_for_geotourism_in_Lower_Silesia_Poland

KLÁŠTER BROUMOV, 2024. *Kdo jsme* [online]. [vid. 11. 2. 2024]. Dostupné z: <https://www.klasterbroumov.cz/o-nas/nova-polozka>

KOPECKÝ J., a kol., 2015. *Geopark Broumovsko. První kroky*. 1. vyd. Broumov: MAS Broumovsko.

KUNA, P., 2024. *Rozhovor se zástupcem vedoucí Správy CHKO Broumovsko*. Trutnov, 5. 3. 2024.

MAIWALDOVA AKADEMIE, 2024. *Geo, geo, geopark* [online]. [vid. 9. 3. 2024]. Dostupné z: <https://ma.klasterbroumov.cz/cs/geo-geo-geopark>

MASARYKOVA UNIVERZITA, 2024. *CHKO Broumovsko* [online]. [vid. 8. 2. 2024]. Dostupné z: https://is.muni.cz/el/sci/jaro2016/Bi8881/Broumovsko_2016.pdf

MCKEEVER, P. J., ZOUROS, N., 2005. Geoparks: Celebrating Earth heritage, sustaining local communities. In: ZOUROS, N., *Geoparks: Celebrating Earth heritage, sustaining local communities* [online]. [vid. 5. 2. 2024]. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/258100065_Geoparks_Celebrating_Earth_heritage_sustaining_local_communities

MĚSTO POLICE NAD METUJÍ, 2024. *Kláster* [online]. [vid. 11. 2. 2024]. Dostupné z: <https://www.policenm.cz/zivot-ve-meste/pro-turisty/pamatky/klaster/>

MĚSTO ŽACLÉŘ, 2024. *Běžecké lyžování* [online]. [vid. 12. 2. 2024]. Dostupné z: <https://www.zacler.cz/turista/zima/bezecke-lyzovani+a47.htm>

MIGON, P., PIJET-MIGON, E. 2020. *Late Palaeozoic Volcanism in Central Europe - Geoheritage Significance and Use in Geotourism* [online]. [vid. 8. 2. 2024]. Dostupné z: <https://link.springer.com/article/10.1007/s12371-020-00464-5>

MILOŠOVÁ, D., a kol., 2014. *Modul průvodce ekoturismu a geoturismu*. 1. vyd. Hradec Králové: Gaudeamus. ISBN 978-80-7435-330-7.

MŽP, 2024a. *Geoparky* [online]. [vid. 2. 2. 2024]. Dostupné z: <https://www.mzp.cz/cz/geoparky>

MŽP, 2024b. *Globální síť geoparků UNESCO a Síť evropských geoparků* [online]. [vid. 5. 2. 2024]. Dostupné z: https://www.mzp.cz/cz/globalni_sit_geoparku

NÁRODNÍ GEOPARKY, 2024. *Čím jsou geoparky a co je národní geopark?* [online]. [vid. 2. 2. 2024]. Dostupné z: <https://www.geoparky.eu/cs/1563-o-geoparcich>

NATION GEOGRAPHIC, 2024. *Geotourism Principles* [online]. [vid. 30. 1. 2024]. Dostupné z: <https://www.nationalgeographic.com/travel/article/geotourism-principles-1>

NOVOBILSKÝ, 2019. *Strategie rozvoje geoturistiky a Národního geoparku Broumovsko 2028 s rozvojem geoturistiky v celé oblasti Středních Sudet* [online]. 15. 2. 2019 [vid. 6. 2. 2024]. Dostupné z: https://base.broumovsko.cz/files/clanky_upld/strategie-rozvoje-geoturistiky-a-narodniho-geoparku-broumovsko-2028.pdf

OBEC ADRŠPACH, 2024. *Zámek* [vid. 11. 2. 2024]. Dostupné z: <https://www.obecadrspach.cz/zamek-1/>

PÁSKOVÁ, M., 2009. *Udržitelnost rozvoje cestovního ruchu*. 2. vyd. Hradec Králové: Gaudeamus. ISBN 978-80-7435-006-1.

PÁSKOVÁ, M., 2015. *Geoparky – potenciál pro cestovní ruch, ochranu přírody a krajiny* [online]. MŽP [vid. 31. 1. 2024]. Dostupné z: <https://docplayer.cz/7750948-Geoparky-potencial-pro-cestovni-ruch-ochranu-prirody-a-krajiny.html>

PROVAZNÍK, V., 2024. *Rozhovor se starostou Malých Svatoňovic*. Trutnov, 14. 2. 2024

PATZAK, M., 2009. Unesco and the global geoparks network – geological heritage and sustainable development world wide. In: CARVALHO, C. N., RODRIGUES, J., *New challenges in geotourism* [online]. Idanha-a-Nova Municipality: Geopark Naturtejo da Meseta Meridional. [vid. 7. 2. 2024]. ISBN 978-972-8285-52-4. Dostupné z:

<https://www.europeangeoparks.org/wp-content/uploads/2015/09/New-Challenges-with-Geotourism.pdf>

REGION BROUMOVSKO, 2007. *Integrovaný plán rozvoje Broumovska 2007-2013* [online]. [vid. 7. 2. 2024]. Dostupné z: https://www.broumov-mesto.cz/assets/File.ashx?id_org=1276&id_dokumenty=2553

REGION BROUMOVSKO, 2018. *Strategie rozvoje cestovního ruchu regionu Broumovsko 2028* [online]. [vid. 15. 2. 2024]. Dostupné z: https://base.broumovsko.cz/files/clanky_upld/strategie-rozvoje-cestovniho-ruchu-regionu-broumovsko-2028.pdf

REGION BROUMOVSKO, 2024a. *Logo* [online]. [vid. 6. 2. 2024]. Dostupné z: <https://www.broumovsko.cz/o-nas/ke-stazeni/loga>

REGION BROUMOVSKO, 2024b. *Památky* [online]. [vid. 12. 2. 2024]. Dostupné z: <https://www.broumovsko.cz/region/pamatky>

REGION BROUMOVSKO, 2024c. *Záměček Bischofstein* [online]. [vid. 12. 2. 2024]. Dostupné z: <https://www.broumovsko.cz/region/pamatky/zamecek-bischofstein>

REGION BROUMOVSKO, 2024d. *Muzea a galerie* [online]. [vid. 13. 2. 2024]. Dostupné z: <https://www.broumovsko.cz/region/muzea-a-galerie>

REGION BROUMOVSKO, 2024e. *Rozhledny a vyhlídková místa* [online]. [vid. 13. 2. 2024]. Dostupné z: <https://www.broumovsko.cz/region/rozhledny-a-vyhlidkova-mista>

REGION BROUMOVSKO, 2024f. *Region* [online]. [vid. 13. 2. 2024]. Dostupné z: <https://www.broumovsko.cz/region>

REGION BROUMOVSKO, 2024g. *Pěší turistika* [online]. [vid. 12. 2. 2024]. Dostupné z: <https://www.broumovsko.cz/aktivni-dovolena/pesi-turistika>

REGION BROUMOVSKO, 2024h. *Geoturistika* [online]. [vid. 12. 2. 2024]. Dostupné z: <https://www.broumovsko.cz/aktivni-dovolena/geoturistika>

REGION BROUMOVSKO, 2024ch. *Naučné stezky* [online]. [vid. 12. 2. 2024]. Dostupné z: <https://www.broumovsko.cz/aktivni-dovolena/naucne-stezky>

REGION BROUMOVSKO, 2024i. *Lyžařské areály* [online]. [vid. 13. 2. 2024]. Dostupné z: <https://www.broumovsko.cz/aktivni-dovolena/lyzarske-arealy>

REGION BROUMOVSKO, 2024j. *Běžecké stopy* [online]. [vid. 13. 2. 2024]. Dostupné z: <https://www.broumovsko.cz/aktivni-dovolena/bezecke-stopy>

SDMB, 2020. *Aktivity projektu 2020* [online]. [vid. 9. 3. 2024]. Dostupné z: https://base.broumovsko.cz/files/clanky_upld/aktivity-projektu-2020.pdf

STAŘÍK, S., 2020. *Exkurze S geologem po Broumovských stěnách proběhla v dobré náladě a krásném počasí* [online]. [vid. 9. 3. 2024]. Dostupné z: <https://geopark.broumovsko.cz/aktuality1/stalo-se/exkurze-s-geologem-po-broumovskych-sten-probehla-v-dobre-nalade-a-krasnem-pocasi>

STAŘÍK, S., 2021. *Koncepce cestovního ruchu DSO Broumovsko 2021-2028* [online]. [vid. 6. 2. 2024]. Dostupné z: https://base.broumovsko.cz/files/clanky_upld/koncepce-cestovniho-ruchu-dso-broumovsko-2028_20211030_final.pdf

STAŘÍK, S., 2023. Kámen je bohatstvím Broumovska. *Letní Broumovsko* [online], s. 14 [vid. 6. 2. 2024]. Dostupné z: https://base.broumovsko.cz/files/editor_uploads/2023_letni_broumovsko_nahled.pdf

STAŘÍK, S., 2024. *Rozhovor s manažerem SDMB a ředitelem Geoparku Broumovsko*. Trutnov, 15. 2. 2024

ŠINDLEROVÁ, V., FELCMAN, J. a kol., 2020. *Územní studie specifické oblasti Broumovsko* [online], Hradec Králové: Odbor územního plánování a stavebního řádu, Oddělení územního plánování, 29. 2. 2020 [vid. 18. 2. 2024]. Dostupné z: https://www.khk.cz/assets/rozvoj-kraje/uzemni-planovani/uzemni-studie/US-Broumovsko_CISTOPIS_2020-02-29.pdf

ŠKOP, J., 2024. *Rozhovor se starostou Police nad Metují*. Police nad Metují, 13. 2. 2024

ŠTĚPÁNEK, V., KOPAČKA, L., ŠÍP, J., 2001. *Geografie cestovního ruchu*. 1. vyd. Praha: Karolinum. ISBN 80-246-0172-9.

TOURTELLOT, J., B., 2016. *The Geotourism Approach: an overview of implications and potential effects* [online]. [vid. 30. 1. 2024]. Dostupné z: <https://www.assoparti.it/media/1408/le-pagine-di-risposte-e-turismo-2.pdf>

UNESCO, 2023. *UNESCO Global Geoparks logo - guidelines and terms of use* [online]. [vid. 6. 2. 2024]. Dostupné z: <https://www.unesco.org/en/igpp/geoparks/logo>

UNESCO, 2024. *UNESCO Global Geoparks* [online]. [vid. 7. 2. 2024]. Dostupné z: <https://www.unesco.org/en/igpp/geoparks/about>

VANÍČEK, A., 2024. *E-mailová korespondence se starostou Žaclěře*. Trutnov, 13. 2. 2024

VODOCHODSKÝ, V., 2024. *Rozhovor se starostou Broumova*. Broumov, 12. 2. 2024.

VYSTOUPIL, J., ŠAUER, M., 2008. Geoparky – nový nástroj udržitelného rozvoje cestovního ruchu. *Životní prostředí* [online], roč. 42, č. 1, s. 39–43 [vid. 28. 1. 2024]. Dostupné z: http://publikacie.uke.sav.sk/sites/default/files/2008_1_039_043_vystoupil_0.pdf

ZAHRADNÍK, D., a kol., 2023. *Zpracování průzkumu návštěvnosti na vybraných lokalitách CHKO Broumovsko. Zpráva za období 1.1. 2022-31.12.2022* [online]. [vid. 25. 3. 2024]. Dostupné z: osobně zaslaný PDF soubor (bez možnosti jeho šíření).

ZÁKRAVSKÁ, L., 2024. *Rozhovor s projektovou manažerkou areálu Dolu Jana Švermy v Žaclěři*. Žaclěř, 7. 3. 2024

ZELENKA, J., a kol., 2014. *Metodiky národních geoparků* [online]. Chrudim: Vodní zdroje Chrudim. [vid. 28. 1. 2024]. ISBN 978-80-87883-10-5. Dostupné z: https://www.geoparkzh.cz/wp-content/uploads/sites/2/2018/05/metodiky_final.pdf

ZELENKA, J., PÁSKOVÁ, M., 2012. *Výkladový slovník cestovního ruchu*. 2. přeprac. a dopl. vyd. Praha: Linde Praha. ISBN 978-80-7201-880-2.

ZOUROS, N., MCKEEVER, P., 2009. European Geoparks Network and Geotourism. In: CARVALHO, C. N., RODRIGUES, J., *New challenges in geotourism* [online]. Idanha-a-Nova Municipality: Geopark Naturtejo da Meseta Meridional. [vid. 3. 2. 2024]. ISBN 978-972-8285-52-4. Dostupné z: <https://www.europeangeoparks.org/wp-content/uploads/2015/09/New-Challenges-with-Geotourism.pdf>

Seznam příloh

Příloha 1: Rozhovor s Ing. Stanislavem Staříkem, manažerem SDMB a ředitelem Národního geoparku Broumovsko	77
Příloha 2: Rozhovor s Ing. Petrem Kunou, krajinným ekologem a zástupcem vedoucí Správy CHKO Broumovsko	84
Příloha 3: Rozhovor s Mgr. Jiřím Škopem, starostou města Police nad Metují.....	89
Příloha 4: Rozhovor s Arnoldem Vodochodským, starostou města Broumov	92
Příloha 5: Rozhovor s Vladimírem Provazníkem, starostou obce Malé Svatoňovice	94
Příloha 6: Rozhovor s Bc. Lucií Zákrauskou, projektovou manažerkou areálu Dolu Jana Švermy v Žacléři	96
Příloha 7: E-mailová korespondence s žacléřským starostou Alešem Vaničkem	97

Přílohy

Příloha 1: Rozhovor s Ing. Stanislavem Staříkem, manažerem SDMB a ředitelem Národního geoparku Broumovsko (SS).

1. Jak geopark usiluje o popularizaci směrem k veřejnosti?

Geopark Broumovsko je teda zaměřenej na takovou tu popularizaci hlavně formou komentovanejch exkurzí a geovýletů. Takže každej geopark využívá toho, co má k dispozici. A my to máme zaměřený na ty exkurze, případně prohlídky a programy. I pro školy a zájmový skupiny. Z čehož potom samozřejmě vyplyne zase více méně nějaká tematická komentovaná exkurze, prohlídka.

2. Jak často se exkurze/prohlídky konají?

Ted' je to nastavený vlastně už od loňskýho roku. Každěj měsíc je jedna celodenní víkendová pro veřejnost. Potom v době prázdnin máme každej tejděn geologicky zaměřenou komentovanou prohlídku Adršpašských skal. Buď je to přímo s geologem, jako semnou, nebo s domluveným geoprůvodcem. No a pak jsou to případně tematický programy pro školy a zájmový skupiny, a tam zase je to víceméně na klíč. Takže příklad: přírodovědná skupina ze Dvora Králové nad Labem chtěla přednášku a následně komentovanou exkurzi na téma geomorfologie Broumovska.

3. Kolik osob se přibližně zúčastní?

Na víkendových akcích, který jsou každý měsíc, když to zprůměrujem, tak plus mínus mezi patnácti a dvaceti. V podstatě stejný množství ty komentovaný prohlídky Adršpašských skal s geoprůvodcem. Jak jsem se zmínil, během prázdnin jsou pravidelně, každej čtvrtek odpoledne od 16:00 hodin. Samozřejmě to je i na objednávku v jinejch termínech. Mimo prázdniny i ty školní skupiny si to mohou objednat kdykoliv.

4. Školy a zájmové skupiny mají tedy možnost vybrat si čas konání na základě svých potřeb?

Přesně tak. V těch výukovejch programech spolupracujeme s Maiwaldovou akademií vzdělávacího a kulturního centra Broumov, kde vlastně ty kolegyně připravujou vyloženě ty výukové programy pro školy. Od mateřskejch škol až po střední. A ve spolupráci s nima nabízíme defacto čtyři výukový programy. Jeden se nazývá Pískovec a člověk a je to zaměřený vlastně na těžbu i využití pískovce na Broumovsku. Potom je program Geo geo geopark, ten vysvětluje význam, funkci a atraktivitu geoparku. Potom je tam program zaměřený na vodu, protože je to jako jedno z klíčových témat Broumovska. Hlavně teda konkrétně polské křídové pánve. A pak máme takovej univerzální program jak pro školy, tak pro zájemce z řad veřejnosti, a to je Život skrytý v kamenech. To je zaměřeno na geologickou historii Broumovska a paleontologii.

5. Mají zájemci o exkurzi/prohlídku možnost vybrat si jakoukoliv lokalitu na Broumovsku?

Je to o dohodě. Konkrétní případ: třídní exkurze z Vysoké školy báňské, tak jsme se s tím vedoucím domluvili, jaká témata by je zajímali. Podle toho já navrhuju vhodnou lokalitu a trasu. Případně se to váže, když ten školní výjezd má dohodnutý ubytování, aby to nebylo organizačně náročný, tak aby to bylo v blízkosti jejich ubytování. Tak to mám zrovna objednávku na týdenní pobyt, že budou v Bučnici v autokempu. Od pondělka do pátku chtějí geoturistický vycházky komentovaný do nějakých patnácti kilometrů. Je to tematicky odlišený. Jedna je zaměřená na vodu, jedna na pískovce a jedna dokonce na Jestřebí hory. Využívají

toho hlavně školy a zájmové skupiny. Například dvakrát po sobě jsme tu měli geoklub z Plzně. Potom pravidelnou spolupráci mám s laboratorí DATEL pro talentované děti. Většinou jsou to děti z Litoměřicka, ze severu Čech. Je to výsledek marketingových aktivit ze čtyřletého projektu, kdy bylo cejtít, že až po těch letech urputného snažení, ten zájem začíná sám. Lidé mají zájem a zasílají poptávky.

6. Jsou všechny geologické lokality, které propagujete na webových stránkách, součástí turisticky značených tras?

Ne, neleží všechny na turistických cestách. Ty geoturistické trasy, který doporučujeme a jsou tematicky zaměřené, tak samozřejmě se využívá značených cest, protože v přírodních rezervacích by se nemělo chodit mimo značené trasy. Aby ta geoturistická trasa měla nějakou vazbu, tak jsou samozřejmě i úseky, který nejsou součástí turisticky značených cest. V tom budování tras se v terénu objevují komplikace, že třeba Broumovsko je hodně farmářská oblast. Ty pozemky jsou hodně ohrazený ohradníky. A průchodnost krajiny se pak snižuje. Je to téma, který je tam řešený, takže dřív byly i nějaký konflikty. Zaběhlý trasy přebíhaly přes pastviny a byly problémy. Je to téma nějaký rok zpátky, co se tam tahle problematika řešila. Takový ty nejhžavější případy se nějakým způsobem vysvětlily a vyřešily. Zrovna teď přemýšlím konkrétně o nové tematické trase a zjišťuju, že nejsem schopnej ty všechny geologický lokality, který bych chtěl zahrnut, průběžně propojit. Buď tam cesty nevedou, nebo jsou tam přehrazený komunikace. I na takový komplikace se tam naráží.

7. Naučné stezky, které máte zmíněné na webových stránkách jsou vytvořené geoparkem?

Naučný stezky vybudovaný přímo geoparkem od jeho vzniku nejsou žádný. Využíváme ty, který tam už existuju. Taková nejzajímavější a nejvíc navštěvovaná je Naučná stezka Rožmitál u Broumova. Potom Naučná stezka Teplickýma skalama.

8. Nacházejí se tam informační tabule?

Jo, ty tam jsou. Využívají se ještě venkovní geologický expozice, ze kterých taková nejrozsáhlejší je Vnitrosudetská pánev Vižňov. Potom je geologická expozice u Základní školy Žacléř. Byla velmi pěkná venkovní expozice v Polici nad Metují, ale tam si potřeboval někdo před dvěma lety vyřešit svoje mindráky, takže to prostě totálně zničil.

9. Tyto expozice jsou vytvořeny geoparkem?

Ty už existovaly. Nebo ten geokoutek v Polici byl budovenej v době, kdy se začala rozvíjet myšlenka budování Geoparku Broumovsko. Původně geopark, myšlenka založení, vznikla v roce 2011. Pak b roce 2013 byly rozjety první aktivity v rámci prvního projektu. Takže to bylo vyznačených a popsanejch prvních 40 geotopů, a s tím vznikla brožura a webový stránky. Potom vlastně v roce 2018 byl geopark certifikovanej. Dostal certifikát Ministerstva životního prostředí, národní geopark, jako 9. v pořadí v rámci Sítě českých geoparků.

10. Jak se geopark angažuje v popularizaci historických a kulturních památek v rámci cestovnímu ruchu?

Ty památky, který tam jsou, jsou úzce vázaný s geologií, protože všechny stavby tam byly postaveny z těch místních materiálů, takže především z pískovce. To se samozřejmě dá využívat v té geoparkové interpretaci bohatství, vlastně geologickýho i architektonickýho, který se tam nachází. A dobře se tam tímto způsobem vysvětluje ten rozvoj celkové té krajiny, kde ta geologická stavba a ty geologický materiály, který se tam vyskytujú, tak přímo vlastně ovlivnili to, co se tam začalo budovat: kostely, statky broumovskýho typu.

11. Tvoříte nějaký projekt nebo pořádáte akci v rámci popularizace historických a kulturních památek Broumovska?

Zatím je to zaměřeno na tu přírodu. Ale třeba ty trasy geoparkovejch akcí, těch komentované prohlídek a výletů, tak dost často ta kombinace a trasa vlastně přibližuje, jak ty přírodní zajímavosti, tak ty stavby, kolem kterých procházíme.

12. Jak se geopark podílí na rozvoji turistické infrastruktury?

Zatím jsme nic takovýho nebudovali, protože to je hodně široký téma fungování geoparku. Samo se to neudělá a lidi potřebujou být nějak zaplacený. V tomhle zatím ten systém geoparku trochu pokulhává. Geoparky svojí činností velmi podporují turistiku, cestovní ruch, školství i rozvoj celkově. Plus k tomu nějaká ta ochrana přírodních památek, ale zatím v podstatě žádný z resortů, pod který ty záležitosti spadají, se nemá k přímé podpoře fungování geoparku. Vlastně z tohoto důvodu Geopark Broumovsko využívá jen programů dotačních, zaměřených na marketing, a v podstatě jen na zviditelní vůbec existence a toho, co nabízí. Takže rozvoj geoturistiky, vzdělávání. Jelikož Geopark Broumovsko je mladej geopark, tak v podstatě k tomu budování vlastních stezek a nějaké té infrastruktury, tak k tomu se teď teprve dostáváme ve spolupráci s jednotlivěma obcema, správou CHKO, vlastníkama pozemků a podobně.

13. Existují překážky, se kterými se geopark potýká?

Finance to je základ. S tím bojujou všechny geoparky v Čechách. Některý víc, některý míň. Mají memoranda s krajskýma úřadama, takže takový nějaký drobný peníze mají geoparky možnost získat. V našem případě to nepokryje mzdu jednoho člověka ani na půl roku. S tím, co se nabízí v geoparku, co by se dalo dělat, bych byl možnej zaměstnat docela intenzivně další 3 až 4 lidi. Ale nejsou na to peníze.

14. V současné době jste součástí geoparku pouze vy?

Ano. Je to daný tím, že vlastně geopark je provozovanéj destinační společností, což je neobvyklej model v Čechách.

15. Jak byste to hodnotil?

Má to pozitiva a negativa.

16. Jaká to jsou pozitiva a negativa?

Pozitiva to má v tom, že je tam jednotnost a soulad nějakých záměrů geoparku a destinační společnosti, takže vlastně ty aktivity se doplňují. Na rozdíl třeba od Geoparku Český ráj, kde geopark a destinační společnost jsou defacto konkurenti a moc si nerozumí. V podstatě dost často oba vymýšlí stejnou aktivitu a plynou z toho nedorozumění. Negativa můžou být vázány na ten systém financování, že vlastně v jinejch regionech je to jednodušší na vysvětlení při žádostech na tu finanční podporu od krajských úřadů. Vlastně ty dvě instituce žádají jako dva samostatný subjekty. A my, když to máme dva v jednom, tak se to tváří, jakože ta instituce dostala podporu a nebere se v potaz to, že jsou to dva subjekty. Geopark je produktem destinačky, když se to tak vezme. Z tohoto pohledu to má snazší Český ráj, protože se rozkládá na území třech krajů a má podporu od všech třech. Příspěvek je několikanásobně vyšší než u nás.

17. Lze pro geopark získat nějakým způsobem více financí?

Ve většině případů se to honí přes různé projekty. Geoparky, který jsou při hranicích s Polskem a Německem, tak využívají INTERACT. Dost jsou využívány visegrádský možnosti, protože tam se jedná o menší projekty, ale zase ten proces je nejjednodušší. Třeba v rámci INTERECTU musí být návrhy detailně zpracovaný. Pak jsou celkem přísný podmínky pro dokládání realizace. U těch menších visegrádských projektů jsou v podstatě jednoduchý

žádosti a nezabere tolik toho času to úřadování. Ty zkušenější geoparky využívají evropský a norský fondy, ale zase třeba u Železných hor byl geopark založen soukromou společností. Ta organizace je taková, že vlastně pracovníci, kteří mají na starost aktivitu geoparku, tak jsou zaměstnanci soukromé společnosti Vodní zdroje Chrudim. A u většiny geoparků je problém, že nemají na mzdy zaměstnanců a Železných hor to tím mají vyřešený.

18. Jaké má geopark sponzory?

Máme sponzory destinačky a částečně je tímhle způsobem geopark podporovanej i místníma subjektama. I kdyby vlastně sme to směřovali tak, že by byl nějakej sponzor, co by chtěl podporovat geopark, tak to musí jít přes smlouvu s destinační společností. V tomhle pohledu je to pozitivum.

19. Byl již od počátku geopark produktem destinační společnosti?

Bývalá starostka Broumova, paní Ručková, byla u zrodu geoparku a destinačka ještě nebyla. Takže tam vlastně byla zaangažovaná MAS. Pak vlastně po založení byly roky takové stagnace, i při tom prvním projektu, protože v podstatě nebyl nikdo, kdo by se hodil na funkci požadovanýho geologa a celkově manažera geoparku. To se podařilo až v roce 2017. Aktivity se rozjely až od roku 2017 díky čtyřletému česko-polskému projektu, kde polovina byla zaměřena na rozvoj geoturistiky v regionu Středních Sudet. Tam, že to bylo zaměřeno na marketingové aktivity, tak se podařilo pravděpodobně dostat do širšího podvědomí.

20. Jakými způsoby šíříte povědomí o geoparku?

Webové stránky, to jsou základ, na kterým to stavíme tím, že nejsou terénně vyznačený ty naučný stezky, tak se využívají ty webovky hodně jako takovej komplexní informační kanál. Takže tam jsou všechny ty geotopy, kterých je teď kolem osmdesáti. Zahrnutý jsou i historický technický památky, třeba Měděnej důl Bohumír nebo Hornickéj skanzen Žacléř. Na těch webovkách jsou samozřejmě zprávy, jednak aktuality na téma geologie, přírodní prostředí a ekologie, tak se tam snažím informovat o akcích, který už proběhly, včetně fotodokumentace. A samozřejmě kalendář akcí. Ta destinačka vlastně spravuje tři weby. Jeden je broumovsko.cz, pak geopark.cz a bikeresort.broumovsko.cz. Ty jsou vzájemně propojený. Takže tím vlastně rozšiřujeme ten záběr, že to, co se hodí, tak se zobrazuje na jednotlivých vybraných webovkách. V podstatě ta cykloturistika je propojena s geoparkem, tím, že tam máme tipy na trasy, které jsou zaměřeny geologicky.

21. Vydáváte jako geopark nějaké publikace?

Několik let je víceméně téměř v každém čísle Broumovských novin minimálně jeden článek na nějakou tematiku geoparku, takže je to podle toho, co se hodí, jaký je období. Zaměřený jsou tam tipy na geovýlety a na informace o tom, co se děje v síti národních geoparků. Potom popularizační články na témata těch geologických fenoménů na Broumovsku. Články, který jsou publikovatelný v novinách regionálních i celonárodních, tak tam jsou odkazy buď na tu nějakou konkrétní památku nebo celkově na stránky geoparku. A máme i brožurky.

22. Využíváte k propagaci billboardy a plakáty?

Máme na pár místech bannery 1x2 m. Jsou na přístupových komunikacích u Teplíc nad Metují a před Policí ve směru od Náchoda.

23. Má geopark vytvořené sociální sítě?

Pro geopark využíváme facebookový a instagramovaný účet Broumovsko, které jsou spravované destinačkou. Po certifikaci geoparku jsme zamýšleli, jestli i geoparku založit ty účty, ale došli jsme k tomu, že to je nesmysl, protože ty zaběhlý broumovský účty byly rozjetý a logicky to bylo výhodnější. Jednou za dva týdny se přidává něco geoparkovýho.

24. Jak geopark podporuje vědu a výzkum?

Probíhá u nás vulkanologický výzkum. Ohledně výzkumu nějakýho regionálního společně s CHKO. Děláme vulkanologii a paleontologii. Jinak s ČGS, to se mi sice s nima trošku přetrhla nit, ale dřív v rámci přípravy certifikace, tak to bylo intenzivnější, že jsem vlastně s nima spolupracoval na evidenci a dokumentaci těch významných lokalit, na které má ČGS vytvořené databáze. Tenkrát jejich data nebyly nejpřesnější, co se týká lokalizace, rozsahu těch památek. Takže to jsem s nima tam dělal. Někaké lokality jsme tam ještě doplnili. Pak mi na to nějak přestal zbývat čas. Měl jsem i vlastní přístup do jejich databáze, abych mohl dělat sám editace, teď bohužel jsem to dlouho nedělal.

25. Spolupracoval geopark na výzkumu s vysokými školami?

S vysokou školou New Mexico Highlands University, tam jsem spolupracoval jako místní průvodce. To byl výzkum přes ČGS, kde kolega Rapprich dlouhodobě spolupracuje s tím Novým Mexikem v oblasti vulkanologie. Současně do toho je zapojena Wroclawská univerzita a Polská geologická služba. Jedná se o výzkum vulkanitů v oblasti našich Javořích hor a z polské strany je nazývají jako Suché hory. To započalo už před Covidem, ty první terénní práce. Pak to na dva roky uhaslo. A vloni to bylo obnoveno. Letos by měli zase přijet na nějaký terénní odběry. Takže je to výhodný. Jako místní znalec jsem jim pomáhal tím, že sem jim ukazoval nové výchozy těch daných hornin, které jsou objektem zájmu. Jelikož tenkrát když tady byly s panem profesorem skupinky geologů a skupinka fotodokumentaristů z fakulty fotodokumentaristiky, tak ty jejich výzkumy hned dokumentovaly a dělaly z toho fotodokument, tak za mé průvodcovské služby se mi skupiny odměnily tím, že mi udělaly takovej krátkej videospot na geopark a pískovcový skalní města.

26. Jak vnímáte postoj obcí ke geoparku?

Co je Broumovsko to je jasný, co je Policko to je jasný. Což už bylo takový problémový, že Police se nepovažuje za Broumovsko, protože to už je Policko a je to jinej kraj. A jdeme ještě dál a narazíme na Jestřebí hory. Tam v prvopočátku vymezení geoparku bylo nějaký nedorozumění a nepochopení, ale řekněme, že v dnešní době si většina tamních zvykla. Je to o jednotlivých lidech, kdo se celkově zajímá o obec a okolí. Ten, kdo si udělá čas mezi svýma povinnostma a občas se projde po území obce, tak prostě je to ideální přístup, a je radost s takovým člověkem spolupracovat. Pokud nějaká instituce systematicky nějaký památky na území jejich obce popularizuje a prezentuje lidem zajímavou formou, tak je to pro ně jen dobře.

27. Jak vnímá geopark město Žacléř?

Žacléř má úzkou geologickou spojitost s Broumovskem, a to si nikdo neuvědomuje. Je to každému jedno. Je to prostě přes tři kopce daleko a neberou to, že by se tam měl používat název Broumovsko. Aby to logicky zapadalo v rámci Vnitrosudetské pánve, která jde na českém území od Žaclěře po Hronov.

28. Můžete zmínit nějakou obec, se kterou se geoparku dobře spolupracuje?

Problematikou je výměna starostů a zastupitelů v krátkém období. Teď je dobrá spolupráce s Adršpachem, prozatím s technickými službama. Je snaha nějakým reprezentativním způsobem využít zámek v Adršpachu, kde sice jsou nějaký muzejní expozice, ale je to takový z předminulýho století. Přitom tam máme rozjednaný, že by byl zájem o geologicky zaměřenou expozici. Visí to ve vzduchu a jde i o to, že defacto je požadováno v rámci Síť českých geoparků, aby geopark měl svoje návštěvnický centrum, ve stylu dům přírody nebo něco takovýho. A to někdy před pěti lety bylo téma, že se jednalo o vybudování domu přírody přímo v Adršpachu, ale z jakéhosi důvodu z toho sešlo. A tam jde o to, že dům přírody je

budován AOPK. Takže to je ochránářská záležitost. V mnoha regionech právě vybudovaného domu přírody využívají i geoparky, pokud se to kryje. Nebo v případě existence geoparku rozhodlo AOPK o vybudování v tom místě, a geopark má možnost se do toho zakomponovat. Jelikož před pěti lety byl dům přírody odložen úplně nebo dočasně, tak my v podstatě žádné takové návštěvnické centrum, kde by se dala vybudovat stálá expozice Geoparku Broumovsko, zatím nemáme. Původně byla spekulace o tom, že je Adršpach přeplněnej, aby to nelákalo ještě víc návštěvníků, a nakonec se to ukázalo jako úplně zcestnej pohled. Naopak domy přírody mají v té své expozici poukazovat na požadavky lidí v rezervaci, v té přírodě, takže jsem to i sám viděl na Šumavě, že je to pěknou názornou formou ukázaný, jak se chovat, než člověk vstoupí do té přírody.

29. Jak probíhá spolupráce s CHKO Broumovsko?

Jelikož jsme zatím svýma aktivitama nezačali nijak zasahovat do přírody, tak jsme zatím v přátelských vztazích, především se zástupcem paní vedoucí, panem Kunou, který má právě na starost oblast geologie. Tak s ním si myslím, že si rozumíme. Společně jsme dělali i nějaký akce, jak už popularizační, tak výzkum. Takže třeba při výkopových pracích v Polici nad Metují a jeho blízkém okolí jsme zajišťovali hmotnou i fotografickou dokumentaci. Sbírali jsme tam zkameněliny a ty vzorky, který jsou některý špičkový, máme připravený pro vytvoření nějaké geologické expozice. Otázka k tomu domu přírody je, že mají práce nad hlavu a není tam nikdo, kdo by se o takovou věc organizačně postaral. Já předpokládám, že kdybychom se pustili do budování nějakých těch novejších naučnejch stezek, tak potom bychom tam na nějaké komplikace mohli narazit. Ty terénní aktivity ve formě exkurzí jsou zatím naprosto přehlednutelné a neprojevují žádné dopady, i když jsou organizované v oblastech, do kterých se CHKO, pokud možno neoficiálně, snaží omezovat turisty. V rámci území CHKO jsou vydělený místa. Adršpašsko-teplický skály, kam se to povolilo. Prostě počítá se s tím využitím turistikou. Jelikož je CHKO a AOPK přikryto MŽP, z jakýchsi historických setrvačností se stará o ochranu živé přírody, takže zvířat a rostlin. Dlouhou dobu nebyla neživá příroda považována za přírodu, tak z určité setrvačnosti to takto probíhá na správách CHKO doposud. V rámci teda ochrany zvířat, konkrétně velkých šelem jsou na území CHKO Broumovsko vyděleny tři migrační koridory velkých šelem, a to jsou zalesněnej pruh na severu Javořích hor, pak v prostředku ten pruh polické křídové pánve a na jihu zalesněnej pruh Jestřebích hor. To jsou zrovna místa s dostatečnou koncentrací zajímavých geologických lokalit. V těchto místech tvořit nové naučné stezky bychom asi narazili. Tyhle jednotlivý komentovaný prohlídky zatím nikomu nevdají. Něco masivně dělat, tak bychom asi moc nepochodili. Celkově si na mě stěžují pouze starostové a farmáři.

30. Jak probíhá spolupráce například s Hornickým skanzenem v Žacléři?

Spolupracujeme tak, že jsem teď byl s panem ředitelem Dolu Švarna, kteří jsou provozovatelé. Tak s ním jsem řešil smlouvu na vlastně participaci Karty hosta Broumovsko. Doplňujeme Skanzen Žacléř do místa jako zajímavost, na které vlastníci karty dostávají sníženou cenu na vstupné.

31. Karta hosta Broumovsko je produktem geoparku?

To je práce destinačky.

32. Jak se geopark podílí na udržitelném cestovním ruchu v oblasti?

V rámci destinačky je účelem propagovat Broumovsko a jeho atraktivitu v mimosezonách, aby se to roztáhlo. Cílem destinačky je zajistit kvalitní celoroční destinaci, aby hoteliéři a ubytovatelé nemuseli zavírat, protože se neuzíví. Prostě nabídnout turistům i mimo sezonu atraktivitu, aby sem začali jezdit celoročně a starousedlíci neodcházeli. Aby vznikly pracovní místa, který je užíví po celej rok. V tomhle směru se snaží i geopark. Cílem je psát články, který

lákají do geoparku na vybraný geologický zajímavosti v mimosezoně. V zimě je tu plno míst s ledovejma zajímavostma, třeba ledopády. Vypichuju tyhle zajímavosti, co můžou lidi vidět. V mimosezoně od podzima do jara je to období vhodnější pro mnohý lokality, který jsou jinak uschovaný v lese. V tomhle ohledu je geopark zapojen do regulace té návštěvnosti. Třeba Adršpašsko-teplické skály jsou největší atraktivitou geoparku a já sem je nikde nepropagoval v rámci geoparku. Takže prostě na webovkách jsou zařazený mezi ostatní geologický lokality, který tvoří třeba desetimetrová skalka, takže je to tam vedle sebe.

33. Jak hodnotíte relativně nový rezervační systém pro vstup do Adršpašských skal?

Rezervační systém hodnotím pozitivně. Jsou tam ty křivky, jak několikrát za rok tam byly špice až kdo ví kam, tak teď je to zahlazený, ta křivka návštěvnosti.

34. Podílel se geopark na vzniku rezervačního systému?

To byla destinačka. Marketingově to bylo jedno z druhým. Přímo jako geopark ne.

35. Probíhaly nějaké konzultace/schůze o overturismu v Adršpachu?

Na to bylo hodně sezení. Jak má všechno svůj význam a všechno se mění v rámci těch subjektů v regionu, tak před rezervačním systémem bylo to období katastrofický. Členové destinačky pomáhali směřovat zácpy polských výletníků a rozdávali se letáčky, jeďte tudy a jinudy. To bylo období, kdy obec Adršpach a její zastupitelé neměli moc vůli to řešit. Bylo cejtít, že si nebudou odhánět platící návštěvníky. To bylo cejtít, i když to nebylo vyřčeno. Tenkrát o rezervačním systému, kterej by to reguloval a omezoval ten příjezd, nechtěli slyšet. Až pak se změnou v technicejch službách i obci začali vidět, co se tam reálně děje. Dal se dohromady návrh toho systému. Před těma čtyřma lety se to spustilo a ten efekt je jasnej. A samozřejmě, že tuhle tu věc podporovala i destinačka, tak samozřejmě se vytvořila tahle současná dobře fungující spolupráce.

36. S jakou aktivitou/projektem geoparku jste doposud nejvíce spokojen?

Z pohledu podle toho, co máme v nabídce, jsou to ty komentovaný exkurze. To je ten klíčový produkt s webovými stránkami, které jsou velice pozitivně hodnocený, jak institucema a jinýma geoparkama. Ten překlad odborné geologie do klasické češtiny se mi při tom daří. Lidi to hodnotí a oceňují. A proto mám v podstatě velkou skupinu trvalých zájemců o ty komentovaný exkurze. Šíří se i zvěsti o Broumovsku mezi těma školama, který se začínají ozývat samy. Asi máme někde dobrý reference. Defacto ten cyklus těch prohlídek a geoexkurzí, tak to asi. A ty publikace, to dává hodně.

37. Jaký máte nejbližší cíl, který chcete jako geopark naplnit?

Chceme najít vhodnou lokalitu na vybudování stálé expozice geoparku. Takže prostě nějaký to návštěvnícký centrum. Naskýtají se možnosti v Adršpachu v zámku. Samozřejmě ideální si myslím, že by to bylo v Broumově, tam ale není kde. Nejsou na to peníze, není žádný investor, kterej by do toho vstoupil. Ideální by byl projekt stavby domu přírody, což by zainvestovalo AOPK, a geopark by se tam k tomu připojil. Je to asi nejideálnější varianta, protože sám geopark, ve smyslu destinační společnost, pro stavbu nesežene žádný projekt a investora. Jak pro rekonstrukci, tak pro vybudování expozice geoparku jako samostatně.

1. Jak byste popsal cestovní ruch na Broumovsku?

Broumovsko je považovaný za relativně chudší region, ale významný z hlediska turistické návštěvnosti. Asi se podle těch informací, které se k nám dostávají, dá říct, že převažuje nějaká turistika jednodenní, protože ta návštěvnost je největší v Adršpašsko-teplických skalách, a tam převažuje ta jednodenní turistika. Oni mají teďka hotové nějaké průzkumy té návštěvnosti a myslím, že převažují ti jednodenní návštěvníci. Ta návštěvnost je největší v oblasti pískovcových skalních měst a loni dosáhla v Adršpašsko-teplických skalách přes šest set tisíc. A to jsou jenom ti registrovaní, co šli přes pokladnu. Ta skutečná návštěvnost bude ještě o něco větší. Ale jinak je tady i velká část lidí, kteří navštěvují to území mimo ty hotspots. To znamená v těch méně navštěvovaných lokalitách, převážně tedy s pískovcovými skalami. To jsou Broumovské stěny, Ostaš, Kočičí skály, Křížová cesta, Křížový vrch a Borek. Nemalá část lidí chodí taky na Jestřebí hory a na Javoří hory. Tam je ta návštěvnost, zejména na těch Javořích horách, o dost menší. Za poslední roky přichází ta návštěvnost z Polska. Takže to jsou ty výletníci a turisté. Je to oblast, která je dlouhodobě využívána i chatari a chalupáři. Jsou to chatové osady do dvaceti chat a není jich tu mnoho. Tím, že se tady na tom venkově zachovala taková lidová architektura, roubenky nebo na Broumovsku zděné chalupy, klasicistní statky, tak tyhle objekty už od osmdesátých let začali zakupovat lidé z měst a mají tady své chalupy, které využívají k soukromé rekreaci. Převažuje u nás pořád ta sezona duben až říjen, nebo spíš květen až září. Zimní sezona, podobná jako je v Krkonoších, tak to tady není.

2. Jak byste zhodnotil a popsal aktivitu Geoparku Broumovsko?

Primární aktivitou bylo vůbec vypracování všech odborných podkladů a jednání za tím účelem, aby ten geopark vzniknul. Tím dostalo to území punc určité významnosti a značku z hlediska té geoturistiky. A je takhle propagováno destinační společností a těma organizacema, který se tu zabývají cestovním ruchem. Z našeho pohledu ty aktivity byly primárně namířeny na zviditelnění geologických a geomorfologických hodnot Broumovska. Vytvořili webový stránky, brožurky a propagační materiály tohoto typu. Provedli i to, že na zajímavých lokalitách terénních, který se nám po společném jednání nejevily jako ohrožený v případě další propagace, tak tam umístili malý tabulky s QR kódy, kde si ty návštěvníci mohli ten QR kód vyfotit, a z mobilu se dozvěděli hodně informací o geologických zajímavostech té konkrétní lokality. Takových lokalit byly řádově desítky. Využili k tomu podklad, který měla správa CHKO zpracovaný. Bylo to součástí Plánu péče, kde my takové významné lokality v území, nejenom geologicky významné, ale celkově přírodovědně významné, máme zaregistrovány jako takzvané evidované lokality. My je dáváme i jako zvláštní podklad do územních plánů a jsou to takové lokality, kde jsou soustředěny hodnoty přírody. Nebo to byly čistě geologicky zajímavé lokality nebo se to snoubí, že tam je oboje. Mohou to být paleontologické, mineralogické lokality, místa významné stratigrafie, kde na sebe nasedají různé typické vrstvy. Nebo to jsou staré lomy, které se vůbec nevyužívají, nebo se využívají jinak, technicky. Tohle použili a vytvořili webové stránky, na které se odkazuje ten QR kód v tom terénu.

3. Zmíněné QR kódy se v terénu stále nachází?

Já si osobně myslím, že tam pořád jsou. Je možné, že někde byly třeba nějakým způsobem zničeny, ale myslím si, že to tam pořád je.

Pan Stařík dělá vycházky, kdy provází zájemce o geologii a přírodu a má několik cílových vycházek. Jednak do těch nejnámějších lokalit, ale právě i do lokalit, které si spíš vychutná

už někdo, kdo se o geologii už zajímá víc. Vodí lidi i do takových těch míst, kam turisté běžně nejezdí, takže třeba na Jestřebí hory.

4. Ovlivňuje geopark rozvoj cestovního ruchu v oblasti?

Nejsem schopný to posoudit. Já si myslím, že do určité míry ano, ale ve srovnání s jinými vlivy je to zanedbatelné. Ty jiné vlivy jsou třeba... Byl Covid, lidé nikam nemohli a chodili do přírody, chodili do míst, kam jindy lidé nechodí. Dělalí často činnosti, který my neradi vidíme. Obecně hodně ty věci souvisej s úplně jinejma věcmi, než s tím, že tady je nějaký geopark, a že je to území nějak propagováno. Obecně už tak má dlouhodobě značku CHKO a teďka nově geoparku, ale pořád si myslím, co nejvíc táhne, se odvíjí od toho, jak jsou na tom lidé ekonomicky. A co bych řekl, že u lidí narůstá pobytů v přírodě a vyhledávají krásná místa. A hodně si myslím, že v tomhle tom dělá to, že lidé mohou sdílet na sociálních sítích svoje zážitky a to, že skály a skalní města jsou mimořádně atraktivní esteticky. Nejsou obvyklý v naší krajině tady střední Evropy, takže tu krásu si lidé pamatují. Druhá věc je, že komerční okruhy, ty správci těch okruhů v Adršpašských a Teplických skalách sami o sobě vyvíjejí dlouhodobě marketingové aktivity, které do detailu neznám, ale dlouhodobě se propagovali v Polsku. Nárůst návštěvníků z Polska, zejména v Adršpachu, je zcela mimořádný. Ještě před pětadvaceti lety tady bylo návštěvníků z Polska málo. Po vstupu do Schengenu se návštěvnost výrazně zvýšila. Dneska je to žádaná klientela, a přestože to jsou řekněme obchodníci a vyjednávají o ceně, je to dnes klientela, která živí tady region. To je způsobeno tím, že se v Polsku zlepšila ekonomická situace za posledních pětadvacet let. A to my vůbec neovlivníme tím, jestli tady je nebo není geopark. Nebo jestli to má značku CHKO nebo nemá. To vzniká nezávisle na těchto aktivitách. Ale může tu návštěvnost výrazně ovlivnit marketingová aktivita provozovatelů, těch nejvýznamnějších prohlídkových okruhů. A to je teda z hlediska ochrany přírody někdy až jako bohužel. Přes padesát procent návštěvníků Adršpašských skal tvoří návštěvníci z Polska. A myslím, že to nejsou lidé, kteří by se primárně dozvěděli o tom území z webových stránek geoparku, ale dozvídají se o tom jinak. Oni tyhle lokality propagují i velký hráči na trhu s turistikou, což je CzechTourism a organizace v oblasti cestovního ruchu. Já o tom přehled moc nemám, ale je mi jasný, že tady je spousta cestovek, co nabízí Adršpach jako poznávací zájezd pro lidi, kteří jsou třeba ubytovaní v lázeňských městech tady v polském příhraničí. A jak se nabízí výlet do zoo, tak se nabízí výlet do Adršpachu. Tyhle věci jdou úplně mimo nás. Co teda si myslím, že ten geopark přispěl, tak je cílená návštěvnost těch geologicky zajímavých lokalit, které nejsou turisticky primárně tolik atraktivní. Ta návštěvnost tam není nijak vysoká, ale je tam ta aktivita geoparku určitě znát. To tam určitě nějaký ten vliv mít může. Stejně tak propagace nějakých těch geologických lokalit na tom webu plus ty QR kódy a ty tabulky. To jsou ale lokality, kde se ta roční návštěvnost může pohybovat v řádu možná stovek lidí. Maximálně prvních tisíců. To jsou o dva řády méně než nejnavštěvovanější místa. V podstatě my jsme s tím obeznámeni a není zatím žádný konflikt. Že to jsou prostě místa, kde i když přijde o pět set lidí ročně víc, tak se v podstatě nic neděje.

5. Jaký máte názor na vybudování domu přírody, kde by geopark mohl mít vlastní expozici? Myslíte, že je to reálná představa?

Nedá se to vyloučit, ale ta pravděpodobnost je výrazně menší, než byla před těmi osmi, deseti lety, kdy se o tom intenzivně hovořilo. Pravdou je, že agentura má svoji strategii ohledně domů přírody a měla představu, že v každé chráněnce bude dům přírody. A zdá se, že v některých chráněnkách toto budou suplovat spíše informační body, které vybudují provozovatelé těch lokalit nebo obce. Takže teď se chystá nový informační bod v Teplicích nad Metují a vstup do Teplických skal. Je to menší, je to jinak koncipovaný než dům přírody, ale vlastně vznikne tady nový objekt na tom vstupu. To, co mělo vzniknout v Adršpachu, to bylo koncipováno jako nějaký celorepublikový koncept domu přírody a mělo to být svým způsobem velké.

Ale trochu si myslím, že nám nevyšlo to, že jsme nenalezli vhodného partnera, který by to byl ochoten realizovat. Bylo to hodně rozjednáno s Lesy ČR, ale ty se dostaly do poněkud nekomfortní situace, že budou platit něco, co samy příliš neovlivní. Změnily se tam podmínky. V současné době si myslím, že Lesy ČR nemají zájem vytvořit tady ve spolupráci s agenturou dům přírody. Snažili jsme se oslovit obec, ale zatím si myslím, že ani na té obci, i přes dobrou spolupráci, nejsou podmínky pro to, aby táhla takhle velký projekt. Je tam ještě jeden moment. Domy přírody ukazují, že jsou prvky návštěvnické infrastruktury, která je schopná sama o sobě generovat návštěvnost. V místě, který dneska silně trpí overturismem, a který samo může za určitých situací generovat a zvyšovat návštěvnost toho místa, který má už teď problémy s dopravou a parkováním, tak může být do jisté míry kontroverzní.

Ta myšlenka je dobrá, dům přírody stavět tam, kde jsou lidi. Lidi nějakým způsobem seznámit s hodnotami toho území, ale je teda trochu otázka, jestli zrovna v tom hotspotu a v tom místě, který je přetížený turistikou, a kde je dneska návštěvnost z osmdesáti procent polská klientela. Jestli je to teda pořád možný vzít tu původní koncepci. Myslím, že bychom museli upravit tu koncepci. Přizpůsobit stávající situaci nějak, třeba i tím, jak to bude provedeno jazykově nebo zvážit to, že by ten dům přírody mohl být i někde jinde. Ale zatím je to tak, že koncepce se nezměnila. Máme tam i jako získaný pozemek pro ten účel i územní plán. Pokud bychom měli dostatek prostředků, energie, lidí, mohli bychom v Adršpachu vybudovat takovýhle návštěvnický středisko nebo dům přírody. Ale v současné době, ve stávající situaci, tak jak je na tom agentura personálně zejména a rozpočtově, tak si myslím, že je to nereálný. Takže je to takovej uspanej záměr, kterej bude možná spát tak dlouho, že pak bude muset doznat koncepčních změn, protože se změní podmínky. Ale tohle teda je můj osobní názor. Neznám oficiální názor agentury.

6. Myslíte, že má geopark nějaké překážky při realizaci svých aktivit/projektů?

Já si myslím, že geopark naráží podobně jako my na kapacitní možnosti. To, jaký finanční prostředky získá a jak je personálně nastaven znamená, že vytváří nějaký balíček aktivit, a že ten balíček aktivit by mohl být třeba i širší, ale holt v rámci rozpočtu a personálních možností víc dělat nemůže. Takže možná, že by mohl nabídnout více vycházek a uměl by to zpropagovat. Počet lidí, který při těch procházkách provedou je ve vztahu, s kterým tam přijede jinak zanedbatelný. Prostor pro procházky tady je, nevím, do jaké míry by lidi zajímala jenom geologie. Já si myslím, že obecně je tohle trochu omezující, že ty geoparky jsou hodně nastaveny primárně na geologii, ale ti lidi mají rádi všeobecný výklad o přírodě. Třeba se zaměřením na geologii. Ale třeba rozhodně vítají, když to není jenom o geologii. Kdyby podobné aktivity mohla nabízet chráněnka, tak si myslím, že najdeme zájemce, a že jim budeme nabízet komplexní výklad o přírodě. Dříve jsme prováděli takovéto akce, ale museli jsme to snížit prakticky téměř na nulu, protože snížili počet lidí. Takže vidím, že jsou i nějaký kapacitní problémy jsou i na straně geoparku. Dalším balíčkem je úprava těch geologických lokalit. Jsou to místa, která často zarůstají náletovými křovinami nebo je tam nějaká vegetace, kterou bychom potřebovali pravidelně sekat, aby to bylo hezčí. Prostě by se dala ta místa upravit do esteticky hezčí polohy, podoby. Třeba zpřístupnit a nějakým způsobem udržovat pěšinky. A ty lokality by byly poté více navštěvované a staly by se pak zajímavější třeba pro návštěvníky.

7. Z pohledu ochrany přírody ve vztahu ke geoparku tedy nevidíte žádný problém?

Zatím je to tak, že ty aktivity, který vyvíjí geopark, ať už v tý rovině marketingu nebo toho průvodcování, tak jsou spíš vítány, protože jsou to aspoň nějaký odborný informace pro ty lidi. Tam kde se ty aktivity rozběhly tak si myslím, že to nevádí z hlediska ochrany přírody. Tím, že máme dobrý vzájemný vztahy a kontakty, že se předávají informace například o uhníždění vzácných druhů ptáků tomu panu Staříkovi, tak není problém. Takže on pak ví, že do některých lokalit nebude směřovat ty vycházky. Samozřejmě kdyby se tady objevilo deset

průvodců v rámci geoparku a ty aktivity se rozvinuly do intenzivnější činnosti, tak už bychom mohli dojít k nějakému problému, protože bychom si ty informace nestihli předávat. Ale tak jak to zatím probíhá, tak je to bez problému. Oni třeba vodí lidi do těch geologických lokalit mimo CHKO, do lokalit dolování černého uhlí. A jenom dobře, že to někdo odborně podá. Z našeho pohledu tam není žádný problém.

8. Spolupracuje geopark s CHKO na nějakém výzkumu? Popřípadě prováděl se nějaký společný výzkum v minulosti?

Já si myslím, že přímo s geoparkem ne. Já si myslím, že provádí vlastní výzkumnou aktivitu. Nebo hezkej výzkum, kterej vytvořil právě geopark, tak je taková publikace o horninách Broumovska. Zahrnuje to teda celý geopark. To si vlastně nechal pan Stařík zpracovat fotografickou dokumentaci hornin plus mikroskopický snímky. A to je věc, která tady nebyla, a to je i pro mě dobrý, že jsem se v tom dovdělal. To bych ale neřekl, že není přímo výzkum, to je taková činnost odborná, dokumentační a propagační. Výzkumy, které tady probíhají, dělají většinou pracovníci univerzit nebo Akademie věd ČR. S těmi my jsme v kontaktu. A ty výsledky si pak sdělujeme a předáváme i s geoparkem. Samostatný výzkum, že by si sehnali nějaký grant, tak pokud vím, tak zatím nebyl. Ani zatím nevím o tom, že by nějakou takovou ambici měli. Samozřejmě ty aktivity v oblasti výzkumu tady na Broumovsku, zejména v těch skalách, tak je tady velkej zájem o výzkum v oblasti neživé přírody. Ať už jde o geologii, geomorfologii, tektoniku. V podstatě, jak vznikly skály a skalní města, tak to si myslím, že je o to velký zájem. Jak z Akademie věd ČR z Ústavu struktury a mechaniky hornin, tak i jsou zde výzkumy zaměřené na seismiku. Velký zájem je z Polska v rámci geomorfologického výzkumu. I z Univerzity Karlovy. Základní výzkum tady provádějí zájmové organizace, zejména ČSS.

9. Myslíte, že je geopark schopen ovlivnit problém overturismu v Adršpachu?

Mohou to trochu usměrnit. Ale myslím, že nejsou hlavním hráčem, který to ovlivní. Hlavní hráči jsou někde úplně jinde a nevím, do jaké míry jsou ti velcí hráči schopni to ovlivnit. Ty věci souvisejí s tím růstem blahobytu, s tou celospolečenskou situací ve střední Evropě. S tím, jak se teď vybuduje dálnice, tak to může zase znamenat skokový nárůst v tom regionu. Geopark může možná působit spíš k tomu, že může vychovávat ty lidi. A ty lidi, když budou znát ty hodnoty, který jsou na první pohled skryté, tak si toho území mohou vážít víc a můžou si tu informaci potom sdělovat nějak mezi sebou. A i když neosloví všechny ten geopark, tak ty lidi si to nějak řeknou, že tady je něco vzácnýho a mělo by se to tady chránit. Není to jen naše hřiště, kam si jdeme zahrát a bezohledně si tady vylezeme, kde chceme.

10. Jak hodnotíte relativně nový rezervační systém pro vstup do Adršpašských skal?

My ten overturismus za správu CHKO a AOPK ČR řešíme dlouhodobě od stavby většího parkoviště. Někdy od roku 2000. Za tu dobu tam je prostě významný nárůst návštěvnosti a my za CHKO jsme iniciovali a dávali podněty provozovateli prohlídkového okruhu, aby zavedl rezervační systém, tak jako se to podařilo koncem devadesátých let v Punkevních jeskyních. A my jsme dlouhodobě naráželi na nepochopení, nebo později na připomínky technickýho rázu, že to je značně komplikované a nemožné. A myslím si, že geopark v tomhle zopakoval myšlenky, který tady byly dlouhodobě vlastně od CHKO. Ale myslím si, že v tom nějakou intenzivní aktivitu nevyvíjel. Že se to povedlo, bylo pod dlouhodobým tlakem CHKO.

11. Nepostrádá rezervační systém smysl, pokud návštěvníci mohou projít přes Vlčí roklí se vstupenkou z teplického okruhu? Kapacita adršpašské okruhu může být znovu překročena. Pouze se jedná o osoby, které přichází z jiného směru.

Je to logický. Přesně takhle přemýšleli i v Teplicích a pak i v Adršpachu. Samozřejmě lidi, který mají na starosti Teplický skály nám říkali, že si myslí, že velká část lidí, která se nedostane

do Adršpachu pak projde přes Teplice, že to je dobrý, že jim to přihrává zisk. Tak asi takhle, my dlouhodobě podporujeme to, aby Adršpašsko-teplický skály a ideálně všechny skály na Broumovsku, minimálně Adršpašsko-teplický skály, byly jedna destinace s jedním provozovatelem nebo s jedním systémem rezervace vstupu. Bohužel v Teplicích na to zatím neslyší a těžko je do toho nutit. To, jak jste říkala, to sem slyšel opakovaně, ale čísla mluví proti tomu. My máme Vlčí roklí umístěn sčítač návštěvníků, který nám udává i směr toho průchodu. V tomto ohledu je překvapující i pro nás, že převažuje počet průchodů z Adršpachu do Teplic, a ne z Teplic do Adršpachu. Spíš to vypadá, že tím že má Adršpach pětkrát větší návštěvnost než Teplice, tak taky prostě tam je ten větší rozptyl z toho místa.

1. Jak byste popsal cestovní ruch v Polici nad Metují?

V rámci sezóny je to samozřejmě velkej, velmi významnej hybatel ekonomiky v regionu i tady v našem městě, protože spousta podnikatelů je tady zaměřenejch na cestovní ruch. My na to máme nějaký atraktivitu, typu Muzeum Merkur, Muzeum Papírových modelů, plus samozřejmě ty atraktivitu přírodního charakteru, který jsou v okolí města. Ať už to jsou ty pískovcový města, terén vhodnej pro cykloturisty. Vnímáme ho jako pozitivně, jsme za něj rádi. Rádi podporujeme aktivity v tom cestovním ruchu, ať už je jejím nositelem kdokoliv. Sami se snažíme být aktivní a přinášet nějaký vylepšování.

2. Podílel/podíl se Geopark Broumovsko ve městě na nějakém projektu/aktivitě?

Jako úplně ve městě si teď nevybavuju. Jestli u nás konkrétně ve městě se něco plánuje ani nevím.

3. Existovala ve městě například geologická expozice vytvořená geoparkem?

Ne.

4. Víte o aktivitách geoparku v jiných oblastech Broumova?

Pro mě se to trochu stírají ty aktivity, protože my vždycky se dozvídáme o aktivitách geoparku na jednání správní rady destinační společnosti. A já pak úplně ne správně si zapamatuju, jestli jde o aktivitu geoparkovou nebo jde o aktivitu, která patří přímo destinačce. Ale vnímám, že probíhají nějaký komentovaný prohlídky na některých lokalitách. Třeba v Adršpachu. Víím, že byla v Lomu Rožmitál. Nějaké aktivity vnímám, vnímám osoby, který se okolo toho motaj, třeba pana Staříka.

5. Jako obec jste více v kontaktu s destinační společností, nežli s geoparkem?

My jako obec jsme v kontaktu přes destinačku a myslím si, že pokud geopark pak něco dělá, třeba nějaké aktivity sám, tak kontaktuje informační centrum spodem. Ta obec je ve zvláštním postavení vůči té aktivitě, vůči té platformě toho geoparku.

6. Myslíte, že má geopark nějaké překážky při realizaci svých aktivit/projektů?

Na jednu stranu je to velká myšlenka a velká záležitost, když to člověk porovná s těmi geoparky ve světě. Na druhou stranu tady to má na starosti jeden člověk, takže co ten jeden člověk může stihnout za aktivity, aby to propagoval to území, aby i ty místní lidi vnímali, že to je něco, co jim právě přivází i turisty a vnímali to pozitivně. Dlouhou dobu tady panovala obava, hlavně na úrovni malých obcí, že ten geopark bude další platforma na úrovni správy CHKO, že to bude nějaký negativum, který jim bude komplikovat život. Což se už tehdy když se to zakládalo, tak tehdy ještě paní Ručková jim říkala, že samozřejmě že ne, že to má úplně jiný zacílení. Což v té praxi se to potvrzuje, že jde spíš o propagaci těch témat souvisejících s tou geologickou stavbou toho území. Ale myslím, že obecně běžná veřejnost o tom třeba moc neví, že tady něco je, že tady nějaký aktivity probíhají. A je to spíš pro takový ty lidi, co se o to téma zajímají.

7. Myslíte, že by se tedy měla zlepšit celková propagace geoparku?

No přesně tak. Pro mě jako je to o posílení personálním. Pokud by to mělo nějak fungovat, tak to musí mít samozřejmě víc lidí, který můžou skrz tu svoji práci to líp prodat. Ale zároveň tam pak nastává problém s tím financováním. Dneska to není z čeho financovat, a právě si pomáháme penězma z té destinační společnosti, abysme projekt financovali. Možná přes nějaký dotační projekty se podaří nějakou část peněz najít, ale u těch projektů je problém

to financování. Žádná obec nemá nikdy určený peníze a nemůžeme pomáhat platit geopark. Není to podchycený, že by Ministerstvo pro místní rozvoj ČR řeklo budeme podporovat geoparky. Budeme jim dávat 70 % nákladů na něco, když budou dělat. Že by stanovilo nějaký katalog činností, co by ten geopark měl dělat, jako to u nějakých platforem bývá. Aby to nebyla jen značka na papíře, aby to bylo právě třeba něco víc.

8. Problém tedy považujete především v nedostatku personálu?

Je tam právě otázka, jak se tomu můžou věnovat další zaměstnanci destinačky. Kdyby se dělala nějaká konference na téma geoparku, tak si asi pomůžou nějak navzájem, ale není to pak na nějaký týdenní bázi, kdy by se tomu opravdu někdo věnoval a byla by nějaká publikační činnost a takovéhle věci. Pak se mi téma geoparku hodně shoduje, aby téma geoparku nesla v území spíš instituce typu CHKO, než aby to byla soukromá iniciativa v podstatě nějakých hráčů v území, který se na tom dohodli, že to bude jako zajímavý. Jsou to spíš myšlenky v hledání takového toho ideálu.

9. Zmínil jste CHKO, jak vnímáte jeho postoj ke geoparku? Mohla by to být také jedna z překážek?

Tady si myslím, že to CHKO tu myšlenku podporuje, ale taky díky své personální krizi jsou pod stavem v podstatě. Potřebovali by taky víc lidí, tak nemůžou jakkoliv pomoci. Můžou tomu pomoci, že se zúčastní tématy procházky, když pan Stařík něco uspořádá, tak oni tam můžou svoje zaměstnance poslat. Nebo když se bude nějaká popularizační akce pořádat, typu konference, tak taky můžou vyslat svého zaměstnance, kterej tam bude něco přednášet. Je to ale hrozně málo, co by si to téma zasloužilo, a tím pádem si to na sebe to CHKO nemůže stáhnout jako celý, protože není, kdo by to tam dělal.

10. Máte ve městě vyjma informačního centra, nějaké propagační plakáty na geopark?

Určitě nic není. Tam narážíme na ten problém, že dlouhodobě bojujeme s nějakým vizuálním smogem. My máme třeba problém vyvěsit banner, kterej má destinačka jako reklamu na území, tak u nás jsou zastupitelé proti tomu, protože to považují za vizuální smog. Takže když je někde nějaká plachta, tak my tou kritikou části zastupitelstva nemáme skoro nic. Pro mě je to spíš úsměvný, že v území, pro který děláme reklamu na to území už je pozdě, protože my sem potřebujeme dostat vícedenní turisty z jiných regionů a nevidím v tom moc smysl. Geopark ale není propagovaný nikde na plachtách, plakátech nebo bannerech. Je to spíše o těch sociálních sítích. Přes platformy destinační společnosti nebo platformu skalních měst, která je taky zavedená pod destinačkou. U nás všechny ty nitky vedou k destinačce.

11. Celkově myslíte, že geopark nemá žádný vliv na rozvoj cestovního ruchu ve městě?

Ale jo, já věřím tomu, že nějaký turisti prostě to území navštíví, právě protože je to geopark, má to ten punc toho, že tady opravdu najdou kvalitní lokace, kde prostě ten zájem se potká s tím zájmem, co tady můžou vidět. Prostě ta intenzita toho, jak jsem si to představoval, když nám to bylo prezentovaný před těma deseti lety, když se s tou myšlenkou přišlo, tak jsem od toho očekával trochu víc.

12. Máte jako město do budoucna zájem o projekt realizovaný geoparkem?

Určitě bychom jako partneři byli. Máme tady to informační centrum, máme lidi, kteří by mohli nějaký ty akce, projektůky participovat. Problém u nás je ten, že přímo nemáme ve městě atraktivitu, který ten geopark propaguje jo. Všechny skály s výjimkou Kovářovi rokle, tak ty ostatní jsou třeba Machov, Žďár. Takže tam je problém tenhle, že když už mám nějakou lokalitu, tak zas není přístupná turistům. To jsou třeba tady ty skalní stěny kolem polického nádraží, což je významná lokalita, kterou ochránáři hodně jako chrání. My jsme

tam plánovali takovou propojovací naučnou stezku, v části, kde by to bylo i bezpečný pro ty turisty, protože tam dochází k padání těch skal, a je tam možnost to propojit na Bezděkov. A to se jim nelíbilo, nechtěli to zpřístupňovat. To je ten problém, kdy tady máme něco, co máme možnost ukázat, tak CHKO pro to pochopení nemá. Ale kdyby pan Stařík přišel, že by tou Kovářovou roklí mohla procházet nějaká naučná stezka, která by nějakou formou zvýraznila naše skály, tak bychom se tomu nebránili, třeba i s nějakou menší finanční podporou v tom území.

13. Zmiňovanou Kovářovou roklí vede naučná stezka?

Je turisticky značená, ale naučná stezka to není. Dřív to patřilo lesům ČR. Ty musely vrátit majetek církvi. Je možný, že sama církev, jako benediktíni, s tím něco takovýho budou dělat do budoucna.

1. Jak byste popsal cestovní ruch v Broumově?

Máme tady společnost pro destinační management. My se každý dva měsíce scházíme a řešíme samozřejmě jakým způsobem propagovat Broumovsko jako takové. Snažíme se dělat různé kampaně, ať už jsou to Facebookový kampaně, na Instagram nějaký věci. Máme webové stránky, na které se cílí. Máme na to dalo by se říct společnost. Nedělá to každá obec zvlášť, i když taky dělá, protože ty větší obce mají infocentra. Snažíme se ty turisty lákat sem, na svůj region, ne jenom do těch slavných Adršpašských skal. Rozlišujeme turisty na výletníky a turisty. Ty turisté nám tady nechají víc peněz, a to je pro nás taky důležitý. Máme ty infocentra a ty působí pak regionálně. Máme ho na náměstí a tam dávají prospekty na atraktivitu na Broumovsku, ne jenom na Adršpašský skály. Na Broumovsku jsou třeba kostely, který jsou teďka jako soubor kulturní národní památkou. Máme tady Broumovský stěny, které jsou defacto ještě takový nepoznaný. Dělají se projekty, kdy se otevřou kostely a v létě jednou za týden se dělá nějaká akce. Třeba vážná hudba. Přijedou sem turisti, kteří přijedou třeba jen za tou hudbou. Jedou cíleně, ale pak poznaj, že tam mají třeba dál co poznávat.

2. Jaké jsou dvě největší dominanty města?

Za dominanty považuju určitě klášter a máme tady kostel svatého Václava v kopečku. To je jeden z kostelů, kvůli němuž údajně vznikla 30tiletá válka. Je tady morový sloup, opevnění. Máme tady fresku na kostelním náměstí, kde je gymnázium, tam je freska strašně stará. Jsou tam rozkreslený postavy a v té době to nebylo běžný. Je to jedinečný. To jsou věci, který jsou pro lidi, který trochu žijou historií, jedinečná věc. Těch věcí máme hrozně moc, ale málokdo o tom ví.

3. Podílel/podílil se Geopark Broumovsko ve městě na nějakém projektu/aktivitě?

Já se přiznám, že tohle je pro mě neznámé pole a nechci si vymýšlet.

4. Takže nemůžete posoudit, jaký vliv má geopark na rozvoj cestovního ruchu v Broumově?

Máme to spojený, máme společnost pro destinační management. Máme tam turismus, geopark tak i projekt skalní města. To jsou projekty nadregionální a sháněj peníze pro různý projekty. Ale přiznám se, jaké má dopad geopark přímo na turismu, to netuším. Já ty čísla neznám. Akorát vím, že se dělají různé výlety těch lidí, co mají zájem. Pan Stařík je odborník a ukazuje věci, který jsou s tím spojený. Co se týče myšlenky geoparku, tak s tím přišla paní Ručková, což byla starostka do roku 2010. A myslím, že to byl její nápad. Tohle si myslím, že může mít vliv do budoucna, protože tohle je CHKO Broumovsko. Tak to propojit. Myslím, jak je to jedna z cest, jak to dostat ještě výš. Rozšířit to trochu do zahraničí, máme tady ze tří stran Polsko.

5. Hodnotíte působení geoparku tedy spíše pozitivně?

Ano, já si myslím, že určitě to má nějaký dopady.

6. Máte jako město do budoucna zájem o projekt realizovaný geoparkem?

Město s tímhle nedělá vůbec nic. Od toho máme tu servisní destinačku. Jejím cílem není něco tvořit přímo, ale spíš propagovat. Možná nabízí vytvářet nové věci, třeba nějaký aplikace na kola. Nevytvářejí třeba cyklostezky, ale spíš pomáhají propagovat, dělat jméno toho místa. Cílí přímo na to Broumovsko. Vydává třeba noviny, kde jsou popsaný různý aktivity.

7. Myslíte, že má geopark nějaké překážky při realizaci svých aktivit/projektů?

To je těžký hodnotit. Jelikož je to území chráněný, tak to může mít svoje plusy i mínusy. Vzhledem k tomu, že jsme v CHKO Broumovsko, tak to může mít svoje omezení.

1. Jak byste popsal cestovní ruch v Malých Svatoňovicích?

Cestovní ruch je u nás celkem důležitý a frekventovaný. Jezdí k nám spousta turistů, protože zde máme Muzeum Bratří Čapků, tak především do něj. Je zde i infocentrum, které hodně turistů navštěvuje. A samozřejmě odsud vedou potom ty turistické trasy, a to především na rozhlednu Žaltman, která patří taky pod Malé Svatoňovice. A v podstatě je to takový výchozí bod do Jestřebích hor.

2. Podílel/podílil se Geopark Broumovsko v obci na nějakém projektu/aktivitě?

To ne. My jsme se vlastně přihlásili do toho geoparku, protože zasahujem menší částí naší obce do CHKO Broumovsko, což je ta část Odolova, ty Jestřebí hory. V podstatě my jsme se tam přihlásili, že kdyby byli nějaký dotační příležitosti nebo projekty pro nás, tak bychom je využili. Nicméně zatím do současné doby jsme ničeho nevyužili. Zatím nám ani nebylo nabídnuto něco, co bychom nějak společně mohli vytvořit.

3. Jaký vliv má geopark na rozvoj cestovního ruchu v obci?

Zatím není žádný.

4. Víte o aktivitách geoparku v jiných oblastech Broumova?

Já vím, že se ten geopark soustředí hlavně na to Broumovsko, takže k tomu tam nějaký informace trošku máme, ale málo, protože Broumov je od nás daleko a my jsme na kraji. Takže úplně toho geoparku nevyužíváme, a zatím teda nebyl projekt, do kterého bychom se vrhli. Nicméně už jsme byli osloveni, kde jsme napsali, že bychom se rádi účastnili, takže uvidíme, co bude v budoucnu.

5. Máte tedy jako obec do budoucna zájem o projekt realizovaný geoparkem?

Určitě ano. My pro ty turisty vlastně vyhledáváme nějaký takovýhle příležitosti, abychom jim nabídli co nejvíc. A když je možný ukázat něco v tom terénu, tak to vlastně rádi uděláme. Tady je to třeba pod tou rozhlednou Sluj loupežníka Lotranda, takže to je taky geologický útvar, protože je to přirozená skála. Takže tam bychom v budoucnu rádi něco udělali. Samozřejmě na tom pohoří se toho najde mnohem víc. Je tady vlastně soustava bunkrů, které samozřejmě ti vojenští historici nebo ti milovníci navštěvují. A my třeba v současné době máme připravený projektík zase na nějaký důlní díla, takže bychom chtěli rozšířit naučnou stezku po těchto hornických dílech nebo památkách. Takže to je vlastně věc, která z mého pohledu je potřeba taky říkat, protože Malé Svatoňovice jako takové vznikly a rozšířily se do té podoby a velikosti jako je dneska, kvůli tomu hornictví, protože jinak by tady zřejmě byla malá osada, ve které by bylo pár zemědělců. Vlastně díky nalezišti černého uhlí došlo k tomu, že ta obec je dnes v těchto rozměrech a vlastně je tady toho spousta, co se dá ukázat na tom hornictví.

6. Geopark tedy doly žádným způsobem nepropaguje?

Zatím ne. Tady je problém, že vlastně tenkrát z těch dolů všechno zlikvidovali a dnes je ten areál, kde se těžilo, nepřístupnej. Je to průmyslový areál, areál IDA tady v Malých Svatoňovicích, a potom je věznice Odolov, kde se taky těžilo černý uhlí. Potom Tmavý Důl, to je vlastně domov důchodců, kde jsou jenom informační tabule, že tam docházelo k těžbě toho černého uhlí. Nicméně všechno, co připomínalo vlastně tu těžbu tak bylo zlikvidováno, takže těžko se to na tom ukazuje. Nemáme kam vzít hmatatelně tyhle turisty, a proto se připravujou takový ty terénní expozice. Takže u nás jsou vystavený vagónky a nějaká technika, která byla v těch dolech, a teď bychom to ještě rádi rozšířili o tzv. bremsť.

7. Informační tabule, kterou zmiňujete poskytuje tedy samotná obec?

Přesně tak.

8. Myslíte, že má geopark nějaké překážky při realizaci svých aktivit/projektů?

Tak překážkou může být to, že nezíská dotaci na nějaký záměr, který se připraví. Což je hlavní překážka většinou. Většinou se připravují všechny ty projekty, které jsou v tom území uskutečněny v návaznosti na ty dotační příležitosti. Nebývá to tak, že by se něco připravilo a počítalo se jen s financováním těch dotčených orgánů, nebo těch subjektů, který jsou vlastně v tom geoparku. V dnešní době se počítá, že bude nějaká ta dotace. Což z mého pohledu není vždycky ideální, protože já jsem třeba ještě předsedou Svazku obcí Jestřebí hory a jsem zvyklý dělat ty projekty, který nejsou financovaný někde z dotačních prostředků, ale umíme je financovat i sami. Spoléhat se i na nějaké svoje finanční prostředky, a nejen počítat s dotacema. Takže si myslím, že kdyby to ten geopark takhle dělal a sdružil ty obce a zaštil to projektově, tak si myslím i to by se dalo realizovat.

1. Jaká je roční návštěvnost skanzenu?

U nás ta návštěvnost zas tak velká není, že máme třeba čtyři až pět tisíc návštěvníků za rok. To je tady ve skanzenu. Na Měděném dolu Bohumír byl teďka velký propad, takže minulý rok to bylo lehce přes dva tisíce lidí.

2. Z jakého důvodu se počet návštěvníků snížil?

Vlastně tam bylo lákadlo, že mohli návštěvníci vylézt šachticí po žebříkách. Tam minulý rok na jaře, jak tál sníl a byly deště, tak se nám tam vyvalilo bláto a celá šachtice je zničená. Takže je i nákladný ji obnovovat. Což se pak taky hnedka rozkřiklo. Spousta lidí tam pak nejezdí. Aspoň si teda myslíme, že to bylo kvůli tomuhle.

3. Podílel/podílí se Geopark Broumovsko ve skanzenu na nějakém projektu/aktivitě?

Když máme nějaký akce, tak oni to vyvěsí na svých stránkách. Jsme i tam prezentovány, že tady něco je. Samozřejmě i Bohumír tam je. Teďka je Karta hosta Broumovska. Ta byla kdysi na Bohumírovi a letos to budeme zkoušet i tady v Žacléři.

4. Karta hostu máte ale přes destinační společnost?

Ano, ta je přes destinačku.

5. Proběhla zde nějaká akce (výstava, expozice) ve spolupráci s geoparkem?

Co jsme měli, tak jsou Putovní výstavy o těch geoparcích. Naposled minulý rok. Jak to bude letos, to zatím ještě nevíme. Na tom Bohumírovi, jak tam je rudná žíla, tak tam pan Stařík právě z toho geoparku občas dělal nějaký exkurze.

6. Jaký vliv má geopark na návštěvnost skanzenu?

Nemá žádný. Uvidíme, jak to bude třeba s tou kartou, co tady budeme mít letos, ale moc tomu nevěřím.

7. Víte o aktivitách geoparku v jiných oblastech Broumovska?

Vůbec nevím.

8. Máte jako skanzen do budoucna zájem o projekt realizovaný geoparkem?

Určitě ano, ale tady vám to řekne i starosta Žacléře. Prostě když se to propaguje v rámci Geoparku Broumovsko tak lidi nenapadne, že to je i Žacléř. On třeba si myslí, že ty lidi sem ten geopark nedokáže přitáhnout. Proto mně se ani nelíbilo, že tady budeme mít tu kartu toho hosta. Hlavní slovo má ale pan ředitel. Minulý nebo předminulý rok tady vznikla nová destinačka Krajina pod Sněžkou. Tak já jsem spíš pro tu spolupráci s nima. A ten Bohumír, tam bych brala, že to bude prostě v rámci toho Broumovska. Řekněme, že já jsem stejného názoru jako pan starosta Vaníček.

9. Myslíte, že má geopark nějaké překážky při realizaci svých aktivit/projektů?

Finance vždycky chybí. Možná čtyři, pět let zpátky, když tady byl pan Stařík, tak chtěl tady ponechat kousek lomu u areálu, aby si lidi mohli najít nějaký zkameněliny a bylo by to pod hlavičkou geoparku, ale z toho prostě sešlo, protože nebyly peníze.

1. Jak byste popsal cestovní ruch v Žacléři?

Cestovní ruch v Žacléři je na výrazném vzestupu, zájem je relativně velký, jak o návštěvu, tak zejména o pořízování nemovitostí (nákup bytů, domů, i výstavba domů). V zimě máme dva lyžařské areály a upravujeme běžkařské trasy jak na Rýchorách, tak v lokalitě Bobr. Hlavně se ale orientujeme na cykloturistiku a turistiku, sezóna je výrazně delší.

2. Podílel/podílí se Geopark Broumovsko ve městě na nějakém projektu/aktivitě?

Vyjma okrajové spolupráce s Hornickým skanzenem o ničem nevím.

3. Jak byste zhodnotil aktivitu geoparku v Hornickém skanzenu Žaclěř?

Vím jen, že k nějaké spolupráci došlo. Myslím, že nebyla nijak zásadní a v současné době prakticky neprobíhá.

4. Jaký vliv má geopark na rozvoj cestovního ruchu ve městě?

Žádný

5. Víte o aktivitách geoparku v jiných oblastech Broumova?

Nevím

6. Máte jako město do budoucna zájem o projekt realizovaný geoparkem?

Záleželo by na povaze projektu, sami nic iniciovat nebudeme.

7. Myslíte, že má geopark nějaké překážky při realizaci svých aktivit/projektů?

O překážkách geoparku nemám tušení. Pokud jde o spolupráci s námi, jsme zcela jiná lokalita, a tak spolupráce může být jen okrajová.